

శ్రీ రస్తు.
 శ కుంతలాపర్మిణయము
 కృష్ణకవిప్రణీతము.

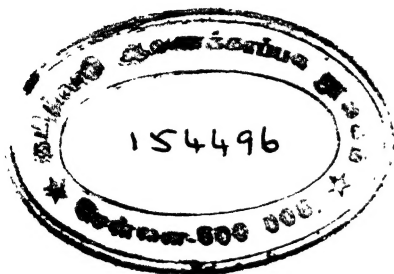
చెన్నపురి :
 వావిళ్ల, రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచే
 బ్రకటితము.

1916.

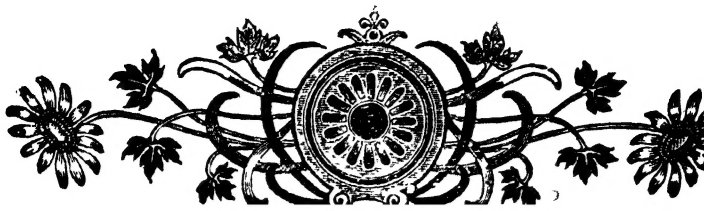
All Rights Reserved.

NBU 45699

M. I. P. PROJECT
Microfilmed

PRINTED BY
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS,
AT THE AUDI SARASWATHI NILAYA PRESS,
69, MALAYAPERUMALL STREET, MADRAS.—1916

శ్రీ రఘు

శ కుం త లా ప రిణ య ము

పీ రి క.

వత్సాంకలనద్భుజాంతరాయత స్వీయోరుహాగ్రత
భావిశ్రాంతి నెనంగుతిత్తు చతటిక్ నై నేయుకాశ్చీరసం
భానెంబు తొమై యొసంగ నలమేల్పంగాభిధానేంబెరా
దేవిం గాఁగిలుఁజేర్చు వేంకటపతిక్ ధీ యుక్తిఁ గీర్తింజెచిన్.

1

ఉ. ధీనిరవద్య హృద్యనిఁతిక్ హరితోధరితోత్సవంబులక్
బూనుకఁదారి బొమ్మకలుముల్ వెలుముల్లలుదుగున్న స
న్నానిమనోవిహరణి చూరవాణిమణి భూరిమారిన
వ్వాంఁముఁ గూర్చుఁగాతి గరిహక్ నెఱుమంజుల మైనమత్స్యిత్తిన్.

2

ఉ. పుంఖితిశత్రుకర్ణములు భూరివిరోధశిరోధులుం నె
ప్రేంభుదరాతిమస్తములు విద్విడుంబులు నంగదాశీ
రింభవరప్రవేష్టములు నైలగె నీల నెనంగుచ్చిత్తిభి
చ్చంభుముఁ జక్రముక్ గపిము శార్దూము ఖడ్గము మాముఁ బ్రోవుతిన్.

3

క. భాసురసూరిగ్రావాణి, భాసురముఖపంకిరుహంభోమణివింను
వ్వాసనిచయంతావాణి, నే నెంగరిగురుశిఖావాణిం గణుతింతున్.

4

తే. సోముఁ డుం దిక్కినసోమయాజి, భిముశ్రీనాథు భాస్కరుఁ బెద్దనార్యుఁ
బోతిసామాత్యు మాఁబులును బొలుపుఁగాందు, నాంధ్రుకితానిశాంకుల నభినుతింతు.

ఉ. శ్రీరమణీధవార్పితిమ సేయుక్యతిక్ బ్రతికూలవృత్తిమై
క్రూరవదోవికారిమలఁ గుందిగు నెఱ్ఱని చూడ్కిఁ జూచి వే
సారుదు సార దూఱుదాఁ గుకంకలఁ బోవఁదు పున్నలాం! మీ
గేరుపు లంఘకావ్యసరిణిక్ బుండింబులఁ జేయు టొప్పగున్.

6

వ. అని యివ్వినందున నిష్ప్రదేవతాప్రార్థనంబును గురువందనంబును నుకవిభూషణంబును నుకవిమాషణంబును గావించి యెద్దియేనియు నొక్క ప్రబంధంబు రచియించి మదిట్టమై వలంబునకు నంకితంబు గావించు దలంచునవసరంబున.

7

సీ. ఏమహాత్ములపుట్టినిల్లు బ్రహ్మదులు, శిరసావహించి పూజింతు తెలమి
నేదయాపృథ్వీయుల పైదోడుజగములఁ, ద్రిస్తోత్రమై పవిత్రీకరించు
నెవ్వరిశుశ్రూష నేకొఱంతయు లేక, ఎసుధాసుధాశన ప్రతిము లెసఁగు
నేనుహమమలసంగ్రామనానార్థ్యంబు, పార్థివోత్తములకుఁ బట్టుఁ గొమ్మ

తే. వారు దుర్వారగర్వానవిముఖములు, శత్రుజత్రుక్షుత్తరక్షుభజ్యతజ
యార్హచర్యసహర్షతోగ్రాసెలసన, భాసురభుజోత్థవిభవులు పాదభవులు.

8

కి. ఆపాదభవులలోపల, నాపాదితప్త ద్యుధుర్యు లార్యు లవార్యుల
ప్రాపితధనకనకాంబర, గోపాయితికవులు పైఁడిమలగోత్రభవుల.

9

కి. ఆరసిమలలోఁ బెద్దన, గారఁగ నూఁదదీపక శికావిలస
ద్దోరిణి నిధారిణిఁ దగు, కారుణిమలలోఁ బరిమకారుణిమఁ దై.

10

కి. పెద్దఁగారావేళవుఁ, పెద్దఁగారాతభాతి భృతవైభవుఁడై
పెద్దఁగారాశూరుల, పెద్దఁగారాచ మెచ్చుబిరుదముఁ జెప్పెన్.

11

ఉ. సన్నతికృష్ణరాయుపస త్తముచి త్తము రాఁ జరించుమఁ
మన్నున మీతే భూరిబహుమానముగా గజరాజరాజిఁ గై
కొన్నుఘనండు పైఁడిమలగోత్రపవిత్రీకరిత్రుఁ జౌర పె
ద్దన్నసిరుల్ సరుల్ పొగిడ విక్కివ విక్కివ నెక్కిడై తగున్.

12

సీ. వహిమఁకెటూరియిచ్చడి తిల్లలకుమార, సింగరార్యులప్రియశిష్యుఁ డగుచు
నాచార్యపదధీక్తి యాశ్రితావనిక్తి, గలిగెఁక్కాద్యాద్యకలితుఁ డగుచు
రాయలరాజకార్యమునందు నిరతుఁడై, ప్రాజ్యసామ్రాజ్యసంధితుఁ డగుచు
ధనధాన్యశిట్ట మై తిలయిల్లు ఛర్మిల్లు, ధాత్రీసురత్రాణవక్షుఁ డగుచు

తే. నవనివేణిఁ ది కణిపాద్యాద్యాద్యు, పద్మగద్యాదు స్తస్యధిభ్యుఁల్య
కార్యసంభాష్యభేదసంగ్రాహజేషయ, బిరుదుఁ డగుచిటుమామిళ్ల పెద్దశౌరి.

13

ఉ. మానితిమూర్తియైన చిటుమామిళ్ల పెద్దఁబాలమాంకిక
నూనఁ దొరండు గల్గె నధనూదనపాదనాస్త్రియాపరుం
డానతశత్రుజాబుఁడు నయనయనిర్లయఁబుఁ డుత్తను
భానఘనండు తిప్పుపసత్తముఁ డుత్తముఁ డిప్పుహీన్ రహిన్.

14

పంచదాహరము. శరాధరాధరాహివిద్యుద్ధైన్యగున్వీట్రున్

గురుత్తర త్తరత్తరభా ప్రభూత శరాహితన్

విరోధిరాష్ట్రోధిరాజి ప్రేలహేలిసల్పనా

స్థిరామరామరాగఁడైన తిప్పభూవిభుం డనిన్.

15

తే. తిప్పస్వపతికి బట్టపుదేవివలన, సురుచిరాకాయలరువురు సుటలు గలిగి

రగ్రజుఁడు వేంకటాద్రిం ద్రుఁ డవరజుండు, భవ్యగుణశాలి రామభూపాలమాలి. 16

సీ. బలరామ రఘురామ పరశురాములతోడ, విక్రమంబునమాది వేంకటాద్రి

ద్విజరాజ ఘోరిరాజ దిగిభరాజులతోడ, విశదకీర్తులమాది వేంకటాద్రి

యినజాత వనజాత ఘనజాతములతోడ, వితిరణంబున మాది వేంకటాద్రి

భారతీశ సతీశ భారగ్రవీరులతోడ, విన్నాణమున మాది వేంకటాద్రి

తే. ధారుణి భరించి విబుధుల గారవించి, సుగుచిరువర్ణపూర్ణత సౌబగుమించి

యగిణితోచ్చాయమున దివ మాక్రిమించి, వెలయు హేమాద్రితోమాది వేంకటాద్రి.

సీ. దినదిన దినాత్మక ప్రీణనంబున, కన్నపూర్ణాదేవి కన్న పూర్ణ

నిత్యసత్యవ్రతనిష్ఠాగరిష్ఠత, కన్నపూర్ణాదేవి కన్న పూర్ణ

సౌశీల్య వాత్సల్య సాకల్యకల్యత, కన్నపూర్ణాదేవి కన్న పూర్ణ

సౌందర్యకాంభోజీవాతుర్యధుర్యత, కన్నపూర్ణాదేవి కన్న పూర్ణ

తే. వంకపుల వేలుపులగడ్డ వాసిరడ్డి, పద్మనాభునితో బుట్టుపడతే యగుట

కన్నపూర్ణమహాదేవి కన్నపూర్ణ, మహితఁగ్గణనికురుంబ మాదమాంబ.

18

క. ఆమాదమాంబవలనఁ బ్ర, ధావహితుఁడు వేంకటాద్రితఁయెం గనియెన్

సోమచరస్తాను శర, వ్యోమసరధావక్త ర్తి నూర్జితమూర్తిన్.

19

క. వేంకటనాగుం డొసఁగిన, సంకల్పగులం బులంచు జననీజననీ

వేంకటపతనానంబున, వంకటఁ గావించి రెళిని వాక్రితరతునన్.

20

క. శంకారంకానంకా, హంకారస్థాన శౌర్యహర్షితుం డై

వేంకటపతి స్ఫుటమారలు, వేంకటపతి యంగి జగతి విరుతకి నెక్కన్.

21

క. ఆవేంకటపతినిరపతి, దేవి రహిం బాపమాంబ దిండనూర్ణా

దేవిని శ్రీదేవిని వా, దేవిని బూజించు ఎనుచుతే సురుతియనన్.

22

ఉ. నేరుపుమీఱఁ బుట్టినిలు నీరును గొలును గాఁగెఁబట్టిరా

మారునిగ్ని తల్లియఁ గుమారునితల్లి యె నాటివత్తురె

భూరితర వ్రతాచరణఁ బుట్టిఁయింటికి స్వ్యస్త ర్తియెన్

పౌరుషమున్ దుర్బుధిపై వొఱపైతిగు పాపమాంబునన్.

23

చ. పలుగతిఁ బాపమాంబును బ్రాధాన్యై ధనిశాలియైన వేం

కటపతికిన్ దనూభవులు గడ్గరి నల్యురు విక్రమాక్రిమో

ద్భుటరీపుహరి జగ్గరరపాలుఁడు రామభరాననుండు మా

నెడ మాదనుండు పెద్దశివరామ న హేమతి వేంకటాఖ్యుఁడున్.

24

- మహాప్రథర. పరమైరించ ప్రపంచావరణమున యశోవ్యాజని జాంకులొప్పు
జరుమామిల్లాన్వనాయాంచితజలనిధికిఁ శీతభానుండు నోలెక
బరఁగుక జగత్తుచాళీశ్వరుఁడురుతశిసంపన్నిధానుండు దానా
పరకానీనుండు బాహుబలచరితజగత్పాలఁడై రాణమీజన్. 25
- తే. హవణీసత్సంప్రదాయంబునందు భాగ్య, చిహ్నములతోడ నుదయించె శీలవృత్తి
నియమములపేటియగుభవానీపథూటి, భార్యగా నేలె జగ్గభూపాలకుండు. 26
- మ. నిరతిక జగ్గవృపాలమాలికి భవానీదేవికిం గాంచనాం
బయసన్నక నీరిగన్నయన్న శివరామక్షోణినాథుండు ని
ర్భరభూర ప్రతివీరహలహలమా పట్టాభిరామప్రభుం
డరుదౌవేంకటకౌరివాఁగలిగిరూపాక ముప్పురాల్తోడ్పుత్రుల్. 27
- వ. అందు. 28
- నీ. తనదానమథ్థలొందినఁ గాఁకఁ జూపక, మిత్రభావంబున మెలఁగు నేనిఁ
దనభోగ మొరులు మీటిని వెచ్చమార్చక, తా నజప్రగల్బలఁ చాల్చునేనిఁ
దనవారి నొరులు వేడిన నైనవీడక, ఘనవృత్తి భువనమ్ము మనుచు నేనిఁ
దనధర్మ మొరులు పూనిన డీలుపడనీక, సమదృష్టి మోదమ్ము సలుపునేనిఁ
తే. దేజమునఁ జిత్రభానుండు ధృతి నహీనుఁ, డీవి ఘనమూర్తిగరిను మాహేశ్వరుండు
సాటిరాఁదగునాశ్రిత శ్రమపయోధ, కిరణి కిచ్చిసశివరామధరణిపతికి. 29
- క. రమణాంబను లక్ష్యంబను, శ్రమమునఁ బాణిశ్రమణము గావించి నృపో
త్తముఁ డయ్యెరువురవలనం, గొమరుల నిరువురను గాంచి కూర్చివహించెన్. 30
- వ. అక్కుమారయగళమ్మనందు. 31
- తే. రమణమాంబాత్మజఁడు బలరామస్వపతి, లక్షణాంబాసమేతుఁడై లలి వహించె
నచ్చమాంబానుతుఁడు పార్వతిమృతోడఁ, బ్రబలుఁ డైయుప్పె వేంకటరామస్వపతి.
- క. చినశివరానసుధీమణి, యనజఁడు పట్టాభిరామయాగ్రణి లక్ష్యం
బనుబెండ్లియాడి శ్రమమునఁ, దనయచతుష్కంబుఁ గాంచి ధాత్రి రహించెన్. 33
- నీ. రంగమాంబామనోరాజీవమిత్రుఁడై, కరమొప్ప యుపాధిక ప్రభుండు
వేంకమాంబాగుణాలంకారకలితుఁడై, రాణించువేంకటరామవిభుఁడు
బుచ్చమాంబాపరిస్ఫురితోపభోగుఁడై, మహీమంబుఁ గాంచులక్ష్మణవిభుండు
చినరంగమాంబికాశ్యం గాంచిభవంబుఁ, గాంచుకుమారజగ్గక్షీతికుఁ
- తే. డబ్బధృతాననముల వియ్యంబుగాంచి, వేదములతోడ నెయ్యమ్ము విస్తరించి
బ్రబలెఁబట్టాభిరామభూపాలగురవ, కుష్టయముపేర నభివకుష్టయంబు. 34
- తే. అనిఁబట్టాభిరామన్నఁ యనఁగుఁడమ్ముఁ, దాత్రితామరధాత్రిరుహమ్ము శక్తు
కాలకూటము మిత్రగుధాలనాభ మోలిఁ దనరారు వేంకభూపాలకుండు. 35

క. ఆవెంకక్షీతిపతిరహి, గావిలసిలువెంకమాంబికాసతివలనక

ధీవిహితునాయుడప్పున, గావిశ్రుతిఁగాంచుతనయుఁ గాంచి రహించెన్. 36

తే. పార్వతీనామమున నేత్రపర్వమైన, బాలికామణి బెండ్లియై హేళుదనర

నాసగొనునర్పవర్తంసహమరులకు, నవసుధాసారములకెన్న నాయుడప్పు. 37

వ. ఆకూటస్థు లగునలుపురిలో నగ్రజం డగుజగత్ప్రపాలకువంశ ప్రకారంబు వివరింపం బడియె వెండియు. 38

గా. ఆజగత్క్షీతిపాలుతమ్మఁ డలరున్ హంపీరవీరాసిధా

రాజీర్య ద్విపురాజి మేళనలద్రంభాదికాద్యప్సరః
కూజక్రంకణికిణీఘణఘణాఘోషాసుస్పరద్యుద్ధనీ
మాజాగ్రత్తురగుండు పెద్దశివరామతోణిపాలుం డిలన్. 39

కవిరాజవిరాజితము. సదయవిచారుఁడు నారదపారదకారదనీరదహీరదర

త్సదమలకీర్తివిహారుఁడు ధీరుఁ డుదారుఁడు కూరుఁ డభీరుఁ డనిన్
బదిలుఁడు శశ్వదనావిలకేవలభావలతావలనాకలంక
బెదశివరామసుధీనుణి యాశలఁ బేళలకాశలుఁడై చెలఁగున్. 40

తే. సంక్రమితుర ద్రువల్లియోషామతల్లి, బంధుజనసింధుసరణిసంపదలగరణిఁ
బరగు పెదశివరామధూపాలుదేవి, భూరిసద్గుణికురుంబ బుచ్చహంబ. 41

ఆ. ఎలమిబుచ్చహంబవలనఁదనూధన, పం చకంబుఁబడసెఁబంచకరుని

బాణపంచకంబుభాతి శ్రీ పెదశివ, రామవిభుఁడు భాగ్యరాశియనగ. 42

చ. రతిపతికన్నమిన్న జయరామవిభుండు ఘనండు వెంకన

క్షీతిపతి సాహితీసలిలసింధుఁడు రామధరాధురంధరం
డతిధృతిలక్ష్మణప్రభుఁ డుదారయకుం డగుచంద్రమాలియ
ప్రతిభవురొగ పెద్దశివరామతనూధపు లా త్తవైభవుల్. 43

వ. అందు. 44

క. అలజయరామసుధీనుణి, వెలనొప్పగఁ బార్వతీపువలనఁ దనయులం

బలియురనిరువురిఁ గాంచెన్, సులలితగతి వెంకవిభునిసార ప్రభునిన్. 45

తే. వెంకమాంబానమేతుఁడై వెంకధరణి, పాలితిలపండునిరులచే బరిధవిల్లె

బుచ్చహంబానమేతుఁడై భూరిసౌఖ్య, సంపదఁ గాంచెనూరనిలింపవిభుఁడు. 46

మ. జయరామప్రభుముద్ధతిమ్మఁ డురుదోస్సారంకు ధీరుండుని

ర్భయుఁ డుగ్రహావదోహలుండు విమత ప్రాణేయబాలార్కుడ

వ్యయనారాయణపాదభక్తినిరతుం డాయుండు రంగంబికా

శ్రీయుఁ డావెంకపురాలచంద్రుఁ డిలఁ గప్పెన్ గీర్తియన్వెన్నెలన్. 47

కా. ఆవెంకక్షీతిపాలసోదరుఁడు రామాధీశ్వరుం డుల్లస

ల్లావణ్యంబునఁ గావ్యనాటకగుణాలంకారపారీణతా

ప్రావీణ్యంబున వాక్స్పతుత్వమున సద్భావంబునకా విక్రమ

శ్రీవై యాత్మమునకా బ్రసిద్ధుఁ డగుచుకా జెల్వారు నిద్దాయణిన్.

సీ. తమ్ములయెడల నె య్యుమ్మునూపఁడుగాని, రాజాకాంతులసాటిరాకయు న్ని
యిచ్చువోగొణిగెల్లెగురకుండఁడుగాని, రసదమిగిలిసాటిరాకయు న్ని
సశరీరుండగుచు సాక్షాత్కరింపఁడుగాని, రతిరాజురహిసాటిరాకయు న్ని
కువలయామోదంబుఁ గూర్పజాలఁడుగాని, రవిలేజమునసాటిరాకయు న్ని

తే. యీదరస్థితవదనునకీపదాన్య, మూలికీనూపకాలికీమానితప్ర

తావునకునంచుబుధులుచి త్తముల నెన్నఁ, బ్రబలుపెదకవరామన్నరామకౌరి.

49

సీ. ప్రభమాంశముసద్భర్త భంగముంకువ గాఁగ, బాణి గ్రహణమైనపలువఁదనము
రాఁగూడదని పలుకరములువెంబడి నేగి, కావలోవిహరించుగడుగుఁదరము
మాయామృగమువెంట మగఁడుపోవఁగ దంట, మఱిదివంపినవాటిమంతకరము
రావణాసురుపీట రహిఁబాసి నానాట, చెఱసాల నిలకొన్న చిన్నతనము

తే. హవణిఁదీర్పఁగఁగ్రవృక్షవతరించి, పైఁడిమలగోత్రమిద్ధాత్రిపాత్రముగను
జెలఁగురామత్వమాపాలుఁజెట్టపట్టె, ధీరసోరణిజానకీశీవీశీవి.

50

తే. శీవిఁదనరాయజానకీశీవివలన, రామధూపాలతిలకండు ప్రేమమాఱఁ

బడసెమువ్వరఁదనయులధరితరయుల, హరిహరాబ్జభవాంశమ్ములందువారి.

51

క. వెంకక్షీతిపతియనకౌ, ర్యాంకుఁడులత్సన్నయననిజాశ్రీశక్తువలై

ణాంకుఁడునీతప్రభుఁడన, నలకితనామములవిజయమందిరణిక్.

52

చ. సులితభాగ్యచిహ్నముల సన్నుతికెక్కిడుచిహ్నమాంచికా

జలరుహపాణితోడగుఖసంతతిఁగాంచుచుధూరివై భవం

బులఁ దనరారి నూరిజవముల్ జవముఖ్యుఁ డటంచు నెంచఁగా

విలసిలురామధూవరునివెంకవృసాలుఁ డలోలశీలుఁడై.

53

మ. చిరుమామిళ్ళకులాద్ధివం వ్రుఁడు జయ శ్రీసాంద్రుఁడచ్చన్నధూ

వరుఁడుకా నెఱుచునాఁదవస్తుతరుణింబాణి గ్రహంబైశుభ

స్ఫురణకా సంతతిఁ గాంచి విప్రతతికా ధూగోహరణ్యాదిభా

స్ఫురదానంబులఁ దృప్తిచేసి తనకా సభ్యుల్ ప్రశంసించఁగన్.

కా. ఆరామప్రభునీతధూతలదిధుం డెక్రాంతవిక్రాణ

వైరంబైనకురద్రుపంచకము గెల్వం బంచకాఖాన్దాయా

దారంబైనజనాస్తవారిదనామిద్ధాత్రిమరశ్రేణిన్

హేరాశంబుగఁ గోరుక్కలినఁదనయకా హేమాద్రితో మాద్రియై.

- వీ. కులగోత్రముల కాదికొన్న చిన్నతనంబు, విసములో నుదయించుకనయదనము
పుడమి నంతకనామమునఁ జేర్చువై శంబు, శంబు వెలారిండుచేలతనము
- కా.పురం బవ్వలగడపుకోచఁదనంబు, నిలిచివోట కార్తికవిగోసము
మేనిమచ్చల నిచ్చులానుచిన్నఁదనంబు, గళమున గరమాను గడుగుఁదనము
- శీ. మానద్రాజరాజవశ్యామరూప, రూపగుణగణవిభ్రమాపూర్ణగాథ
వైభవస్ఫూర్తి మస్తూర్తి వసుధఁ బరఁగె, సరసుఁడైన సీతారామధరణివిభుఁడు. 56
- క. తీవిక వెంకటలక్ష్మి, దేవీమణివలన సంతరింఁగాంచుమది
ద్యావై దైవస్యంబునన, ద్భావంబున సీతస్వపతి ప్రబలంక ధరణిన్. 57
- క. ఆరామప్రభుననుజం, డైరాజీలలక్ష్మణేంద్రయశ మిల వెలసెన్
చారాచలతారాధిప, తారాచయతారహరతారాధంబై. 58
- క. ఆలక్ష్మివతి నరవతి, వైలమునజానకవ్రువలనవిరుపురం
బాలరఁ గాంచెం బృథ్వీ, పాలరఁగా నాయఁడమ్మ పాపయ్యయినన్. 59
- క. ఆనాయఁడమ్మ నిమ్మది, గానెలకొని పాపమాంచికాసహాయంబై
నానావిధభోగమ్ముల, నానందమునొంది జగతి నభినుతిఁ గాంచెన్. 60
- క. ఆనలుపురు కూటస్థుల, లోనగడగొట్టుముజనలోలుఁడీ వెంక
త్సవాభుఁడు గోవిందం, బాసురతిం గాంచె సీతయాభ్యుం దనయున్. 61
- క. ఆనలుగురుధీరులఁ దగు, నానలుగురు మీరువిభ్రమాతికయమునన్
ధీనిరతిజయమునం జతు, రాననుఁడైరామభూవరాగ్రణి ధరణిన్. 62
- పంచనామరము. పన్నగారివాచుఁడ్రూప వన్నిచిన్నపావఁడైఁ
యన్నగారివెంటనంట యై చరించు వైఖరిన్
బన్నగారివాచాంకభాజిరామభూవిభుం
డన్నగారివెంటదంట యైచరించు వైఖరిన్. 63
- మ. అనయంబు నివసయంబు పండితుల కత్యానందముం గూర్చుపే
మనగేంద్రప్రతిమానధైర్యుఁడగురామక్షోణిపాలుండు తా
భువదానంబును తాత్రము న్గలసి యేకస్ఫూర్తి మూర్తిధీవం
చినచందంబునఁ దోయఁ జూపఱుగ నక్షిణప్రభావోన్నతిన్. 64
- శీ. కిలగుణవృత్తముల ధాత్రిఁ జెలగువాని, శిష్టిపెదపద్మశాపుత్రీలలామ
భాగ్యములదీవి రామభూపాలుదేవి, పడఁతులకు మేటిరమణమాంబావభూటి. 65
- శీ. రమణమాంచికవలన నారామవిభుఁడు, కవియై మువ్వరుతనయులఁగణితనయుల
భునుని గోదండరామునిఁ గవిజనాను, నయులవేంకటరామన్ననాయఁడమల. 66
- మ. 67
- ండరామజనపతి, వేదండకరత్రుకాండవిలసన్నిజరా

- హాదండమున వసుంధరఁ, బూదండరహి నృహించె బుధులు నుతింపన్. 68
- క. మాన్యుండై తగువానిరెడ్డిపెదలత్తుక్షోణిభృన్దాళికా
గన్యారత్నము వాన్మహంబరనకుం డాంతాలలామంబుగాఁ
గోన్మోమత్సదృగిత్తుదారభుజాఁడై కోదండరామార్యమూ
ర్ధన్యుండాత్తభవుంజెలన్నయనునుద్యమ్మర్తిఁగాంచెన్ రహిన్. 69
- క. శ్రీవతిభాతిఁ జలన్మో, రీప్వతియలబోడెపూడివేంకటరామ
త్వవతిగాదిలిపట్టిక, దూపవతిఁ బరీరమన్నిరూఢి వహించెన్. 70
- వ. అమృత్యులిలోనం గోదండరామకృపాలునకుం గడగొట్టుతమ్ముండు. 71
- ఉ. దండగనాయఁడక బ్రభువరంసుండు భండనభూమి భూరిదో
ర్నండలమండలాగ్రమరిమండలి పై జలిపింపఁ గాంచెయిం
డొండతిలోత్రమాప్రభృతియోషలుభూషణభూషితాంగులై
చండమరీచిమండలమె సారెకుఁ జూతుగు కాకుకంబునన్. 72
- క. శ్రీవానిరెడ్డినాగ, త్వావయనకుఁ బార్వతమ్మగారికిసుత యై
రీవికా దగువెంకాంబను, శ్రీవిలసిలునాయఁడమ్మ చేహినితనరకన్. 73
- వీ. సత్యభామల హరిశ్చంద్రుండు శ్రీరామ, చంద్రుఁ డీనఁపాలచంద్రుఁడొకటి
వవవోన్నతి రతినాథుండు విషధభూ, నాథుఁ డీభారుణీనాథుఁడొకటి
కాంతిస్వాహవహకాంతుండు పద్మినీ, కాంతుఁ డీమేధినీకాంతుఁడొకటి
రణరంగమున బలరాముండు జనుదగ్గి, రాముఁ డీసుగుణాభిరాముఁడొకటి
- తే. యీవిధనదుండువనదుండునీరఁడొకటి, హేలనీకుండుమరుదీకుఁ డీరఁడొకటి
ప్రబలఁడనవిశ్రుతివహించె రామధరణి, పాలువేంకటరామభూపాలమారి. 74
- వీ. తనరాకకదురుమాచినచారకమ్మలదగఁ దీర్చునవపయోధరముమాడ్కిఁ
దననవాఘ్యదహంబుఁదగఁగోరుజక్రవ, కవలలాలించుభాస్కరునికరణిఁ
దననవాధిగమంబురతీవేమవిపినపం, క్తులఁ బ్రోదిగొనునసంతునివిధమునఁ
దనమసాంగత్యమాత్మదలంచుకుముదిని, కామోదమొసఁగు నేజాంతునరణి
- తే. నభ్యుదయమందిసుజనులహవణిఁబ్రోచె, రాజధరరాజశాచలరాజభుజగ
రాజగోపాలకళ్యాణిరాజరాజ, రాజవతికీర్తివేంకటరామమూర్తి. 75
- క. ఆవేంకటరామప్రభు, దేవి విరులతావి సిరులదీవి యన్యత్రపుం
బావి నొలతీవిఁ దరుణ, వేదిధములవెంగమాంబ విశ్రుతిమీఱన్. 76
- ఉ. ప్రోదిగవానిరెడ్డికులమున్ గలిమిన్ వెలయించు సత్క్రియా
పాదినిపాపమాంబకుమ భవ్యయశుండగురాజమూలికన్
గాదిలిపట్టియై శుభవిశాసమునం దగువెంగమాంబకున్
మేదిని పాటిపత్తుర ఘృణిక హాణికా రమణీశోమఁబుర్. 77

- సీ. పదిసోళ్లభాషింపఁ బడురచ్చలకు నెక్కి, పరమేస్థి నెఱతయేభాషమెలఁత
నిలిచినవోటఁగా ల్పిలవకవర్తింతు, శ్రీమహాదేవి యేసిరులదీవి
చండియై తనప్రాణసఖునాటలాడించు, గారీష్ఠూటియేకళలతోటి
యడుగున కొకగుణం బనహెచ్చుతగ్గులై, నలిసోష్టపృథ్వీయేనాటిసాధ్వీ
తే. యనుచుననిచినకూరిమినఁగి మఱఁగి, కలిమిలేమిని భర్తతోఁగలసిమెలసి
హెచ్చుతగ్గుల నొకరీతి ననకమెనఁగ, వెలసెవిలసితకీర్తుల వెంగమాంబ. 78
- క. శ్రీవెంగమాంబికామణి, కీవేంకటరామస్వపతి కిరువురుతనయుల్
తీవింగలిగిగుణగణ, భామితులై రామస్వపతిపాపయ్యయనక. 79
- ఉ. మత్తగజంబులీలఁ జఱుమామిళవేంకటరామకౌరపు
త్తోత్తముడైన రామవిభుఁ డోహరిసాహరిత్రుతోటిపైఁ
గిత్తిజఱినదూసియెనకంబెసఁగెన్ జలిపింపనింపుమై
గుత్తపుఁదాపితాఽవికకుట్టుపటుక్కున విచ్చెరంభకున్. 80
- చ. ఆహవాపెరుంగురామమహిపార్వితదానపయగప్రణాకులి
ట్లహరహమేఱులై పరఁగి యాళలభూభరమానుసామజ
ప్రహరకటికటాహములఁ బర్యచుఁ దన్నుతిప్రీలఁజేయుఁద
స్తహిమములెన్నమిన్న మహిమండలిఁ గుండలిరాజమాలికే. 81
- క. శ్రీమీఱఁ దల్లిదండ్రులు, నామమిడిరి వేంకటాద్రి నాయఁడనుచునా
రామక్షితిపతితమ్మనిఁ, ప్రేమంబాపయ్యయనుచుఁ బిలిచిరిపిదపక. 82
- సీ. ఒకవానరుఁడు నఖయ్యూనఁబూనఁగలేక, మైనాకశైలంబు మ్రగ్గె జలధి
నొకబ్రహ్మచారికోరికఁ దీర్పఁగాలేక, బలివిన్ననైరసాతలముఁజేరి
నొకనయండడదాఁక నోర్పునీరములేక, గిరిజాధినాథుండు క్రిందుపడియై
నొకజోగిగొన్నగుక్కుమ మించఁదడిలేక, కలకాల్పిరాజు భంగములఁబడియై
తే. నేటిధృతి యేటివిరుణమేటిశౌర్య, మేటిగాంభీర్యమనిరాఘాటధైర్య
దానశక్తిగభీరతానునుఁ డగుచు, వరలువేంకటరామపాపయ్యకౌరి. 83
- క. శ్రీమచ్చిఱుమామిళకుల, సోమునకున్ బాపయప్రమరనామనకున్
గామినియభగామినికుభ, గామినిమీనాంబతనరుఁ గలిమిన్ బలిమిన్. 84
- సీ. ఆదిగచ్ఛేత్రవియనిబుధుల్ వినుతింపఁ, బుట్టుభోగములతో బొలుపుమిటి
యనుకూలదాంపత్యమనుచులోకులు మెచ్చఁ దనప్రాణనాథుచిత్తమున మెలఁగి
పరమపావనియంచు బంధువుల్ గోషింప, నిత్యవ్రతాచారనిరతిఁబూని
భాగ్యకాలినియంచు భామిసుల్ గణుతింపఁ, కూతులఁగొడుకులఁ కూర్చిఁగాంచి
తే. తీవిఁదవరారఁ బద్మాక్షదీవికధిక, వైభవమ్ముల భాసిల్లువాసిరెడ్డి
రామలింగేంద్రునకును గారాబుపట్టి, వృదులగుణమణినికుంబ మీనమాంబ. 85

- నీ. విలసదద్దంకితిర్లలతిర్లలాచార్యు, సంఘీప్లవముగం బాక్రయించి
హరివాసరక్రిసదాచారకలనంబు, నిత్యవ్రతంబుగా నిర్వహించి
సత్కలావహదిన ప్రసంగతానముల్, ఘనధికోత్సాహంబై సగఘటించి
హితవుకోహితసమాహితసమాహితముగాఁ, బురుషోహరియటంచు భూరిఁబంచి
- తే. ధనకనకవిస్తువాహనధాన్యపుత్ర, పౌత్రిదీర్ఘాయురారోగ్య భాగ్యమహిమ
తీవిఁదనరారుమానాక్షిదేవితోడ, మహితతేజాండు పాపయత్నవిధుండు. 86
- వ. వెండియు హృద్యావనద్యపద్యసద్యోతకవిద్యాసముద్యమోద్యద్విద్యస్వికరనుకరాకిర్య
చనరచనోప్రచీయమానసంపత్పరంపరాపూర్ణుండును, రణగ్రన్యగ్రనిజభుజాగ్రజా
గ్రస్తండలాగ్రప్రసారోత్సారితరిపుమండలహిండితచండమరీచిమండలంబును, నిరం
తిరనిరంతరాయనిశ్చేయసనిర్విశేషసమరభ్రం ప్రసంతానపరిపూరణస్ఫురణపరిణత సము
త్సాహదోహలంబును, క్రివెంగటాంబికాగర్భకుక్తిమక్తాఫలంబును, బైఁడికులగోత్ర
పదిక్రంబును, బావనచరిక్రంబును నగుక్రిచిఱుమామిళ్లపాపయ్యప్రభుం డొక్క
వాడు పుత్రమిత్రమాతృబంధుసంహాన పరివృతుండై నిండోలగంబున కుఘాసీసం
దై సరససల్లాపంబులం బ్రొడ్డు గడపును. 87
- బు. ననురామానుజపాదపద్మయుగలీనవ్యావ్యయధ్యావపా
వనహృద్యాగవతావతంసపదపేవాసక్తచిత్తుకమరు
త్తనయారాధనచారులభకవితాధారుకౌసదాహాధభా
వనువాస్థానకవికవిజాక్రితునిఁ బిల్వంబంచి పల్కెఁగృహన్. 88
- క. పాత్రుఁడనై మైత్రేయస, గోత్రుఁడనై వారసింహగురువర్యసకుఁ
బుక్త్రుఁడనై వెలయుదువీ, ధాత్రికౌమాపమపునేయఁ దగు కృష్ణకవీ! 89
- క. అవ్యయభవ్యావహమగు, కావ్యరచనమదియుమేలు గాదేబుధసం
భావ్యము విశ్వశ్రేయః, కావ్యంబనునూత్ర మార్యఘటితం బగుటక. 90
- వ. అదియునుంగాక యొక్క విశేషం బాకర్ణింపవలయు నొక్కనాఁటి హరివాసుప్రత్యో
పవాసంబున విక్రాంత యై యన్నమజ్జనవిచరణారవిందంబులకుం బ్రణమిల్లి కృతాం
జలిత్రుటండ నైయన్నసన్నం బాచి విత్సా! న ప్రసంతానంబులయందుఁ గృతిం బడ
యుట విశేషలాభంబియు మహారాజవ్యచరిత్రంబు కలిదోషవాకంబియు నాము
ష్టికఫలప్రదంబియును బెద్దలు నిర్దేశంకు రట్లగుటంజేసి యెద్దియేనియు నొక్కరా
జవ్యచరిత్రంబు కృతిముఖంబుగా రదియింపంజేసి వేంకటేశ్వరార్పణంబుగా నితేదిం
తుండగు నిదిమదీప్సితంబని యాదేశించుటయు నయ్యును నెయ్యంబునకుం బ్రీతుండ నై

జనన్యాన్తానువర్తనంబు సలుపం బూనియున్నవాళ్లు భవత్సన్నిధానంబునం దొర
కొనియెం గావున. 91

క. కృతికన్యాపతివేంకట, పతియట కృతిభారభార్యపద్మతియటయ
కృతిభవిష్కృతియగునట, కృతివిగదానీవుజగతిఁ గృష్టకవంద్రా! 92

వ. అని యివ్వధంబునం బ్రకంపించి తాంబూలవృక్షాంబరభరణంబులం బరిష్కృతుం
గావించిన నేనునుం బ్రహ్మహంతరికరణుండవై మత్కృతిపతి యగుక్రివేంకటా
చలపతి నభివర్ణించెద. 93

నీ. ఏదేవదేవునిసాదరాలోకంబు, లోకంబులకు సాఖ్యమాకలిండు
నేపరాత్పరుడవ్యూహానుభావంబు, భావంబులకు మేలు పాలుకొలుపు
నేజగజ్జనకునియిచ్చావిహారంబు, హారంబు ధానుజీచారుముఖి
నేనువలకాలిహేలాశతాంగంబు, తారంబువిష్టపత్రయమునకును 94

గీ. నేనుద్దీధికిరిగాఁపులై సుఖింతు, రంగబంగళచోళకలింగవంగ
గాళపాంచాలనేపాళమాళవాండ్ర, శకయంగంధరముఖ్యదేశములవృపులు. 94

క. అవిన్నానపువేలుపుందొర ప్రపన్నానీకముల్ గొల్వఁగా
క్రివై కుంతపురంబువెల్వడి లసచ్ఛృంగారుఁడైయిందొ
దేవిందోడ్కొనిస్వామిపుష్కరిణితీరప్రదేశంబున
భావించెదగు హేమసాధమున కుంభల్లిలఁ గ్రీడించుమన్. 95

నీ. ఆమోదమునరమారామాలలామంబు, మెఱుఁగారుసురుముపై మెఱుపులీన
నహితలోకై కడుస్సహసహస్రారంబు, లాలితంబగుమఁ గెంకేలనమర
ఘనతరమలకనత్సవకోత్తరాసంగ, దీధితియొడలిపై దేజలిల్ల
భూరిగైకచారుహీరకోటిరంబు, కొమరారును త్రమాంగమునఁ దనర 96

గీ. లలితధాతువిదిత్రకిలావిశేష, శేషగిరికృంగకృంగారచితనికాంత
బహుళమణిరాజరాజితభద్రవీతి, సరసగతివేంకటాచలస్వామి వెలయు. 96

→ పద్మవర్ణంతుములు. ←

క. ఏవంగుణగణభృతికి, నేవలవిద్యాభిరతికిఁ గిల్పిచువృత్తికి
భావభవాకృతికిఁవిజ, యావత్సామితికి వేంకటాచలపతికి. 97

క. శంకృతికిఁచితరైత్యా, హంకృతికిఁమణిచోజ్జ్వలాభరణకృతా
లంకృతిరణజయానక, భాంకృతికిఁ మదనసదృశభవాకృతికి. 98

క. శరదరశరదంబుచగుర, తరువరనిర్జరసరిత్సుధాకరకరస
తువరహరహరగిరిగిరచర, చరదురుతంతరుగీర్తికాచోదరికి. 99

- క. శ్రీలునకుఘనఘనాఘన, నీలునకవనీవనీవనీవకరఱ్ఱ
 శీలునకు నల్లికన్యా, భేలనలోలునకు శేషగిరిపాలునకుఱ్ఱ. 100
- క. ఖరకరకరగరవైశ్వానరనరహరిహర్ఘ్నిరారినవకౌర్యకలా
 భరణునకుఱ్ఱ సకలకలా, భరణునకుఱ్ఱ శేషశైలవరవరణునకుఱ్ఱ. 101
- వ. అంకితంబుగా నాయొనర్పంబూనినశ్రీకృంతలాపరీణయం బనుమహాప్రబంధంబునకుఱ్ఱ
 గథాక్రమం బెట్టిదనిన. 102
-

ప్రథమాశ్వాసము.

—|| కథాప్రారంభము. ||—

- తే. తాలహింతాలతూలరసాలసాల, మాలకరమాలకృతమాలమాలతీల
తాలతాలికళ ద్రజ్ఘగితగగన, రామణీయంబునై మికారణ్యపదము. 1
- క. ఆనై మిశవనభూమిని, శౌనకకాండీల్యముఖ్యసంయమివహ్యుల్
పూనినుఖంబురమాతుని, మానితగుణజాతుఁజూచిమదిముదమొదవక. 2
- వ. భారతకథానుధారసంబు వీరుల నించుచు మమ్ముఁ గృతార్థులం గావించితి వందు
శకుంతలాదువ్యంఢోపాఖ్యానంబు సవిస్తరంబుగా వినవలయుంజెప్పుచునిన నూతుండు
పరమహర్ష సమేతుండై శౌనికాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు నైశంపాయనుండు
జనమేజయున కిట్లనియె. 3
- మ. కలనుర్విక్ బలగర్వితాహితకచ గ్రాహగ్రహోద్యద్భూజా
ర్థశరాజస్త్రిజరాజగోత్రశిఖర ద్రాక్షవ్యసౌజన్యపు
ష్కలసద్యస్తుసమస్తహస్తినగరాఖ్యప్రఖ్యరాజన్యతీ
తిలకంబంగకళింగవంగముఖదిగ్దేశాధిపాకాస్యమై. 4
- పీ. గురునైన భారతీయరు నైననోడించు, విద్యత్ప్రవరులైనవిప్రవరులు
హతునైన దంభోలిధరునైనఁ దమకించు, రాజద్వ్యమణులైనరాజమణులు
ఘననైనమనుజవాహనునైనఁ దలఁకించు, నార్యాభిజనులైననయ్యజనులు
హరినైన గంగాలహరినైన విహసించు, బాహువిభవులైనసాపదభవులు
- గీ. వేదవిద్యాప్రభావభావితవితరణ, పరిణతయశఃప్రసారవిస్ఫాంబులగుచు
నలుపుమీఱుదురగ్రవర్ణములధీరు, లాజవంజవధారులారాజధాని. 5
- ఉ. నందితనూత్నరత్నవరణప్రతివాసరచంద్రచంద్రికా
కందళదించుకాంతఫలకమృతపాండురవారిపూరముల్
చెందఁగనందమై పరిఖ చెన్నిసఁగుక నిజవంశరాజసం
క్రందనులున్నతన్నగరిఁగాచునుధాజలరాకికై వడిక. 6
- మ. నుస్ఫరదాకాశతరంగిణీమధురవాగిపూరములం ద్రాసఁగాఁ
గరమభ్రమువకై తినాత్తిమహాగంధేభరాజంబవక

హరిసీలద్యుతితీవ్రవప్రవలయంబై యున్నతద్వారగో
పురమైహస్తీపురంబుపేరునకుఁ బెంపుం గూర్పు నక్రాంతమున్.

7

సీ. చూపట్టునొకవీధి సుఖమారతరపద,, క్రమణమాతంగచంగములగములు
కనుపట్టునొకవీధి ఘటఘటకవ్వణరణ, ధ్వంబికాశతకతాంగములగములు
ససిమీఱునొకవీధిఁ జక్రచక్రమణాది, గమనదుర్గురుతురంగములగములు
మొననూపునొకవీధి ఘనభుజాగ్గళనిర, గ్గళవాహినీసీపురోగములగములు

గీ. తివురునొకవీధిబధిరితదిగిభరాజ, కర్ణకోటరపాటనక్రమనమగ్ర
పటపాడిండినుభేరికాపణవనద్గ, శప్రమాఖ్యృద్యవాద్యకోలావాలములు.

8

సీ. ప్రసవాసనాసంగలసమానమదభ్యంగ, విసరైకశృంగారరసలవంగ
మనుభూతిఫలసారఘనకుకవ్రజభార, వినమితఫలపూరవిటపివార
మరతుకేలివిలొలసుతనుపల్లవజాల, కృతనివాసతమాలతతవికాల
మతులకోకిలసోతధుతపల్లవ వ్రాత, నతలతాసంఘాతవిత్తతమాత

గీ. మానమితచంచలసకాలీనకలహ, కలితకలకలరవసులకులాయ
రంగదుత్తుంగతుంగవారంగరంగ, మలరునవ్వరపరిసరోద్ధానవనము.

9

సీ. కులుకుగుబ్బెతగబ్బిగుబ్బపాలిండ్లపై, నలపులీనుజవాది మెలఁగిమెలఁగి
యలసౌధములవన్నియలముద్దియలజాది, యలరు శయ్యలఁజేరి యలరిఁయలరి
బెసేపువాప్పడిగ్రమ్మపెరటిలేమరువంపుఁ, దరులపందిరులపైఁ బొరలిపారలి
మరుకేలియయ్యకోమలికపాలములపైఁ, బురుగుఁజెన్నుటలతోఁ బొవలిపాదలి

గీ. సరసపరిసరకాసారసారసార, సవిసరసరజిపరితగ్రప్రసరణభరిత
పరిణిపరాగపరిమళపవనడింభ, మోజవలరించమించునారాజధాని.

10

ఉ. కుంతలకేరళద్రవిశకోసలపింహళగౌళమాళవా

శ్చక్రకరూళఘూర్ణరదకార్ణకలింగళకాదిమేదివీ

కాంతకీరీటరత్నఫలకప్రతిబింబితపాదుఁడైనదు

ప్యంతుఁడు తండ్రితాతలక్రియన్ ధృతిఃపూరమేలుధీరుఁడై.

11

సీ. ఏరాజుభేరికాభూరినిర్ఘోషంబు, ఘోషంబమరఁజేయుఁగుటిలనృపుల
కేరన్యగుణకాలిధూరిప్రతాపంబు, తాపంబుగూర్పునధర్మరతుల
కేమేటివిజభుజాధృతచంద్రహాసంబు, హాసంబుగావించుకనిధార
కేధన్యవిత్తరణసాధుసంకల్పంబు, కల్పంబునకు వెలికాంతివైపు

గీ. నతఁడు కేవలనృపుఁడై క్రూరాట్టహాస, చకితచకితాహిణితస్వప్నపూర్ణ
విశ్వవిశ్వంభరాధురావిధురతరథు, జాగ్రజాగ్రదృఘండు దున్యంతరిధుఁడు.

12

సీ. కొదదీలవానలగురియు పర్జన్యండు, జగతిమక్కారునస్యములు పండు
గ్రామముల్ ధనధాన్యకటకంబులై యుండు నలీమిధీనువులుచన్నపసిపిండు

- బ్రాహ్మణోక్తములకుబాధలులేకుండు, నిత్యోత్సవంబున నెగడుచుండు
పంధ్యలకాత్మజావాప్తి గోర్కులునిండు, తరుల సెప్పడు పండ్లుతనిగనుండు
తే. దరతమంబులఁ వామరతంపరనఁగఁ, బూలచేరత్రింబువలెభూత్రజలకు
నత్తరోక్తరకుభివృద్ధియొలయుచుండు, నెలమివద్దాత్రిమ్యంతుఁడేను నపుడు. 13
- వ. వెండియు నమ్మహిమండలాఖండంబుండు రాజ్యంబు పాలించుచు గురుజనంబుల
యొడ విశ్వంబును సామంతులయొడ నెయ్యంబును మిత్రులయొడ మోదంబును
శత్రులయొడ భేదంబును జారులయొడ లాలనంబును బ్రజలయొడఁ బరిపాలనంబును
శిష్టులయొడ ననుగ్రహంబును దుష్టులయొడ నిగ్రహంబును జారులయొడ వశ్యేపంబు
ను ఖూరులయొడ సంతోషంబును సీతీకాస్తంబులయొడ శ్రవణంబును సదాచారంబుల
యొడఁ బ్రచరణంబును ధర్మనూత్నవిశేషంబులయొడ నాభిముఖ్యంబును ధర్మేతరంబుల
యొడ వైముఖ్యంబునం గలిగి దిగ్విజయసమాపాదితోపచయరథకరితురగభటవిహార
సంకులంబు నక్కరినగరంబునం చిత్తృపైతామహం బగురాజ్యంబు పాలించుచు
నొక్కనాఁడు మహార్ణవమణిగణిరణచ్చటాకంచుకీతకాంచనసమంచితస్థానానుందరం
బగుసాస్థాననుందిరంబునఁ బురోహితవిద్యత్యానంతుంత్రిప్రశ్నకు లిరుగెలంకులం
బలసి కొలువ సింహాసనాసీనుండై పేరోలగం బుండునవీవరంబున. 14
- సీ. నెఱసంజకెంజాయ నెరకు లెన్నిడుపల్ల, జడలతో గరువంపునడలతోడఁ
దివులు తియ్యనిలేసి దివురుప్రామినుకుల, పలుకుతో వజ్రంపుఁజనుకుతోడఁ
బరమభాగవతసంపదమీఱునూర్ధ్వపుం, ద్రుమలతోఁ జక్రచిహ్నములతోడ
మందానిలాహుతకందశస్సహతీస్య, నములతో హరికీర్తనములతోడ
- తే. జడమతులఁదీర్చు నత్తమజ్ఞానఘనుండు, ధర్మనూత్నార్థనిర్ణయతత్పరుండు
లోకసంచారికాలత్రయోకథావి, కారగుండు వచ్చె నచటికి వారగుండు. 15
- తే. దేవమునిరాత వినిధరిత్రీకళత్రుఁ, డెదురు చని భక్తిపదముల కెఱిగి రత్న
చిత్రితపరాసనమున నాసీనుఁడేసి, యర్ఘ్యపాద్యాదిసత్కార మాచరించి. 16
- వ. కుశలప్రశ్నపూర్వకంబుగా బహువిధసంభానవాచనంబుల నమ్మహాత్మునిచిత్తం బా
రాధించి తదనుమతి నునితపీతంబునం గూర్పుండి కొండొకతడ వజ్రదదారిపలుకు
లకుఁ బ్రహృష్టాంతరంగుండై యమ్మునిపతి ముఖకమలంబునం జూడ్చి నిలిపి నవిన
యంబుగా నిట్లనియె. 17
- ఆ. ఎచటనుండి మీర లిటుకు విచ్చేసితి, కేమికతము చెప్పవే మహాత్మా !
మిమ్ముఁ జూడఁగంటి మీదయాదృష్టిచే, నభిమతాథలాభి మంచఁగంటి. 18
- వ. అనిన దరహాపీతిముఖుం డై వారగుం డిట్లనియె. 19
- మ. పురుషూతప్రముఖామరాధిపకాపూర్ణప్రభాకారియై
నరనాథుం డుదయించునట్టినును శివనాంబునం జూచుచే

పరమార్థం బనితోచునట్లగుట భూపాలాగ్రణీ ! మాకు నె
వ్వరితో నేమగుధర్మవత్సలుల మై వర్తింతు మే మెల్లెడన్.

20

వ. అట్లుంగాక యింద్రాదిదిక్పాలకసందర్శనంబును గంగాదిపుణ్యతీర్థాచరణంబును గురు
క్షేత్రాదిపుణ్యక్షేత్రావాసంబును గాంచ్యాదిదివ్యస్థలావలోకనంబును భవాద్యశమహా
రాజ్యాధిగమనంబును మాకు నవశ్యకర్తవ్యంబు లైననొకవిశేషంబు గలదాకర్ణింపుము.

నీ. శ్రీమహాదేవీలహుంబు సైదోడు, వేవెలుంగులవేడివెలుగుజోడు
యామినీకామినీకామనుం డగువేల్పు, చిన్నారిసాన్నారిజింకదాల్పు
కటికిచీకటులనొక్కట మ్రొంగుజగజెట్టి, కలశపాథోరాళిగన్నపట్టి
మేటిదేవతలకామెత లొసంగెడుప్రోడ, తొగనాలంగంటికి దోడునీడ

తే. కడిది జడదారిసిగపూవు కళలప్రోవు, మెలవులకు నీమకామునిమేనమామ
కట్టివేల్పుముండిభోగములగొంది, రిక్కగమిముక్కువబొజుంగు రేవెలంగు.

22

క. కాంచె మృగలాంఛనుఁ జొరు, ఎంచితనఁజూచ దనయుంబుఁ బదానతివిబుధుఁ
బ్రాంచితనతిఁగనునుతుఁగని, పెంచెఁబురూరవుబుధుండు భృతగౌరవుఁడై.

23

చ. ఒనరఁ బురూరవుండు దనయుం దనయున్నతిఁ గాంచె నాయువుఁ
ఘనుఁ డతఁ డాత్మజాఁ బడసెఁ గంతు జయంతు జయింతు నన్నదిఁ
గనదనురూపరూపయుతుఁ గానహుఘన్నహుండు గాంచె నొ
య్యన భుజశౌర్యశీర్వదభిరూతియయౌతినయౌతిలాలసున్.

24

వ. మఱియు నయ్యయాతకిఁ బూరుండును బూరునకు జనమేజయుండును జనమేజయున
కుఁ బ్రాచీకుండును ప్రాచీకునకు సంయాలియు సంయాలికి హసంయాలియు హసం
యాతికి సార్వభౌముండును సార్వభౌమునకు జయశ్నేనుండును జయశ్నేనునకు సురా
చీనుండును సురాచీనునకు మహాభౌముండును మహాభౌమునకు సయుతానియునుండు
ను సయుతానియుతునకుఁ గ్రోధుండును గ్రోధునకు దేవాపియు దేవాపికి రుచికుండు
ను రుచికునకు మతివరుండును మతివరునకుఁ ద్రసుండును ద్రనునకు నీలుండునుం
గలిగిరి. యన్నీలునకు రథంతరాదేవివలన నువయించి సోమాన్వయంబు కీర్తిపౌరుషం
బుల కగ్రగణ్యంబుగా వెలయించు మహాభౌగుండవట్లగుటండేసి.

25

నీ. ఒకతాతకువలయాధికరంజనంబున, నఖిలలోకములరా జైతనచ్చ
నొకతాతవిద్యాసముద్యమాపాదియై, యతిబోధమున బుధుం డవఁగ నెగఁడె
నొకతాతభూమిభృన్నికరశాసనమున, వధికుఁడై ప్రాచీకుఁ డవఁగఁ బరఁగ
నొకతాతదినదినప్రకటదానంబున, మనిసార్వభౌముఁడై మహిరహించె

తే. నొకఁ జొకినికన్న మిన్నయైయున్నతంపుఁ, బెంపుదకుకొత్తఁ బ్రజలను బెనిచి మనిచి
ఫనులమును లాచరించుదీవనలఁ దనరి, రదిగదానీదుసంప్రదాయముకుమార !.

26

- క. శైలంబుకైలంబిరు, కేలంగీలింబిహళికేళిగతులం
దాళగతింజఱచితివో, బాలుడవై యాడునాడుబలిమికలిమిచేన్. 27
- తే. వసులఁగ్రీడించుడుప్తసత్త్వములవలన, నాశ్రమమ్ములనొదవెముహాశ్రమమ్ము
వెడలుచుడవికినిపుడకా వింపుమింపు, తాపసహితాప్తిమాకుఁ బ్రతాపసహిత! 28
- ప. వినుము ధరణీవలయపరిపాలననిష్ఠాగరిష్ఠు లగుశృపశ్రేష్ఠులకు శాస్త్రసమ్మతం బగుట
మృగశృంగ బవశ్యకర్తవ్యంబు గావున నారణ్యకభటపరివృతుండ వై గిరితరుకంటకశిలా
దుర్గంబు లగుమార్గంబులు నిరోధించి శరభశార్దూలాదిదుష్టసత్త్వంబుల సంచరించి
యాశ్రమంబులకు సౌఖ్యం బాపాదించు ముష్టహామునులయనుగ్రహంబునం జక్ర
వర్తిలక్షణలక్షితుం డగుకుమారుం డుదయించి వంశకరుం డగునని యాదేశించినం
బ్రహ్మదపులకితస్వాంతుండై దుశ్యంతుం డట్లకాకాయని యంగీకార పూర్వకంబుగాఁ
బ్రణమిల్లి వీడుకొల్పు నాశీర్వచనముఖరముఖుం డై యామంత్రణం బాచరించి యం
తర్థానంబుచేసినం బదంపడి యప్సడిమిత్రేడు మృగయావినోదకాశుకాయత్త
చిత్తుండై యుండునవసరంబున నిదాఘంబు వెర్ధిల్లుటయు. 29
- సీ. భానుడక్షపూర్వాభిబడబాగ్ని కెదురుకో, ల్పచరించు నవరాభిబాడపంబా
పాడిచిరారవిఁజీరుపూర్వేన్యురవసాన, చరమాద్రిదవనివిష్టజ్వలనము
ప్రతిమాధవోత్థమై ప్రబలిదిక్కుల నేర్పు, నాభీలపృహరికోపానలంబా
ప్రాక్షవత్సీగరంచుభర్తజాచిప్రతీచి, యెలయించు వేడినిట్టూర్చుగమియు
తే. తరతమంబులదలుగనిత్రంపిగాఁగఁ, దపనతపనీయమాతపతాపహ్నిఁ
గ్రాచుకాలకళారుపూతాగ్రచయమొ, నాఁగఁదగఁబశ్చిమానిలో గ్రాగమంబు. 30
- మ. లలినుర్యీతలముంబగిల్చి నభిమెల్లందానయైయిమ్ములం
గలకీలాలపుజాలుమేలుడిపి తన్ద్రాచక్షదలంపక మహా
బలునవ్వేసవినిహ్నిదాశరణముకొ బ్రార్థించితన్నెత్తిన
జ్వలఁడై నాటనుగోరెనాయుసఖుఁ డక్షప్రఖ్యాతిఁగాంచెక ధరన్. 31
- మ. ఆపాహలోకములేశీలందిమనుఁ గీలాభీలనాతూలను
స్సహమైతీంద్రియమందుచేసవికి నీశశ్రీశవాగీశుల
న్వహముకొమూర్ధమునందుశయ్యనిగమన్యాపారపాత్రంబునకొ
బహుమానింతురువారిఁదత్సచయతాపశ్రాంతిశాంత్యర్థమై. 32
- ఆ. పగలుబిహ్రించుమిగులవేడిమినూపు, తపనుఁజొరకచాయతరులనీఁగె
బరచుసాధ్వయయ్యభర్తవెన్నాడెనే, తగనిశిక్షనేయఁదగదు పతికి. 33
- తే. నూర్మొడునిజప్రతాపంబునూపనూర్య, కాంతములురేగినిప్పులుగ్రక్కఁదొడఁగె
నినుఁడుకోపింపఁ బరివారిమనుమడించి, కడిమినూపుటధరణీనిక్కంబకాద. 34

- సీ. యంత్రధారాగృహభ్యంతిరాళములందు, పరవర్ణిసీపయోధరములందుఁ
గనునీయగోస్తనీకాయమానములందు, ఘనసారకదళికావనములందు
బహుపాదపాదపప్రబలవాటికలందుఁ, గాసారలీరపైకతములందు
మల్లినతల్లికావల్లిగృహములందు, నికటపానీయకాలికలయందుఁ
- ఆ. బరువనుకుపండువెన్నెలబయలులందుఁ, దరళితమృత్యుశాలవృంతములయందుఁ
గేలూసత్తులగుచుభోగింపమరిగి, పాయరామండువేసవిఁబతులుసతులు. 35
- తే. అటవభంబునడంబయ్యెనంబుదంబు, పశ్చిమంబుననిం ద్రచాపంబుదోచె
నొలసితుగుచు గాడువులు తరమున, నవనతటిల్లతావిశానంబుబెరసె. 36
- సీ. తపముపెంపునఘోరతమమైదిశలఁబ్రాఁత, జలజబాంధవుఁగవ్వకార్వరంబొ
కేకిసృత్తభంగికిఁగూర్చుమెఱువులక, గరదీపికలఁజేరుకజ్జలంబొ
పర్జమ్యకరణంబు ప్రాసించిగఱులతోఁ, జలఁగ్రుమ్మకలిచ్చయవయంబొ
ధరణీధరములేచ్చదవహవ్యవహాయన, వెడలుధూమస్తోమవిస్తరంబొ
- గీ. యోగశయాభిమఖముగానొలయఁజూచి, శ్రీమహావిష్ణువనముఁగైసేయుటకును
వెడలునిద్రావహూతిమైవిలసనంబొ, వాఁగవధమునవడరేఘనాఘనంబు. 37
- క. తళతళమెఱసెఁమేఘము; పెళపెళనుఱిమెఱవభంబుబీటలువాఱు
బలవలగురిసెఁవర్షము, జలజునిలనింద్రగోపశాలమురాలెన్. 38
- తే. తపమునకుఁబుష్పకరియంచుఁదలపఁడరుగ్గఁ, డొలయువర్షవహూతిపయోధరముల
వేయికరములనింపెవ్వేడఁబమున, నపుడకాంతిం చె నతనిమహతపంబు. 39
- ఉ. మించెదశత్రుద్రుచులుమీఱిమెఱుంగులమొత్తమల్ విషం
చించెదిగంతరాళములభీతికృదూర్తితగర్జితధ్వమల్
వించెఘనాఘనంబు ధరణీవరణంబునభూరివారిస
ర్తించె మయూరవారము పరిస్ఫుటబర్హసమర్తజార్హమై. 40
- కా. అన్యాయంబున హెచ్చి గ్రీష్మఋతురాజ్యక్రాంతముకొభోజనో
దవ్యాతాపమువేర్పరింపఁగనికొధమ్నూర్తిగర్జిల్లిప
ర్జవ్యం డభ్రరథస్థితిక మణిగఁగచ్చాయల్ దలిర్పకమహా
జవ్యస్థేసుమునూపెనోయన శిరాసారింబు పర్వెక విడిన్. 41
- ప. వెండియుం బుటపాకభాస్వరకార్తస్వరలతావిశానంబులఁతెఱుంగునం దుఱుంగలించు
మెఱుంగులమొత్తంబులును, మెఱుంగులమొత్తమ్ములతోడ నువాత్తమ్ములై మందర
మంధానమధవపరితృబ్ధదుగ్ధజలనిధినిర్హోషంబువిధంబున నూర్జితంబు లగుగర్జితం
బులును, గర్జితంబుతోడం బరిన్పూర్జితంబులై దశమఖసంగ్రామసమయసమైహాస
సముద్దామరానుకరలాఘవవినిర్గతశిరాసారింబులకరణి ఘోరంబు లగుధారాళధారా
ధరధారాసారింబులును, ధారాసారింబుల ధరాపరాగంబులు చుర్దమంబు లగుకర్దమం

బులై నకోలంది నిలువక జాలువాటి కాలువలై నిలుక లీక తెప్పదరలం బొరలుజుప్ర
నాహంబులును, జలప్రవాహంబులతరణంబులకుఁ గరణంబులలేక యిరుగడలం బడ
లుపడి పడిగాఁపులై యున్నయధ్వమ్యలును, వధ్వమ్య లగుపతులయొగఁజేనుసమన్వే
షణంబు లగుభాషణంబుల ముఖరంబు లగుముఖంబుల విన్నదనం బొలయ నిట్టూర్పు
నిగుడ్చుచుఁ దదాగమనంబున కెదురునూచుకుటుంబినులును, గుటుంబినులధారణంబు
లకుం గారణంబు లయినక్కప్పివ్యాపారంబుల నపారంబులకు హాళిహాళికలగజెలంగు
ప్రబలహాలికులును, హాలికులపరిశ్రమంబులం బ్రశస్యంబు లగుసస్యంబుల నుచారంబు
లగుకేదారంబులును, కేదారంబులసమృద్ధి నభివృద్ధిం గాంచువరగ్రామంబుల శుభసన్ని
వేశంబు లగుదేశంబులుం గలిగి వర్ణాగమంబు సుగమంబై ప్రవర్తిల్లునవసరంబున. 42

క. ఎచ్చెక్కోరదాగమమెగి, విచ్చెప్పేత్రంబుజములు విష్ణుఁడు ధర్మపై
హెచ్చెక్కోగాన వనంబులు, మెచ్చెక్కోబతువిసర మెసఁగి మెసపుకనపులకొ. 43

చ. కొలఁకులుదేతెఁ బద్మినులకుంగనువేఁదుఱుదీతె మేఘముల్
వెలఁకులఁజేతెదొంకలను వంకలఁబంకమాలాతె భేకా
హాళిహాళికంబులూరఁ గలహంసరులేఱుఁనుమీతెఁ గేళినుల్
వెలవెలఁబూతెసస్యము నవీనరుచిం దనరాఁచ నత్తతీక. 44

చ. అరయవిత్తిర్చి చే ఘటత నంది పయోదము భూరిఘోషవి
స్తరత సపంకజీవన మొసంగె జనంబులకేటిధర్మము
ర్వరనిఁకవారికల్పము వాఁపెదనంచు రిహించెనోయక
శరదృతువొప్పెనా హృదయసమృద్ధ నిర్మలవారిపూరిమై. 45

ప. ఇత్రైణుగునం దుఱంగలించి శరద్వాసరంబు భాసురం బగుటయు నాదమహాముని
వాక్యంబులం బుట్టినయొగ్రహవేశంబున దేశంబులయొగఁజేమంబులఁ దేరంబనిచిన
చారు లాదుష్యంతునకుం బొడనూపి జయజయశబ్దపూర్వకంబుగా మ్రొక్కిమహారాజ
శిఖామణీ! దేవరయానలి నలుదెసల యొగఁజేమంబు లరసివచ్చితి మహామునివాక్యంబుల
నృతంబగునే కరి కిరి తరక్షుహర్యక్షప్రముఖంబు లగుసత్త్వంబుల గిరితరంగిణీతటో
ద్దేశంబులు దుష్ప్రవేశంబు లై యున్నయవి నయాచరణపరిణతసత్త్వవితరణంబున
నార్తులకు శరణంబు వెనుము. 46

చ. లలదురుకాళచామరివిలాసముపాండురపంకచాతప
త్రిలసమంబొనర్చుచు శరద్రమణీమణితోడునీడగా
కలువడివెంటనంటి యటవీతటవీధుల సర్వకోటులకొ
నెలకొననీకత్తుంవఁ దగునీలకుమార కుమారవిక్రమా. 47

క. అనిచారులువినిపించిన, వినివారలఁగనిహాసించి విధుఁ డిట్లునియొక
ఘనధాటికొ వెనవాటికొ, గొనగోటకొనత్వకోటిఁ గ్రుమ్మెద సిమ్మికొ. 48

- క. రాఁబనువుఁడు పార్వతికులఁ, దేఁబనువుఁడు తెఱఁగుపఱిచి తేరిటసఱువం
గాఁబనువుడుజయభేరిక, వేఁబనువుఁడు కర్తృకరుల వేగిరపఱుపన్. 49
- వ. అని యివ్విధఁబున. 50
- క. ఆఖేలునుకుధాత్రీ, లేఖర్లు భుండనుమతింప లేరిండ్నుచున్
జ్ఞాఖించుచుఁబడవాళుల, లాఖవముఁబనిచిరిగ్గలంబుగఁ జారున్. 51
- వ. తదవసరంబున. 52
- మహాప్రగ్ధర. పృగయాప్రస్థానభేరిక మిగులఁజఱచినక మీరుఘోషంబుపేర్చిన్
గగనంబున్ భూతలంబున్ గడగడపడకక గంధులింకకదలంకక
దిగిభశ్రేష్ఠంబు లెల్లం దిరదిరదిగెన్ దేవయానోత్తమంబుల్
నగముల్ ఘూర్చిలై నానానగచరవరముల్ నలైసల్ ప్రాకే భీతిన్. 53
- వ. మఱియు నజ్జుపతి మజ్జనంబాచరించి చీనాంబరాభరణమాల్యాంగరాగంబుల నలంకృ
తుండై కాల్యకరణీయంబులు దీర్చి యగ్నిసమారాధనంబు నడపి గోభూహిరణ్యాది
దానంబుల బ్రహ్మణులం దనిపి భక్త్యభోజ్యంబులం దృప్తుండై తమప్రాణిరస్త్రాణిం
బులు దాల్చి సన్నద్ధుండై భూసురాశీర్వచనపూర్వకంబుగా శుద్ధాంతంబు వెలువడి
కత్యైంతరంబులు గడచి యేనుంగుమొగసాలకుఁ జేరంజనునవసరంబున. 54
- వీ. మెఱుఁగువజ్రములఁ బమ్మినకమ్ములనుసుగాఁ, గలకలఘోరచక్రములతోడఁ
బచ్చరా మెసలివాపవడంపునొగలపై, నొఱపైనజలసోతయుగముతోడఁ
బసిఁడిచట్టపులోన పద్మరాగముల చ, ప్పరము చెక్కడవుఁగంబములతోడఁ
నీలంపుటియసు టాదికనమర్పఁ దలియ్య, కెంపురాములువుఁ డెక్కుంబుతోడఁ
- తే. గోసలజగంపుముత్యాలగొడుగుతోడ, నిగనిగత్పుష్పరాగఘంటికలతోడఁ
జతురవల్లనవల్లనశ్వములతోడ, సారమగు తేరుసారథి చేరఁదెచ్చె. 55
- వ. ఇవ్విధంబున సారథి తేరాయితంబు నేసి తెచ్చె. 56
- చ. వలగొని మ్రొక్కుచుం జతురవైఖరి నారథతల్లజంబుపై
సెలకొని రా ధరావతికి నెయ్య మెలర్పనివాళులిచ్చుచున్
జెలువము మీఱఁగ్రొవ్విరుల సేసలుచల్లిరి భామిమల్ నిర
ర్గళజయభేరికాపటహాకాహళిమల్ మొరయం బొరింబొరిన్. 57
- వ. ఇట్లు మదద్విరదరథతురగపైనికనికరదుర్గం బగురాజమార్గంబున మందగమనంబునం
బురందరవిధింబునం జనిచని పురంబు నిర్గమించి. 58
- చ. పరిఘభునుండికాముసలచట్టినకుంతకుతారకూలము
ద్వరకరవాలతోమరగదాశరచాపకతాగధారులై
పరిగొని యగ్రభాగమునఁ బార్వతిమల్ నడనక మహీతతే
శ్వరుఁడు రథస్థుఁడై కుసుమకాలివనాలి వయాళి వెల్వడెన్. 59

వ ఇట్లుఘోరఁబులుగు కాంతారంబులు ప్రవేశించి యప్పుడమితోఁడు వీరభటులం
బురికొల్పిన. 60

సీ. ఘుర్గురధ్వనులఁ దాఁక్కనువరాహంబులఁ గృడిఁదిబల్లెములతోఁ బొడిచిపొడిచి
కినిసి గోండ్రిలుచుఁ బైకొనుపంచఖములఁ బారుటేఁటెల దిందుపటిచిపటిచి
కనికాండ్లుపొడిచి మార్కొనునైరిభంబుల, ముగలముద్గరముల మోఁదిమోఁది
ఘల్లురంచు నెదుర్చుకలరీగవంబులఁ జంద్రహాసంబులఁ శిదిపి చదిపి
తే. గిరులవరులను దరులను దరులఘులు, దొరలబొరలుచుఁ జెరలాడుకరులరులుఁ
గెరలిమరలినఁ దెరలినఁ దరలనీక, వెఱుఘులు పేది పొడిచిరి వీరభటులు. 61

కా. ఆరాజన్యఁ డుదగ్రుడై పొడిచి సింహన్యాస్తుభల్లూకభూ
దారత్నాదికదప్తసత్త్వసతతోఽస్థానంబు చాపసున్న
న్నారాచప్రముఖాంబకంబులజడికొ మాయించుచుకొ గ్రమ్మనకొ
ఘోరారణ్య పదాశ్రమంబులఁ బరిత్యోభంబు మాన్యకొ గృహకొ. 62

వ. ఇవ్విధంబునం బుణ్యనదీకూలంబులను గులకుధరపరిసరంబులను బావనాశ్రమనికటం
బులను బరిభ్రమించుపూరసత్త్వంబుల ననర్గళప్రకారపరిణత శరాసారంబులఁ బడలు
పడంచేయుచు. 63

క. ఘనపదమలవనపదములఁ జనిమువమలరారదుప్తసత్త్వప్రతీక
మునిపదముల జనపదముల, ననుపదమును గెడల స్వపతి యతిముతినఱకెన్. 64

ఉ. ఈరముచెంత మేయునొకయేణము నేనినఁజూచి తత్ప్రియ
స్త్రీరహిఁ బాసి వల్లభునిసేనుచుఁ గోరుచునడ్డ మయ్యెఁ ద
ద్దారుణవృద్ధ్యధం దెలిసితానడరించుశరంబుక్రమ్మఱకొ
మారటతూపునకొ దునిమె మానవభర్త దయాసమగ్రుడై. 65

క. గవయంగవయ్యాడైతమిఁ, గవయంగవ యంబుమీఁద గవగవగవియం
గవియించిన జాగిలములఁ, గవియంగానీఁడు భర్త కరుణాన్వితుఁడై. 66

క. కదలీదళములనీడం, గదలియఁ గదళంబు నిదురఁగైకొనఁ బొదువం
గదలెడుజాలయలంగని, కదలంగానీఁడుభర్త కనికరములయకొ. 67

క. పున్నాగంబుల వలగొని, పున్నాగము విఱువఫణులు బుసబుసలాడకొ
బున్నాగమఱకునానృప, పున్నాగముచూచిచూచి పారిఁబారి నవ్వుకొ. 68

వ. ఇవ్విధంబున నప్తహీకాంతుండు హేమంతశిశిరవాసరంబుల మృగయావినోదంబులం
దవిలి వర్తిల్లునవసరంబున. 69

ఉ. మావుల నేలుచున్నెదొర మందసమీరునిసంగడంబునె
త్తావులతావు తామరలతంపరిజాజి తొలంగుఁ బావరేఁ

దీపమిటారిజవ్యసపుదీమపికాకులమెట్టపంటఁ గ్రొం
బూనిలుకానిసాహిణపుఁబ్రోపరి యామని వచ్చెన త్తఱిన్.

70

నీ. తొలుదొల్లఁ బండుటాకులు రాలినఁబెత్తి, యొండుకెండిరువుల నొఱపుమోతఁ
బదపడితలిరుజొంపములఁ దుంపెసలాడి, పసరు మొగ్గలీది నెసకమెసఁగె
వెనువెంటముకుళముల్ విప్పువాఱఁ దవర్చి, విరులశిండములతో విజ్జిలీఁగఁ
దోడ్తోడ నెత్తావిదొరముపుప్పొడిరేచి, కమ్మఁ దేనియసోనఁ గడలుకొలిపెఁ

తే. బ్రకటకుకపికకారీమధుకరనికర, సుకరమరవకమరువకాశోకకులక
తిలకసహకారముఖధరి శ్రీరుహాళి, హాలిఁ బాలించునవవసంతాగమమున.

71

లయగ్రాహి.—

అందములఁజిందుకురువిందములచందమునఁ గెందకుకుబందివిరికందోవలవించై
సండుగలయందొడుపుక్రిందలిరులందనరు పెందరులఁ జెందిచెలువొందువిరులందాఁ
గందళదమందమకరందరసమందికొనిముందుతమసుందరులకుందముపుచుంచా
రుందనిసిఁజెందమలరందివమునంది మొరయందగుమిలిందములబృందములక్రందుల్.

72

ఉ. గుప్తునకమ్మతెమ్మెరలకుందులకించి వసంతవేళలక

గొమ్ములుకాననాంతరనికుంజములక జెలువారనొంటిమీఁ

బమ్మినరక్తిచే నెనయుపల్లవకోటులదూర నేలకో

కొమ్మనకూడి క్రొవ్వలపుఁ గూర్చెబిళిసుమరస్సమాహమల్.

73

ఉ. ప్రీతిఁదలిచ్చె మాధవుఁడు పెంపెసలారెడువేళభూమిరు

జ్ఞాతులకెల్ల నందు నొకజాతిరహింపక యున్నిఁజూచి త

జ్ఞాతిరహింపనిద్దురమిచుంబునఁ గన్గొనఁడయ్యెమాధవుం

దాతెఱఁగట్లగుకథువిననాక్రితులం గలుగింతురేన్యపుల్.

74

ప. ఆసమయంబున.

75

ఉ. మోదమొనర్యె బుసొప్పులమ్రుగ్గులపై నొఱపైవ మొగ్గలక

గేదఁగిహూలఁబెక్కెములఁ గెందలిరాకులతోరణంబులక

బ్రోదివహించుపకవ్యఫలపుంజములక శుకకోకిలాళిస

న్నాదములన్నికుంజభవంబులనీలన్యపాలనూతికిన్.

76

ప. ఇట్లు వసంతసమయసముచితకిసలయమగు మవిసరసరసరసాలప్రముఖసాలరుచిరంబులగు

నంద్యానంబులం జూచుచుం జనునమ్మహారధునిరథవేగంబునకుఁ గాక నీరువట్టువం

బీటువోయి పైనికు లంతనంత నిలిచిం జనిచని.

77

మ. అటఁగాంచెన్ నరలోకవర్మఁడు సమగ్రాశ్చర్యఁడై మాలినీ

తటభూమింబనసానసామ్ర సరళద్రాక్షామ్లికాశాల్పరీ

వటశారంగలవంగలంగలవలీవాకాదికాభిచ్ఛటా

రటదున్న త్తవిహంగచంగయుగళభ్రాజ న్నహోద్యోవమున్.

78

వ. ఇట్లవతిదురవిర్తి యగునయ్యుద్యానంబుఁ గన్ఱఁగొని హృద్యయానందపోషంబు లగు నందలివిశేషంబులకు నాశ్చర్యంబు నొందుచు మాకునితో నిట్లనియె.

79

క. ఆనందనవనముంబలె, హనందనమాచరించు నక్రాంతంబున్

దైనందినఫలకుసును, క్రిశొందిన యివ్వనంబు చిత్తంబునకున్.

80

సీ. ఘనసారఘనసారకదళికామోదంబు, నాసాపుటక్రీడానంబొనర్చు
ఫలపూరఫలపూరమిళదామ్రజగలంబు, యాధిమైరసనకు రుదులు గొలుపుఁ
గలకంతకలకంతకాకలీకలనంబు, శ్రవణింధ్రములరంజనమొనర్చు
వినజాతవనజాతఘనచాకచక్ర్యంబు, నయనాబ్జములకు నానిందమొనఁగు

తే. సవిధవివిధాగమక్రమప్రంసదంస, లసుమరసమగ్నమాలిసీలలదభంగ
భంగశీకరనికరాద్భ్రాపవనడింభ, మనియనములకు నల్లాసమానహించు.

81

క. జ్ఞానేంద్రియపంచకమున, కానందమొనర్చుచున్న యదియట్లుగుటన్

మానీశ్వరుఁడొక్కరుఁడి, క్కార్యమాశ్రమముగాఁగ నైకొనఁబోలున్

82

సీ. తాపసార్థకకరప్రాపితాహారంబు, రుచిమాచుగండభేరిండవము

గండభేరుండమూర్త కంఠాయనముచేయు, జలగూడిక్రీడించుశరభవతితి
శరభచంగముల విస్ఫురదూరువులమేలు, లూని నిద్రించుపంచాననములు
పంచాననములతోఁ బరిచయంబులుచేసి, భయమేదివిహరించుధృతకరులు

తే. భద్రకరికరిశీకరప్రబలసేక, సరళకర్పూరకచళికాతరులనీడఁ

బారలుతూర్జాలములమీఁద నొరయునెలుక, లద్భుతక్రమమైన యీయాశ్రమమున.

సీ. వేదాంతవాగర్థవివరణంబొకచోట, నొకచోటనృత్యన్నయూరనివహ

మధ్వరక్రమసముద్యమఘోషమొకయోర, నొకయోర మత్తాళినిఃసరగీత
మభ్యాగతబ్రాహ్మణార్చనం బొకక్రేవ, నొకక్రేవఁ బారావతకలరావ
మతిఘోరనియనసంయమియూధ మొకపజ్జ, నొకపజ్జ కారికాధికవిలాస

తే. మఖిలతంత్రస్వతంత్ర సంఖ్యావదగ్గ, గణ్యపుణ్యకథానుధాకలనమొకట

నొకటనవకుంజ పంజరకుకమ్మమాత్రి, శాంతశృంగారముల వేడ్కసలుపునిందు.

84

క. ఈయాశ్రమతిలకమునకు, నేయాశ్రమ మైన ధరణిసీదనఁదగునే

పాఠ్యకథపమియొడనస, హేయందైనేయుచున్న యతఁడెవ్వరొకో.

85

క. ఆమునిగుత్రామునినభి, రామునిసేవింపవలయు రాజల్లతికా

ధామమ్మనఁచేమమ్మన, సేమమ్మననిలుమురారులు సేదలుదీరన్.

86

క. అనుచుంజనుచుకజనుచున్, మునిచంగ్రునిఁ జూడఁ గోరిముదమెదనొదవన్

దినవాధితేజుఁడగున, జ్ఞనవాధుఁడు తేరుడిగ్గిసత్వరుఁడగుచున్.

87

వ. ఇవ్యధంబున నన్నరపతి రథావతరణంబుచేసి వికారముణీయం బగులతామండపంబున
 రథంబు నిలుపునట్లుగా సారథిం బనిచి సవినయంబుగా నాశ్రమాభిముఖుండైనడచె
 ననవిని కుతూహల్యై త్తచిత్తుండై జనమేజయుండు తరువాతిచరితంబడుగుటయు.తిరి
 చ. సునక సుందవాదిమునిసన్నతపాన! రమావినోద! కాం
 చనమయవాస! శత్రుజనకాసన! దాసమస్క్రియాప్రియా!
 వనరుహనేత్ర! పత్రగధపత్ర! పవిత్రచరిత్ర! సామగా
 యనఘనశేషశైలనిలయా! పలయాదివిశేషధూపణా.

89

పంచచారురము. పురాణభోగిభోగభాగ! పుణ్యగణ్యనర్తనా!

విరించిసంచితప్రపంచవిశ్రుతాత్మకీర్తనా!

స్వరాతిసుందరాంగ! సత్రమస్తమోవికర్తనా!

చిరస్ఫురద్విశేషశేష! శేషశైలనర్తనా.

90

గద్య. ఇది శ్రీమత్కృష్ణల్యానందన ప్రసాదసమాసాదితకవితావిచిత్రమైత్రేయసగోత్ర
 నృసింహగురుపుత్ర కృష్ణకవిప్రణీతం బైనశకుంతలాపరిణయం బనుమహాప్రబంధ
 మ్మునం దిష్టదేవతాప్రార్థనంబును, గృతిష్ఠిగుణకథనంబును, గ్రంథావతరణంబును,
 దువ్యంతనారదసంవాదంబును, ఋతువర్ణనంబును, దువ్యంతమృగయావినోదనం
 బును మొదలగు విశేషంబులం గలిగిన ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

కర ! పరభీకర ! ర

తాకరగంభీర ! పండితపీకర ! ద

క్వీకరవరపర్యంక ! గు

ణాకరమణివలయ ! వేంకటాచలనిలయా.

1

ప. దేవా! వైశంపాయనుండు జనమేజయున కిట్లనియె నట్లు దుష్టంతుం డయ్యాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించి యంచలిమునికుమారలవలన నది కణ్వాశ్రమంబనియును నప్తహాత్తుండు తీర్థయాత్రాచరణంబునకు వెడలె ననియును విని విఫలమనోరథుం డయ్యును నాంగికం బు లగుశుభనూచకంబుల నిరూపించుచు వధూజనసల్లాపంబు లాలించి యవ్వీశేషం బన్వేషింపం దలంచి.

2

కా. ప్రాంచద్బాలసాలమూలమునకుంభల్లీలనాసీనుడై

కాంచెఁబార్థివచూళి పూజబొదలయిక్కం బక్వబింబాధరం

గించిత్కుంచితకుంతలక మణినిభాంగిఁ జక్రవాకస్తనిక

జంచద్భూమిగమధ్యవప్తనునికాచంద్రాలికబాలికన్.

3

తే. కాంచిమదనవికాసంబు గౌరవంబు, సాచరాలోకనముసంశయంబుమరులు

విస్తయంబునురాగంబువెఱుగుదోష, భావశబలాంతరంగుడై పార్థివుండు.

4

ప. ఇట్లు కనర్చినకరంభానుభగంభాపుకకదంబకదంబకమధ్యంబున ద్రాక్షగుళుచ్చరింఞో ధికామధురమధురసామెదమేదురమధుకరినికరయుంకారసంకులం బగులవలీకాయమానం బు చేరువం గుగుమితలతావలంబనంబునంసెరునవ్వనరుహముఖిం గాంచి యనన్య కన్యాసామాన్యం బగునక్కన్యకామణిలావణ్యంబునకు నాశ్చర్యంబు నొందుచు.

5

క. శరణాగతభరణాతత, కరుణాపరుణాలయండు కమనీయసుధా

కిరణాన్యనాయమణియ, య్యరుణాధరఁ జూచి సందిహానుండగుచున్.

6

క. సురకన్యకయోవిద్యా, ధరకన్యకయోనిజంబు తక్కింపఁగఁ గి

న్నరకన్యకయోకాశి, న్నరకన్యకలందు నిట్టిసలుపుం గలదే.

7

పంచచామరము. జగానిగారవుక్ మెఱుంగుచాఱులీనుమేనిదాల్

మిగుల్ మొగుల్ మఱుంగుఁబాపి మించుమించులక్ జిగి

దగుక్ సదంగధూతిచేతి దాతిరీతి మెచ్చఁగూ

ర్పుగొంబుచాలుఁ గంటిజాడ జాడఁ గంటి నొంటిమై.

8

ఉ. ఏమహిళావరణసమున కేనవమ స్తథమూర్తి కిట్టి క

న్యామణిగల్గెనో యతివరాశ్రమమంజులపంజపుంజమి

క్కోమలియాటపట్టగుటకుం గతమెయ్యదియోనిసగ్గరీ

లానుధురంబు లీవెలఁదిలక్షణముల్ గణుతింప నర్హులు.

9

అడలా మెఱుంగుఁదొడలాజిహ్వాక్కిలియీనితంబ మా

కొనలయారు నాచిగురుగచ్చిజగాచనుగుబ్బలాగఁ

బానునఁగేలువాపెదవి యాకనుదోయిబెఱుంగులానుగల్

గానజగంబునం గలువకంటి నొకర్తునుగంటి నిర్మొదన్.

10

తలిరుంబోఁడినితంబబింబవిత్సద్ధమిల్లబంధంబుతో

బలభిన్నీలము పోరి పూరిఁ గఱచుక్ బాధోధర శ్రేణివ

ర్వెలఁ బాఱుక్ గుముచ్చ మదభ్రమరముల్ నెత్తిమ్మలం జేరు నె

మ్ములపింఛమ్ములఁజాఱునంధరమపంబుల్ బల్లువోల్దూతెడున్.

11

ఉ. ముందుపసిండితమిల్లులు మొగ్గల మొగ్గర మాఁరించుమే

ల్పిందెడువేల్పు గుబ్బలివజీరుని జీరు నధగిరింపఁగాఁ

గ్రొందలిరాకుబాకుదొరకుం దొరకించు భవంబు చెల్లక!

చందనగంధిచమ్మఁగవ చంద్రుడొ యింద్రుడొ యాయుషేంద్రుడొ.

12

మ. కుఱదాపీనకటిరన్దైతతటిసువృక్షనాభీసరో

వరమధ్యంబున రోమరాజి యనులేఖ బద్ధవాక్యాంకురో

త్కరమందోఁచివలీతరంగముల నూఁగంగుట్టల శ్రీపయో

ధరముల్ గ్రొవ్విరిలీలమౌనులచందంబక్కురుల్ గైకొనున్.

13

తే. కంఠరాఁబోడితలిరుఁబాయంపుగుణము, పచ్చిసవదంపునిగనిగల్ భాగనియతిఁ

గూర్చి యమృతంబు పదనిడి ఘటికచేసెఁ గాక విధియింత యొప్పునే కలికిమోవి.

సీ. కణి నూర్ధ్వగఠంగవిధానమున ధారి, కరయంత్రణంబులఁ గ్రాగనోపు

నంతకంతకు నింతలైనగుబ్బలు విట్టి, వీఁగి పైఁ బడు నంచు దాఁగనోపు

జఘంభారము ఘనస్తవధరం బని మోనఁ, ద్రోయమధ్యస్తమై తొలఁగనోపు

గురుకళిత్రంబులఁ గూడినచరితాప, మెద కిగ్గమైన వినింపనోపు

తే. నహహ ! సకలాంగగౌరవంబావహించుఁ, దరుణిముంబూర్జితంబైన తరుణివధ్య
మరయనరయంగ నతికృశంబయ్యె మనవి, కనుసరించిన మదిమానఁడ నెడుకరణి. 15

ఉ. కొమ్మ మెఱుంగుఁజన్నుఁగవకోల్లభిన్నములైనయా త్మకుం ,
భిష్టులఁజూచి యాచవిసాబంగుఁ దొడలో దొడరకొ వగర్పునా
స్తమ్ములఁ జూచి త స్తృదుపదమ్ములు పుష్కరమాన వ్రాలునా
గమ్ములఁ బ్రేవబాలగజగామినియొక దిరుదంబుఁ గైకొనెన్. 16

మ. ఒకపుంబూఁతపసిండిపెంటినునుమేనొయ్యారపుకొ నాధ్యముకొ
మెఱుంగుం జెక్కులుతే నెలూరుపలుకులో మించులో పిసారింతునా
లెఱ విన్నాఁడుముఁ గుల్కుముద్దుమొగముకొ దీరైన ఫాలంబు వి
త్తరపుంజూడ్కి. వలందగుబృకవ వింతలో గూర్పుఁ దన్వంగికిన్. 17

వ. అని యివ్విధంబున. 18

ఉ. నీలవృపాలసూతిరమణీమణి సన్నక సన్నవేచి దృ
గ్జాలముబాలఫాలఫలకమ్ములఁ జెక్కులగుబృచమ్ములకొ
గీలుజడన్నడకొ దొడలఁగేల్లప మైదలమైనయందమకొ
మేలిధనంబురాజానకు మెచ్చుగ ముచ్చిలినించె నెమ్మడకొ. 19

ఉ. బాలికమోముచందరునిపై మధురంబగుమోవిజొంటిపై
నోలిఘన సుస సుబకయు గమ్మిపైనునుఁ గెలఁదమ్మిపై
హలిగపోలపాలికలనందము గుల్కుజవాదిపైమహీ
పాలునివీక్షణ భ్రమరపత్ములు గంతులిడుకొ జెలంతులకొ. 20

ప. ఇత్రైఱంగుని నక్కన్యకావపురుపరిసరదామోదవ్యతికరంబు లగునీక్షణమధుకరంబుల
మరిలింపఁ జాలక భూపాలలిలకుండు సంశయదోలాయత్తం బయ్యునుం జిత్తంబిగు
రొత్తం గ్రొత్తమరులునం గెరలుచు నాత్మగతంబున. 21

క. చదురాడఁ బధ్యమనితోఁ, చదురాడవపత్యమనుచు సదమదమయ్యొకొ
మదిరానని వశమైనా, మదిరాననివశ మెమరులుమరలుపనికొ. 22

చ. అకటకటా ! మదీయప్యాదయంబునయంబునయంబులందు నెం
చక మకలంభావిమునసంధిలు కణ్వమునీం ద్రుపట్టిపైఁ
బ్రకటతరానురాగమునఁ బాయకయిండుట చిత్రమయ్యొకొ గొ
తుకమున నిందువంశజాలు దుప్పవిచేష్టితములో భరింతురే. 23

మ. అనిధాశ్రీ విఘ్నే దంతఁగొంతవడి చింతాక్రాంతుఁడై క్రమ్మఱుం
దనచిత్తమ్మన నిశ్చయించె నిటులేఁ దర్కింపనికేలక
బుద్ధినిలోకమ్మన నూర్ధ్వరేతుఁడన విందుంగాదె యట్లొటనా
యనఘుండీచెలి నెట్లుగాంచుఁగలదే యాకాశచిత్రంబిలన్. 24

వ. అదియునుంగాక.

25

ఉ. అంకిలిగాదునాదుహృదయంబుతమోరహితంబునూ వెనీ
కుంకుమబొమ్మపైనురులుకొన్నవిధంబుఁ దలంచుచినాక
శంకిలనేటికీవెలదితత్తప్తవరిగ్రహపాత్రయైతగుణ
మంకుడనంబులేనిఘనమానసవర్తనముల్ ప్రమాణముల్.

26

వ. అని వెండియు బహుప్రకారంబులం దర్శించుచు నక్కిరిచిదవలగ్నయొడలగ్నం
బగుట నుద్విగ్నంబై నిజాయత్తంబుగాక చిత్తం బక్కన్యకాసరససల్లాపసమాకర్షన
కుతూహలంబునం బొదలం బొదలమాటునం బొంచి సమయంబుఁ బ్రతీక్షించునవస
రంబున నత్తైం గెఱుంగక యత్తనియ్య యుద్యానసమన్వేషణంబు సేయుచు.

27

మ. తనయప్రేమవివర్ధమానసరళద్రాక్షాలవంగాదినూ

తనశాఖిపుత్రతీతికొడదవి పాథస్నేకముజేయఁగా

నననూయాదలఁ బంచమున్నతనకై యారాజవర్యండుపాం

చినయోలంబునఁ గన్నెగన్నెరుపాదం జేరెకయదృచ్ఛాగతిన్.

28

క. చేరువఁజేరినవారిం, గారవమునఁ బొరవుండు గనుఁగొనుచుండెన్

సారసముఖియారసేకుండు, తొలసమైయన్నసన్న దలకొనకునికిన్.

29

వ. కుసుమఫలభరానమ్రకమ్రతరతరునికరమ్ముల నలుగెలంకులం గలయంజూచుచు.

30

పీ. సరములగలఁచునంచలమించునడవడి, కడ్లద్దనకుదోష మలవరించు

గన్నెమాపులకొమల్ గముచుకొకిముల, పగువంపుఁగలరవార్పటిండంచు

ఫలభంగముఁ సేయుకలికిచిల్లలనోటి, పరుసఁదనంబువాబలిమిమాన్యు

నుమరసమెల్లను జూచులాడెడుతేంట్ల, లలిలిత్తరపుఁజూడ్చి నిలవరించు

తే. యానమునఁబ్రాధిగాన విద్యలనిరూఢి, పలుకులసాబంగు వాలుఁగన్నులబెడంగు

తనరఁదనరాకవనదేవతలుభజింప, నాత్మవనవాటిమెలఁగుచు నవ్వధూటి.

31

వ. వెండియు.

32

చ జిలిలితొక్కలార్చుచుఖచిక్కునముక్కునఁ బక్వదాడిమీ

ఫలయుగళంబునొక్కునొకబాలకుకంబురకంబుఁ జూచివా

బలిమినవల్పుచుకవిరులబంతి నెలంతుక దానిసేసెను

క్షలమునఁదప్పిదారియదితాఁకెవృపాలనిపెన్నురంబునన్.

33

క. దూరపుఁజూడులకువ్యభి, లూరెడునెడ విరులబంతి యురమునసోఁకన్

జారుముఖివైచెనదిగని, మారుఁడుద్యుతిఁ గరఁచెనృపతి మతిఁదామఱచెన్.

34

తే. పొంచితానుంటయెఱుంగక పాలఁతివైచె, దవిలెవిరిబంతి చిలుకకుఁదప్పిరన్ను

విధికృతంబైనయట్టియవ్వేడబంబు, కనికనిజంబుదెలియఁ డప్పుగుజవిభుఁడు.

35

తే. ఆత్మవత్సర్యధూతాని యనువిధమునఁ, దామరులుకొన్నవాఁడయి తరుణిదన్ను

- మరులుకొనిచేరవచ్చియహ్లాసనూన, కందుకంబున వైచెనకాఁడలంచి. 36
- వ. మఱియును. 37
- చ. పాలఁతుకదావపానకము పూయఁడుఁడజ్య ఘటంబటన్నప్రాఁ
బలుకునిజంబుగామనుజపాలుఁడు క్రొవ్విరిచెందుసోఁకినకా
గులుకుమిట్టారిగబ్బిచనుగుబ్బనురమ్మునఁ గ్రుమ్మినట్లు మి
న్నలమిఁకొనుం బ్రమోదకృతహాసచాయముఖారవిందుఁడై. 38
- క. ఇవ్విధంబునం గందర్పగోచరుండు యనురూపంబు లగువిలాసచేష్టితంబులంబొరలి
యెట్టకేలకు నక్క శవశంబుదక్కి ధైర్యం బవలంబించి భూవాఘం డక్కందుకపాతం
బు నిమిత్తంబుగా నమ్మత్తకాశినియ్యవహామగోత్రంబులును దదభిప్రాయంబును
చెలియువాఁడై యిట్లనియె. 39
- చ. కలుషవికర్తనంబయిన కణ్వమహామునిదర్శనంబువాం
ఛలియిటరామనోరథము చేకుఱచయ్యెఁ దపస్విలేమిసం
ధిలుగమనశ్రమంబుఁ గడలేర్పుట కిచ్చట విశ్రమించితికా
గలికిమిటారి! యిట్లు ననుఁగందుకతాడితుఁ జేయఁబోలునే. 40
- చ. దంతురదంతిదంతములతాఁమనకొర్చినపెన్నురంబుపూ
బంతినగల్పునీయతనుబాహుబలంబున కగ్గమేపరి
క్రాంతుఁడనైతినిందుకులసంజనితుం డనుబొరవుండదు
ఘృంతుఁడగుంతలక్షతమసారమణీ! రమణీశిరోమణీ! 41
- క. ఓచెలి! యేనతిథిసప, ర్యాచరణార్థుఁడనటంచునాకన్తికమా
రాచదొరపలుకుపలుకుల, కాచిలుకలకొలికిములుకు నలుకుకొబెలుకున్. 42
- వ. ఇట్లాభూపాలుండు సాభిప్రాయంబుగాఁ బలుకుటయు లజ్జాభయపరాధీనరతయగు
నమ్ముగ మధురగంధీరగలు లగునాకన్తికమహీపాలాలాపంబుల కులికిపడి చకితకురంగ
కాబంబుకరణిం గ్రేళ్లుఱుకులేడిసమీలకరణిం ప్రేక్షుప్రభాజాలంబులు నలుగ
డలం గడలుకొనఁ గొండొక పరిశ్రమించి పయోద్ధరమధ్యంబు వెడలు మెఱుంగుఁదీ
గియతెఱుంగునం బొడలమఱుంగు వెలువడి యన్నరనాథుం డాసీనుం డైయున్న
యన్నవనహకారభూరుహంబుచేరువకుం జని. 43
- ఉ. కోరికలూరఁగన్గొనియొగుంకుమబొన్తుపసిండ్చివాయలం
గేరడుమేనివాని శశిఁ గేరడువక్త్రమువానివెన్నెలం
గేరడుచవువానివారిఁగేరడుమధ్యమువాని మున్నఁగుం
గేరడుగీచివానిరనిఁగేరడుతేజమువాని ఎవ్విధున్. 44
- సీ. చిగురాకుజిగికాకునేయునంఘ్రిలవాని, రంభోరుగుంభోరురచనవాని
గురపొన్నసెరిగొన్నసాబఁగుపొక్కిలివాని, దృగబోధ్యముగమధ్యమెగుచువాని

మొగరాలనగఁ జాలు నిగుబుజంబులవాని, బింబానుబింబాధరంబువాని
నలకమ్మిచెలువమ్మజిలుకున్నులవానిఁ, దోగవిందు బెగఁజొంగు మొగమువాని

తే. హోరగలకొరమీసలహోయలువాని, నొజపు నొజపెనువెడలుపుటురమువానిఁ

జక్కలను జక్కలను నఖిన్నురగావానిఁ, గాంచివులకే గాత్రియైకలువకంటి. 45

ప. ఇట్లదాటునం గదిసి యలసవలితంబులును ముహూర్తుకులీకృతంబులును బ్రభానిర్ణి
ద్రంబులును ప్రేమార్ద్రాంబులును భావవ్యంజకంబులును హృదయరంజకంబులును
నిమేషవిముఖంబులును త్తూక్షణాభిముఖంబులును లజ్జాలోలంబులును వగువీక్షణ
జాలంబుల మదనసుందరుం డగునారాజపురందరుం జూచి పంచకరసమాక్రాంతం
దైననిజస్వాంతంబు భయవినయలజ్జాసంభ్రమసంభ్రాంతం బగుటయు. 46

ఉ. బాలవృషాలు మ్రోలనిలునక ధృతిసాలక మేలిజాగునా

చేలచెఱుంగుజాఱునుఁ జెక్కు సెమర్చు గలోచన ప్రభా

జాలము క్రేళ్లువాఱఁగఁగుచచ్చితయంబు చలింపఁజొక్కుచుక

సోలుచుసాచెన్నరలిమాచుచుఁ జేరెనికుంజోహముక. 48

ప. ఇట్లు పేరలుంగునం బెదరిననుదవకలహంసకామినీకామనీయకంబుర నస్తుత్తకాశిని
తోరంబగు కరవీరంపుటీరం వోలమానగొని. 39

ఉ. పూచినకప్పుగంపనఁటిబోచెముఱుంగునఁ జేరిమున్నుతా

వైచినబంతిచేసెతనివత్తుముగందుటకాత్త విన్నవై

యాచెలిరాచతోచెలుపునందముచందిముతోంగితోంగితాఁ

జూచుఁదలంగు వెండియును జూచుఁదలంగుమెఱుంగుచాడ్చునక. 49

ప. ఇద్విధంబునం జూచుచు నాత్మగతంబున. 50

నీ. ఎనకీతాంకుబింబ ప్రసన్నవసుధా, విలసంబునహించువీనినగవు

సుగరదంతరమరాగపూరస్ఫుటోద్ధార, గరియంబుఁగనువీనికావిమోచి

కాయకాంచనకుటస్కంధబంధురకాళి, కాయాపములు వీనిభువభుజములు

నయనపద్మపలాళనానటన్తద్భుకర, నికరాంచితమువీనిచితిలి చూడ్కి

తే. యహహ! విధుకులకలకవారాకరమున, నవయవస్ఫూర్తిమస్తూర్ధ్వనవతరించి

బాలికామానహరుఁడైనపంచకరుఁడొ, కాక కేవలఁడయ్యాగుణాకరుండు. 51

ఉ. ఆనగుమోముమోము గదియందులకించుఁగదా యథాగుఖం

బాననమోచిమోచి గదియందిలకించుఁగదా ప్రతిక్షణం

బానునుమేనుమేను గదియంబులకించుఁగదా యహర్నిశం

దీనరవాధునాధునిఁగ నేయరుడాధరనోచెనోమహిక. 52

ఉ. ఈసుమకోమలావయవుఁడీసుఖదర్శనుఁడీసువర్చసుం

డీసులలాటుఁడీసులధుఁడీసుగుణాకరుఁడీసుధాధరుం

దీనుకపోలుఁ దీనుముఖుఁడీ త్తతీనమ్మ వరించు నేనిశే
తేనీనత్తుల్య మెవ్వరును జేయరునో యుపరివరింపమూల్.

53

క. దీమి పెరరేఁపఁగన్వత, సోమునిముఖవనయహమునఁజూర్చులనోడక
నామదివలగొనిసురలదు, తామరసభ్రతుండు చలఁచుతలఁ పెట్టివోకో !.

54

ఉ. క్రచ్చుఱుమట్టయందఁయునకణ్వుముహామనిదర్శసార్థమై
విద్విరివిష్టపత్రితయనానులంఘారలలోనకొక్కఁడుక
మెచ్చుకుటింపఁ డీట్లు నవనీరజద్యగ్యతమానమానహ
టచ్చరమార ! యీతనిదెడంగుతగుండగుమేలుమాయుర !.

55

తే. ఇకనిఁగూడనిసాధాగ్యమేటిభాగ్య, మితనినుడువనినునుఁబలుక్కులేటివల్కు
లితనినిగాని మైచెల్వమేటిచెల్వ, మితనిమెచ్చనిసద్గుణమేమిగుణము.

56

మ. అనుచుండెందముగందలింపద్యుతిజన్వాదంగమోహంబుపై
కొనసిగ్గుఱుటలూఁగఁగ్రవ్యలత్తుఁజూర్చులమోహనాంధారతల్
ననలేత్త నరసాధదర్శననవానందంబయందాకృతిక
గనియిచ్చుదులగున్తు ముచ్చభలభాత్కారఫలన్తుర్తియె.

57

ఉ. తూఁకొనిముందరందఱుముదుస్సహరాగభరంబుడంబునక
తేనిని క్రద్ధురొదిగును సిగ్గునముంగలిక విడిచిదిక
బోకడరాకడల్ జకముపోనక ముచ్చఁగుఁ దానెట్టివ
ట్లాకలకంకినిచ్చినచలాకృతిఁ జిత్తరుబొమ్మకె పడిన్.

58

ఏ. ఇట్లు కొందొకతడతే నివ్వెఱపాటున సిద్ధియుండోఁపక నిలిచి యంతంగొంత వివే
కించుకొని యుత్తరంబునకు మాటుచలుకక యవగణించి మరలుట కర్థంబుగాదని
యూహించి యుక్కంతాలలామంబు సంతాపవంతులితం బగునిజస్వాంతంబు
చిక్కంబట్టి పొదఱుముండున నిలిచి మధురాక్షరంబుగా నిట్లనియె.

59

ఆ. సార్యభౌముఁడనుచుఁ జంద్రాస్వయోత్తముఁ, డనుచు మోహసాంగుఁడనుచుధీరుఁ
డనుచుకూరుఁడనుచు నభ్యాగతుల్ వచ్చి, మితుగణింపజ్ఞుడుమీతెఱంగు.

60

ఉ. భూరితరప్రతాపమున భూవలయంబున దుష్టసత్వసం
హారమునేయునుక గదలుకా శ్రమచానులఁ బోచికణ్వునీ
వారతిమీరలింఁచులకుకచ్చుట నామది నెంచియొడభౌ
గీరభినిచ్చుకుంటుతయిం బ్రసహించుటఁ నూన్వహగ్రణి !.

61

ఉ. చేసితిమికనజ్ఞన్యపనింహను ! పైరణ నేతురేనిమీ
చేసినయాజ్ఞలోనిలఁగి చిత్తమానదతుక బ్రసన్న
మనుముఖంబుగాఁగవలి శిష్యునిరాదనఁ బల్లకాలకుక
నానఖు నేమిగూడి భవనంబున నిచ్చిన మున్నపాద్యమూల్.

62

ఉ. గాదిలి చిల్కపండుగొలుకందొరకొన్న కెఱంగెఱంగివా

చేదకుకొత్తుకొత్తవిచెందునగండఱనేయనేయని

మైతవులంగఁజ్ఞోల్లనవమంజులవంజులకుంజపంజర

చ్చాదితులై భవాద్యకులు చానలఁగానలలోనలంతురే.

63

ఆ. కాదుబుద్ధికృతము గానిమ్ము కతివమ్ము, గాదువిరులబంతిమేదిసీక !

దీనికింత ద్రవ్యితిరిగివెట్లాకో, మిమ్ముజేసికొన్న మెలఁతనుఖము.

64

క. ఈవై ఖనివావెలఁచుక, భావాకూతంబుగాఁగఁ బలుకంబలుక

భూవల్ల భూదావేల్ల, ద్భావోల్ల సదతనుతాపభరవరవకుడై.

65

వ. ఇత్తనివ్వి దైవానుగ్రహంబున నాయెడ బద్ధానురాగ యయ్యెంగానోవు లజ్జాభయం

బులఁ గుఱంగట నిలవంజాలక నుఱుంగునకుం జనునప్పుడు తరుకంటకనద్దంబగుచే

లంబు సడలించుకొను నెవంబున మరలి పాభిప్రాయంబుగాఁ జూచుచుం జనుటయె

త్తమాపణంబునెవంబున నాజ్ఞానువర్తినినై చరియింపంగలదాన నని యభిప్రాయ

మాచనం బాచరించుటయుఁ గలిగియున్నయది యట్లగుట నారదవాక్యంబు సమకూ

డెంగాకీమి మదభిప్రాయమాచనంబున నిక్కలికిం గరఁగించి మనోరథంబు సఫ

లంబుగా నిలకొనందగునని యప్తుహికాంతుండు సాంత్వ్యస్వరంబున నయ్యింతిలో

నిట్లనియె.

66

క. ఇవ్వలవవ్వలఁబువ్వల, కొవ్వలవులఁ బొదలిపొదలి కొననేటికిని

వెవ్వనిజవ్వనివివ్వని, దవ్వనివెఱచఱవ మెలఁగెదవు మేలు బరీ!

67

గ. వాలాయంబునసేయెడ, నాలోలం బయ్యెవ్వాదయ మలికులవేణీ!

పేలారతులంగఁగిట, నేరెదవో కాకమరునకెర సేనెదవో.

68

సీ. జలజాక్షిసీతను శ్రమవారీతూరము, పాదోద్ధిదకమ్ముగాఁ బరిగమింతు

భద్రేభగమవ ! నీప్రచుదాశ్రుకణజాల, మర్మ్యతోయమ్ముగా నవగరింతుఁ

గరికి ! నీకడగంటిగరువంపురేఱాడుక్కు, లలరులసోనగా నందగింతు

, నతివ ! నీయధరాధరామృతాస్వాదంబు, సరసంపువెందుగా సప్తుతింతు

గీ. బంధరచనాచమత్కారభరితసురత, మానితాయాసనిశ్వాసమాయతమ్ము

హితజలాద్ధానిలమ్ముకానిచ్చగింతుఁ, గనికరమ్మునబంగారు గనికరమ్ము.

69

సీ. పరుషవల్గులచీరపరిధాన మెట్లోచ్చి ? నీమేను నవనీకతోమలంబు

మృగమూనకుశకిభామిళనమెట్లు సహించె ? నీయంఘ్రులభినవనీరజములు

బాలపాదపసకపాత్ర మెట్లుసహించె ? నీకేలుపల్లవశ్రీకరంబు

ప్రసవరేణుకరాళిపవన మెట్లుభరించె ? నీమోముదర్పణనిర్మలంబు

గీ. శీతలజలావగాహనున్నేమాతువర, కందమూలపలాకాదికదశనంబు

సేయుటకు నెట్లు దవర ? శచీవిలాస, మెప్పుదొరకొన్న నీదిన్ని యివురుబోణి ! 70

- మ. చతురంభోనిధిమధ్యభూవలయపూజ్యప్రాజ్యసామ్రాజ్యకా
శ్వతదివ్యావ్యయనవ్యభవ్యముల సక్రంతింబు విక్రంతుడేక
బలింగా నన్ను వరించియంచితమహాభాగ్యముఁ గైకొమ్మ ర
ప్తుతివా! నామతివాంఛఁ దీర్తువదిమేలాలించిలాలించవే. 71
- తే. అనిసరాగంబుసిగ్గుమోహాతిరేక, మాభిజాత్యంబు సప్తాదమతిశయిల్లఁ
బొదలమాటున నెఱిసిటుపొదలమాటి, మాటికినిదొంగిచూచుచునునవలికె. 72
- మ. గురుపత్ని రతుఁడాసుధాకరుఁడుమీకూటఘటానాబరీ!
సరసాగణ్యులుమీరుమీడిదికులాచారంబు పారంపరీ
పరిపాటికొబలకకవిడంబనముగా భావించితికొమేఁమే
ల్లరుకన్యావరింభణంబునకు సంకోచంబుమీకెట్లగన్! 73
- తే. నట్టడవిలోననన్నిట్టునట్టుపటిచి, గొట్టుమిట్టడనేటికిఁబట్టభద్ర!
పుట్టనకుమున్నలేమకుబొట్టుగట్టి, చెట్టపట్టుటకొకరుండుపుట్టెఁజూవె. 74
- క. నాకున్న జ్ఞనకుండెఱుంగనివిధానంబెట్లుగావింపనా?
లోకుల్ మెచ్చరుమిమ్ముమానితనయాలోలాత్తకుండంఁచును
ల్లోకుండైతగుశాతకశ్యపుఁడువచ్చుకొమెచ్చునిచ్చుకొననుకొ
మీకున్నాసురోరుహసనుఁడు బల్లింగూర్చినట్లైవచ్ఛన్. 75
- తే. ఆకట! గుడమిక్రమగుపాయసాన్నమేని, నుడుకుజాతినరువ్యమైయుండుటెట్లు!
తారతమ్యంబుభావించితరతమంపు, మేలుఁగైకొమ్మ కరుణనన్నెలుకొమ్మ. 76
- ప. ఇవిధంబున. 77
- తే. అధిపుఁడాల్పించియాలించి యభినుతింప, రమణి మందాక్షమందాక్షరంబుగాఁగ
మొలకపలకులనమృతింబుఁజలికిచిలికి, చకితచకితాంగయప్తియైసంభ్రమించి. 78
- క. ఉత్తరముంబ్రత్యుత్తర, ముత్తమముగనిటులనడపియుత్తమాపై
నెత్తకచెలిమరలెఁదదా, యత్తతఁజిత్తమునమెత్తనగుచుకొనగుచ్చన్. 79
- ప. అయ్యవసరంబున. 80
- మ. కలకంఠీ! వరవర్ణినీ! మదవతీ! గంధేభకుంభస్తనీ!
జలజాక్షీ! పృథుభాషిణీ! శశిమఖీ! కాశోదరీ! సుందరీ!
యలివేణీ! రమణీమణీ! కలికి! తన్వంగీ! మనోహరిణీ!
లలనా! యెచ్చటకొంటినుంటివనిగోలంకేరిరాబీజనుల్. 81
- ప. తదనంతరంబ. 82
- ఉ. కించిదుపజ్జనాత్మఁ బరికించిరదానవచిహ్నుయల్ విలో
కించిరదీక్షణంబుపరికించిరదంతరుగంతమునిగ్ధర

కించితదంగయప్తిపులకించరహించుటఁజూచిమాచికం

కించితభయంబుగూరఁదిలకించి ప్రియంవదలేనుట్లునున్.

83

ఉ. తోరములై నపూజావలఁదూఱఁగనీసకలాంగకమ్ములై

ట్టోరిచెనమ్మ! భృంగములయుద్ధతినివదనారవిందమే

తీరుననైఁచెనమ్మ! విరిచేసెలసోనలగొంపులెల్లనీ

వేరహిదాఁటితమ్మ! యిటులేకతమేకతమేతలోదరీ!

84

ఉ. నవ్వులు గావునీదువదనంబునవిన్నదనమ్మ హేతుకం

బెవ్విధిసంభవించె! నిటులెవ్వరునీకహితమ్మచేసి! త

యొవ్వమిలేదు నావలసనొక్కయొడకముముబుజ్జగించిన

వివ్వసవీధినివ్వటిల సేమికతంబు! నితంబినీమణి!

85

వ. అనిన నక్కన్యారత్నంబు కొండొకభావించి కించించితలజ్జానజ్జితహృజ్జలబంబుగాఁ

ప్రియంవదతో నిట్లనియె.

86

ఆ. మేలుదలిసికొంటివాళిశోమణి! వింతలేనియాపులింతగలదె

చెలియతెలియవినుముచి త్తద్గర్భల్యంబు, దీఱఁగలతెఱంగుఁడేటపఱుతు.

87

మ. లలనా! భూలనావరందోరుఁడు కేళాకూళికామూళికా

కలనాపుష్కలపుష్కరప్రకరచంగడ్బృంగచం గాంగనా

కలనాదామృతవీచికావలసజాగ్రచ్చిత్తచక్రాంకుఁడై

యలనాళికకరుండునుంబరె బ్రహ్మదాపాదియయ్యెకరహిన్.

88

క. పేరవదువ్యంతుండట, కైరవబాంధవకులగ్రగణ్యుండటక

జ్వారాధనకుతుకమునిం, చారఁగవచ్చెనటయేతదాశ్రమమునకున్.

89

తే. అతనియెడనొక్కయపరాధమాచరించి, చింతింపునున్నదాననోచిపురుఁబోణి!

చేతివిరిబంతిమాచాఁడుఁజలక సేయఁ, దప్పియారాజావత్తుంబుదాఁకెనదియు

90

వ. అనినంప్రియంబు భయంబొదవ నమ్మదవతిం జూచి.

91

మ. లలనా! నువ్వపుణ్యవంబురతీబాలత్వంబురత్వంబుగా

నిలువంబాద్యకుఁడీదృశ్యమమదానిందానిగర్హించినం

బంబా గాతుఁబంబాగాతుసేయుదురు సెప్పంజెప్ప నిట్లాపుమల్

దలవంబోలు నీ రాజరాజతఁడుమేలత్తులై హేలావతి!

92

తే. శాతకశ్యపుఁడరుగుమఁదరుణి! నీకు, సేమవిమనంఠ దువ్యంతుఁడిటకువమ్మ

నర్భరమిమ్మనిదోధింపనరనిపెంపు, తెలియదఁటై తల్లి హేలావతిమతల్లి!

93

వ. అనుయోగకుంఠల్ మిగులనాడీప్రియంవదరాజాపాలికా

జనితగవర్గైపాదగమలగుక్కియలం ప్రియమాచరించియి

- ట్లనియెవసుంధరాధరశశాంక! విశంకటపుత్రిని త్రటికై
గతుఁగొనఁగంటిమా శ్రమనికాయకుభాయకునిన్నుఁగన్నులన్. 94
- తే. పాలవంటికులంబునఁబరఁగుసోముఁ, డప్పుహోతుమాసుం ప్రద్యయమునఁగీర్తి
నెసకమెనఁగడువాదిగర్భకృగుండ, వతిథివై తివిపావనమయ్యెవనము. 95
- వ. అని బహుప్రకారంబుల నభివందించి మఱియు ని ట్లనియె. 96
- ఉ. ఇంతి యదల్పఁగా బెదర కీట్టుగుప్తదు చిల్కమీఁదఁబూ
బంతితలావ వైవ గుఱి వాసియయారె! దయారసార్థ! దు
వ్యంతమహీప! నిందవిరె కాంతిమెయిం గరుణింపుమయ్య! య
క్రాంతమహాపరాధములు నైఁపభవాద్యకు లర్హు లివ్వహిన్. 97
- వ. అని యివిధంబున త్నమాపణంబు లగువాక్యంబులం దన్నుఁ బ్రార్థించునక్కన్యాసహ
చరిం జూచి యజ్ఞానకృతం బగునిక్కార్థ్యం బవార్థ్యంబని శోపింప నంతవెడంగులమె
యది యట్లుండని మ్మిక్కాశ్యపులూర్ధ్వరేతులగుట జగత్ ప్రసిద్ధంబై యుండ నివ్వనం
బున నీజవ్వని నివ్వటిలం బనియేమి? యిక్కామినివృత్తాంతంబంతయు వినవలతుం జెప్ప
వనిన నమహారాజాతోఁ బ్రియంవద యి ట్లనియె. 98
- నీ. అలగాధిసుతుఁడా గ్రహ గ్రహవిష్టాఁడై, యావసిష్ఠేలగెల్వ నలవిగాక
సరవిబాహుజబాహుజనముగర్హించుమ, బ్రహ్మరిభావంబుఁ బడయఁ గోరి
హిమవదు త్రరతటాశ్రమనీను నివసించి, దృఢతరనిష్ఠాగరిష్ఠుఁడగుమఁ
దపమాచరింపఁ దద్దాయజానలఖిల్, కడుకొనినభమెల్లఁ గలయఁబ్రాక
- గీ. దివిజసుంగంబు భయమునఁజేవిధుని, మఱువుసాచ్చిన నమహామహుఁడు దాని
విఘ్నమునకునుపాయంబు వెదకిమేన, కావ్యాయముఁ దాల్చుచచ్చరనామతింది. 99
- కా. విశ్వామిత్రతపఃప్రభావకలనావిహృతఘోరాగ్నిచే
విశ్వంబెల్లఁ దలంకుచున్నయదిసీవిన్నాణముం జూపుయెన్
విశ్వాసంబాలయించి యమ్మనితసోవిఘ్నంబు గావించుమి
శశ్యత్కీర్తిపహింతు వీపుధరవాచంద్రార్కముం గోమఠి. 100
- చ. అనిని మేనవిన్ననయి యారసి యారసికావతంసుతోఁ
గతుఁగనిఁబరెన్ గోపనుఁడు గాధిజాఁ దాధిజనింపఁజేవెడికై
గనివిని మీరుపంపఁ జనఁగావలెఁ గావలె సత్సహాయముం
బనువనగున్ సమీరణమమారుని మారుని నమ్రధుక్ విధుక్. 101
- వ. అనినఁ బ్రీతుండై పురుహూతుం డి ట్లనియె. 102
- క. కంతుం బంతుక్ రజనీ, కాంతుం బంతుం బ్రహ్మావకరు గంధవీ
కాంతుంబంతుక్ మ్రాల వ, సుంతుంబంతుక్ లకాంగి! చమమని పనిచెన్. 103
- తే. అట్లులాలించి భవపనయ్యలరుఁబోఁడి, యొడలిరిగుకును మురిపంపునడబెగుకున

- గ్రొమ్మెఱుఁగులీలరాయంచకొదమభాతి, వెడలెఁదఱుగంటివేలుపుఁ గడిఁదిప్రోలు. 104
- వ. అట్లు వెలువడి శీఘ్రగమనంబున. 105
- సీ. సురసరిత్సరిసరస్సురద్దురస్సరపుర, స్సరదురు త్తరమరు త్తరువరంబు
దినదిన స్తనితనిస్వనకనన్దునిమనగి, పనితనూతనఘనాఘనఘనంబు
కలభిలిట్లుచలచలచ్చలదలఘలదల, ద్దలమిల జ్జలజల జ్జల జ్జలంబు
ప్రవణవజ్జవనవత్సవనవన్నవన, శ్రవణవత్సవనవిష్ణవపదంబు
- తే. గజగయగండభేరుండఖడ్గవమర, శరభశార్థూలశంబరశల్కన్యకవ
రాహసింపావలీమఖప్రముఖుడుప్ర, సత్వముఖరంబుఁ గనియెఁ దుమారనగము. 106
- వ. కాంచి విస్తయావేళంబునం దదు త్తరతటంబునం బ్రవేశించి. 107
- క. ఆందుంగలల కందువలకుఁ, గందళితంబగుచు హృదయకమలం బలరక్
సుందరీమనిమందిరమగు, చుందిరమగు వాశ్రమంబు జోరఁ జోర నెదుటన్. 108
- సీ. తపముపెంపునఁ దోచు దహనకీలములతో, జటిలంబులగువల్లజడలవాని
భసితాంగరాగసంపదలసాంపదలించఁ, దగువలీవలితకాత్రంబువాని
మైఁబుట్టువుట్టికోమలచీరులెగఁబ్రాకి, మార్పసేర్పడనిలోమములవాని
వ్యాఘ్రాజిశోత్తరీయముమేరచాయగా, బయిమొగంబునఁ దొట్టుపఱుచువానిఁ
- తే. గండమూలాది కాశనకాయశోష, బోగ్యదప్టెంగ సంగతయోగభాగ
పావనబ్రహ్మముషిభావభావనాప్ర, తీతదీక్షావిధీయు గాధీయుఁగాంచె. 109
- వ. ఇత్రైఱుంగున నతిధూగతవశ్వరణపరిణతిదిక్షాలక్షితపరిత్రం దగువిశ్వామిత్రం గాంచి
తత్త్రైజోవిశేషంబునకు సాధ్యసంబు రెట్టింప నన్నిలింపగణికాలలామంబు. 110
- క. కనుఁగొనుఁ గనుఁగొని మునుకొను, మునుకొని మునుకొనక వెనుక ముందై కుందున్
మునుతనుపనిచినపనికిం, గొనకొనుఁ గొనకొనదు తపసి కోపనుఁ పనుచున్. 111
- వ. వెండియు. 112
- ఉ. భూరితపఃప్రభావమున భూవలయంబునభంబుఁ గ్రోచుచున్
జెరనుజెందనుం బ్రణతిసేయను శక్యముగానిమానిసే
సేరహిమారుబారికెలయింపుదు నట్లని ప్రోలుక్రమ్యరం
జేరినవాసపుండలుగుఁ జింతితకార్య విపర్యయంబుగాన్. 113
- తే. అమం వాధుండు లోకహితార్థమనుష, శక్తియుక్తులనదిపూని సంఘటింపఁ
బిదపనెఱైవఁ జేరును బెంపుగలుగు, చవుడవత్సల వెఱుఁపూనితలగుటెట్లు. 114
- తే. అనుమభావించి భావించియలరుఁబోడి, గాఢనిశ్చయమున మనగికనుల మలరఁ
జెలులుఁ దానువిలాసవిచేష్టితముల, గాధిజానిమోలఁ గ్రీడించెఁ గలితనమున. 115
- సీ. నృత్యన్తయూరికానికురుంబమునఁజేరి, నగుచునృత్యముసేయు నలివగంధి
ధావన్తరాళికాతల్లజంబులఁజేరి, గతులవై ఖరిఁజూపుఁ గలువకంటి

- ప్రతిపదకారికాపరికరమ్మనఁజేరి, మధురమ్ముగాఁబల్కు మంజువాణి
కూజద్విరేఫికాకులకమ్ముజతఁగూడి, శ్రుతివిభాగమొనర్చు నుండరాంగి
తే. సవిధమధుమాసవాసరోత్సవవిశేష, లనదలంకారముకుశలలాశకుసుమ
ఫలభరానమ్రపాదపపలబజటిల, గాధిజాశ్రమసీమశృంగారగతుల. 116
- వ. ఇవ్యిధంబునం గొండొక పరిభ్రమించి. 117
- మ. నెలఁతిల్దాను సురాపగాజలములన్ నీరాడికై నేసిత
తులినస్థానమునందుఁ గ్రొవ్వలపుగాడ్పుంగూన పైవీవఁగా
లలిఁగూర్చుండి విపంచికారణముల్ రాజిల్లనయ్యపురిః
కలకంఠీలకంబునేయఁదొడఁగెన్ గానంబనూనంబుగన్. 118
- క. వీసులవిందై నిలకొను, గానామృతమా నెమానె గౌశికుఁడునిజ
స్నానంబున్మానంబున్, ధ్యానంబున్ మొదలుకొనువిధానంబెల్లన్. 119
- వ. ఇట్లానించి యార్త గతంబున. 120
- క. కాదలికులర్పుంకారము, కాదలకొకిలరుతంబు కనుసీయనుధా
సోదరమిన్నాదరసం, బాదరణీయముయదీయ మనికనుదెఱచెన్. 121
- ఐ. ఇట్లమ్మనికులార్తేదరుండు నిమిలితలోచనంబై నలకడలంజూచునవనంబున. 122
- ఉ. సోమునిలేమభాతిఁ బరిశుద్ధమువల్ల శలాకచాడ్పునన్
గోమలకల్పవల్లివలె గుమ్మనుకుంకుమబొమ్మకై వడిన్
గామునిహేతిరీతిఁ దొలుకారుమెఱుంగు తెఱంగునల్లతాం
గీమణిదోచెఁగటైదుటఁ శేవలమున్ వనదేవతాకృతిన్. 123
- ఉ. ఆసమయంబునన్మదనుఁ డగ్గలికం గలికాముఖంబులై
భాసిలుతూపులన్ హృదయవద్దము లక్ష్యము నేసియేసిన్
గాసిలికాశికుండుతమకంబునఁదన్ గనునన్నచేసియు
ల్లాసమువెల్లివీఁగ సఖులన్ నిలువన్ నియమించిగ్రమ్మనన్. 124
- మ. చలుకుల్దేనియ బూరఁ గొనునులియం బాలిండ్లుపొంగారఁబొం
దకుకుంబయ్యెద జాఱ వేణిపారలన్ దాటంకరత్నద్యుతుల్
కుటుంబైక్కులఁ జేరఁగన్నులబెడంగుల్ మీఱ నయ్యపురో
లలనాఁత్నమువచ్చి గాధిజానిప్రాలన్నిల్పై నమ్రంగియె. 125
- ఉ. అంచితభక్తియుక్తి వినయమైనయన్నునఁగేలదోయిజో
డించినమస్కరించి నెఱివీచి చలిర్పఁగ మ్రొలనిల్పినన్
గాంచిమహామహిమండయిన గాధితనూజాఁడు కూర్చిఁజేర్చిదీ
వించిలతాంగి! నీవెవలెవేద్యుతి వేకలఁగెన్ నినుంగనన్. 126
- ఐ. అని సాభిప్రాయంబుగా నడుగుటయు సప్తదమ్మన నప్తదనతి యమ్మనితో నిట్లనియె.

- క. మేనక యనిపిలుతునను, చూనికులా గ్రణి! తిలోత్తరగా హేమాదుర్
నా నెచ్చెలులేమచ్చర, చానల సెందేని వేడ్క సులువుదుమురహిక్. 128
- క ఎక్కడిమీరెక్కడి నే, మెక్కడిరతి చరమునుల కివియంగలవే?
మ్రొక్కిడిదీవిందుటకై, యొక్కటిరానిట్లుపలుక నెల్లిదమైతిన్. 129
- క. సామాన్యలఁగామయ్యం, గామింపకుఁడేమనూఁకు క్రతువులవానిం
గామోపభోగములకుం, గామింతుమునూనిజంబుఁ గనుగొనుమనఘా! 130
- క. పావనభవదంఘ్రిద్యయ, నేవనమునువిములకమల శిశిరసభస్మ
లేవనముకాదొరఁకొనునట, నీవనమునమెలఁగువార మీరలుగకుఁడీ. 131
- తే. ఆచమ్రబ్రతికూలవాక్యంబు లతివపలుకఁ, జీలుక బాబావజీదండు చిలుకుములుకు
టలరుటంపఱతాఁకుననినీసాలసి, ధీరవర్తనమెడలి ప్రార్థింపఁదొడఁగె. 132
- పీ. తటిపివెన్నెలవేడి తలఁకించెఁగలికి! నీ, యధరాధరామృతం బాననియ్య
వలపుఁదిమైరకూన వడఁకించెమగువ! నీ, కళుకుపైఁలచెఱింగుఁ గప్పనియ్య
విరికటారపుజోదు వెఱిపించెవెలఁదినీ, కుచదుర్గములహత్తుకొనఁగనియ్య
పికకుకనికరయ్య బెదరించెనతివనీ, సాహాయ్యమునఁగేలి సలుపనియ్య
- గీ. జలదశఫలా నిలాహరసదుపవాస, చిరతర ప్రతిజ్ఞావిశేషశుక్కు
దవయవాయాసమునభావ మలసమయ్యె, చాలనీమ్రాలశిఖాసఁ బడయనియ్య. 133
- వ. అని యనేక ప్రకారంబుల. 134
- క. ఈబాడంగరఁగించుమఁ గృపఁబుడై హేలావతికావేడుమక
జేఁజేతందెనులింపఁ జాఁచిహాకిరెన్నరానవాబ్బంబునోఁ
గూజన్నాపురఘంటికావగులతో ఘుప్యన్నరాగీగతిక
రాజీవానవయిట్టులు బెనఁగెదూరం బైననీరంబునన్. 135
- క. మెలఁగుకదలఁగుక భయమునఁ, గలఁగుకమలఁగుకలతొంగి కవటారభటిక
జెలఁగుకవలగొను నెనయన, నలఁగుకదొలఁగుకనగు వ్యయారముమీఱన్. 136
- వ. ఇట్లయ్యనిగృహీతం బగునిజకరాజ్ఞాతంబు నడలించికొని కరీరంబులయారంబులను,
దమాలంబులయోలంబులను, లవలీకుంజంబుల పుంజంబులను, ద్రాక్షకాయమాన
య్యల వితానయ్యలను, దిలకయ్యలకులకయ్యలనుఁ గాసారంబులరీరంబులను, గిరిశిటం
బుల నికటంబులను బరిభ్రమించునుక్కించెంబునఁజేఁజిక్కుక చిక్కులఁబెట్ట నెట్టనఁ
గాధిపట్టి యిట్టట్టఁజాట్టివచ్చి చెట్టఁబట్టి పట్టుపఱచుచు నిట్టలనియె. 137
- కవిరాజవిరాజితస్మృతము. —
కలఁకలు నేయకునే కలికీ నుడిఁగైకొననే మరుశ్రాములికీ
కొలఁకులఁ గ్రుంకకునే యబలా నుడిఁ గొంకకునే భృతకామబలా

తలకులదాఁగకునే లలనా! వెదకింపకునే కనుఁగోఁగలనా

సిలుగులఁ బెట్టకునే రమణీ! ననుఁజేకొనవే గుణహీరమణీ!

138

తే. అనుమఁ బ్రార్థించి దౌహృదం బాధిగాఁగఁ .

గూడియుండుట కొడఁబడి కుసుమగంధ

సంఘమిందునితో వచ్చె సహచరీను

కల్పితంబైన కిసలయతల్పమునకు.

139

వ. ఇట్లయ్యెప్పకోలనామణిహస్తంబు నిజహస్తంబుం గీలించి యనల్పకల్పితానల్పంబగు
కిసలయతల్పంబుఁ బ్రవేశించి తపగిప్రభావంబునం దదనుయాపం బగుహాపంబు
గైకొని ముక్తధరాజ్యపట్టాభిషిక్తుడై విశ్వామిత్రుఁడు.

140

నీ. జిలుఁగుపైటచెఱంగుదొలఁగించి తొలఁగించి, యుదులుగుబ్బలగోరులూనియ్యూ
చిగువుఁగోఁగిటిలోనసాగయించి సాగయించి, సత్రుగుగామైదీవ నివిరి నివిరి

కదిసి మోమున మోముఁ గదియించి కదియించి, యెరుు నాతెఱ తేనె లూని యూ

కేళిమైదమకంబుఁ గెరలించి కెరలించి, కళలూర మరుకేళిఁ గలసి కలసి

గీ. సాలసి సాలసియుఁ గ్రమ్మఱ నఁగి పెనఁగి, యుడలిబడలిక వాయ నయ్యవిద సేయు
నంగనంపాచానంబున కలరిఁకులరి, కడపెనారాత్రి సుఖిత్తుడై కాశికుండు.

141

వ. ఇవిధంబున.

142

క. సురతిరుపరీకరధరణీ, ఛరవరశిఖరస్ఫురల్లతాభవనమునకొ

జరతరతరాగంబున, సురతరుణిం గూడి మాని సుఖముననుండెన్.

143

తే. అంతఁ జలచలపిదపిదమనుచుననిది

కలమైవిప్పువాణుమఁ గరుడుగట్టి

తలదలిర్పఁగ గర్భమై తరతరంబ

సిలహసలైఁ జీరచిక్కెనన్నిలఁత కధిప!

144

వ. ఇట్లు గర్భంబు నవమాసపూరితం బగుటయు.

145

క. రాజర్షి వలననిర్జగ, రాజవధూతిలకమునకు రమణీయంబై

రాజిలులగ్నంబుననీ, రాజాననగలిగె ఖచరరాజి నుతింపకొ.

146

వ. అమ్మెయి నమ్మని నమ్మనంబునం బచ్చిరమ్మనమ్మన నక్కూఁతునకు జాతకర్తాదినం
స్కారంబులు నిర్వర్తించినంగాంచి యమ్మత్తకాశినిమేత్తమేత్తన తత్తపోధమచిత్తం
బారాధించి ప్రథమాధిగనుంబునం జేసికొన్నసంకేతంబుఁ జెల్లించితి నింక యథా
కామంబుగా వర్తింపంగలదాన నట్లగుట నాశ్రితరక్షాచివత్సణంబు లగుకటాక్షపీక్ష
ణంబుల నమ్మం గృతార్థంగావించి పీడుకొలుపం దగునని సప్రణయంబుగాఁ దచ్చర
ణంబులకెరఁగి పొత్తికల నత్తమిల్లినయ్యయ్యతైనకాయనిం దనపొదిఁగిటు నిడుకొని
సవినయంబుగా సన్నిధి నిలిచియున్నమరున్నటిలికంబుదెసం దేటి చూచి యట్లుకాక

యనుచు నొకంబడి తత్కరతలంబుల మఃశిశలాకాకారంబునం బొడలుతనయం
దనయంకతలంబునకుం దిగిచికిని బాష్పానులలోచనం డగుచు మూర్ధప్రాంతంబుఁ
జేసి ముంగేల చిబుకంబు నిముగుచు మేనకంజూచి యిక్కవ్యవంధ్రవ్యయప్రదీపకు
నకు నగ్రమహిషియై చక్రవర్తిలక్షణలక్షితం డగుకుమారుం బడసి చతురుదధిపేలా
వలయితసామ్రాజ్యసౌఖ్యం బనుభవించుచు నుభయమలంబులకుం గీర్తిపొరుపంబులు
సంపాదించగలయది యట్లుగున బహుప్రయత్నంబున దీని సురక్షితం గావించునది
యని క్రచ్చుట నిబ్బాలిక నమ్మేకకు నొప్పంతెప్పి గాఢాలింగనాదినత్కారంబుల
నుపలాలనం బాచరించి యయ్యచ్చరవాల్లంటిం బ్రియంబున వీడుకొల్పి తానును
యథాపూర్వంబుగాఁ దపోనిష్ఠాగరిష్ఠుండై యుండె మేనకయుఁ బ్రియపుత్రింగైకొని
యేతదాశ్రమసమీపంబుఁ బ్రవేశించి.

147

చ. సానుపగుమాలినీసలిలపూరముచేరువఁ జారుపైకిన

స్థలనామయిక్ సుజాతజలజాతమృదుచ్ఛదశయ్యవాత్సల్యో

నలుకకకూఁతుడించిరహినచ్చరమిన్నుల న్రాకెభోగినీ

లలనలేలపిల్లరిపులం బనుసామెత నిక్కువంబుగాక.

148

ఉ. ఆవటతాతకశ్యపుఁ డహర్నఖమున్ గనిచాలినీనదిం

బ్రోసిజలంబులాడుటకుఁబోవఁగ నొక్కడ నొక్కబాలికా

రోదనమున్వింపబడినరోయుమఁ దామరపాకుపాత్రికం

బోదనలేక యట్లొరలుపూపమిట్లొనిఁ జూచియార్తుండై.

149

క. ఎవ్వనిబాలారత్నంబి, బెవ్వఁడుజనకుండు? జననియెవ్వతే! జననం

బెవ్వలొ! దీనిఁగొననే, నెవ్వఁడో! నిట్లునుఁ ద్రోయ నిట్లుగుండవికా.

150

తే. ఆనుచుసందేహడోలాయితాంతరంగుఁ

డగుచుఁడయోగవృష్టి నయ్యాటనిసుపు

పుట్టినతెఱంగుఁగనుఁగొని ప్రోదిఁ బెనుచు

వాంఛనూహింపనశరీరవాణివలిక.

151

క. మేనకకుగాధిజానకున్, మాసుగునువయిం చెదీనినునుపంచగుఁడ

త్సూనుఁడునీదాహిత్రం, డానుభయత్రాతజనకఁడనుచుడివనవే.

152

వ. అని మఱియును.

153

క. కుంతలముఖరాజవధూ, కుంతలకాశ్మీరదానగుణచణదాహ

కుంతలసనయశరీరక, కుంతలయనిదీనిఁ బేరుకొనియెమునివినక.

154

వ. తదనంతరంబ.

155

తే. పుట్టుబ్రహ్మచారిపుత్రిమిత్రకశక్తి, యాగభోగనిహితుఁడూర్ధ్వశేతుఁ

డహహ! దైవిఘటనమహిన్న సాపమే, నలమిశోనుముద్దులాడఁదొడఁగె.

156

వ. ఇట్లు విశ్వామిత్రతపగ్గప్రభావంబునం గ్రన్థాదగోచరంబుగాక శకుంతరక్షితయై
నవనలినపలాశతల్పంబునం బొరలుచున్నయక్కన్యకాలలామం దనపాడిగిటఁ బొదివి
కొనివచ్చివర్ణకాలం గుశాస్తరణంబునం బదిలంబుగ నిడి యథాశక్తిం దెనుచుచున్నం
దెలసి యదితిఁయుం గత్యప్రజాపతీయుం ఎన్నుననసూయనుం దక్కటి పరిచారికా
జనంబునుం బనిచిన నేమునుం గులపతిం గాంచి తదనుమతినిక్కాంచు గాత్రిందెను
చుచున్నవార మిదియిక్కరికి జన్మప్రకారంబు. 157

చ. అనవిని భూవిభుండు దరహాసివికాసవిలాసభాసురా
నవవజంబుగాఁ బలికె నాతి ప్రియంబదవే సజంబుగఁ
జనవుననింపునింపుచునుసారకుసారకు ధీరధీరజీం
బనిగొనిపల్కుపల్కుల సభాజనభాజమయ్యెడెందముఁ. 158

తే. అనుచుమునికన్యకావృత్తమతివ తెలుప, వినుచునానందరసముఁవిభుఁడుమెచ్చ
నట్టియెడఁ గర్ణలాడితెంబయ్యె బహుళ, హాళహాళంబగువాహినీకలంబు. 159

ప. అయ్యవసరంబున. 160

ఉ. పైనికసెంపానాచములుసామజబ్బంహీతముల్ తురంగ హే
మనినదంబవక్రరథచక్రపరిక్వణనంబుఘోరమై
వీనులఁ గ్రమ్ముదేరఁజెలివేమరలెఁ మరలెఁ సఖీజనం
బానరినాథుఁడుఁ మరలెనాత్మచమూవినివేశ నార్థియై. 161

ప. ఇల్లెఱంగున నాశ్రమంబువెలుపిడి నిజపైనివలకుం బూజనూపి తదాశ్రమంబునకు
సమర్థంబుగాకుండునట్లుగా నిజస్కంధావారంబు రిచియింపంబనిచి తన్నధ్యం
బునం బటకుటీరించి త్రించి విచిత్రాస్తరణశోభితంబును బ్రలంబమణిమాలికాలం
కృతంబును గృహగనుధూపధూపితంబునునై మనోహరింబగునప్పటమండపంబునం
గిగలయతల్పంబునం బవ్వలించి యమ్మునికన్యకాసమాగమోపాయంబుదొరకొనక మనో
జవేదనాదోమాయమానమానసుండై కొండొకవిలోదింబులం ప్రొద్దుగడపుయండై నంతి
నక్కడ. 162

క. అనినాఘనినెలువము, మానసమునఁ బాఁడుకొనఁగమానినిసఖులుం
దానై యుద్వానంబున, సూనాపచయంబునేయియెఁ విహరించెఁ. 163

ప. అయ్యవసరంబున. 164

ఉ. తమ్ములతావితానములఁ దావలమైవలమైన గాలితో
యమ్ములకామతింపఁజటులాలసలై వనకేళిసేయఁ గాఁ
చిమ్ములతావితానములఁ దావలమైవలమైన గాలితో
యమ్ములకామతింపఁజటులాలసలై వనకేళిసేయఁ గాఁ. 165

- ఉ. గవ్వనుతమ్మి నెమ్మొగముకిల్వలు కన్నులకప్పువిప్పులం
బవ్విసనాచుకొప్పు నిడఁబాయని జక్కవగుబ్బచన్నులం
గవ్వనిలే నెమోవిభిక్షకాండభుజమ్ములు నొప్పుమీఱఁగాఁ
దమ్మనపోలియొప్పునొకతమ్మికోలంకువుగాంచియచ్చటన్. 166
- తే. కొవ్వలండఱురతనంపుసొమ్ముబూడ్చి, నూనరజములునోఁతినసాలపుమేను
లమరగంటలుదీసిదుమ్మాడినట్టి, మరునిమదమేనుఁగులరీతిసరసిఁజొరఁగ. 167
- చ. అడుగులనంటియూరువులనానినితంబములందినాభినిం
బుడికివగుల్ స్పృశించికుచముల్ పడిముట్టివరోవతంసను
ప్పడఁతులఁగూర్చికానివలెబంధురకంకణకర్ణికానిం
దడవుచునిల్పికైకొనియొదన్నయతంబ్రతిబంధవైఖరిన్. 168
- సీ. ఒక శేమవలిగుబ్బనొగిమృణాళముఁజాట్టి, తాపణ్యకలకాట్టిదరుచునొకతి
యొక చానకను బెక్కులాలమునూర్చులుగట్టి, హాయలుగాఁజేయూఁతలూనునొకతి
యొక తన్వివృదునాస్తమాదియప్పులఁదొట్టి, పద్మానుభావమేర్పఱచునొకతి
యొక చామలనదూరువుదవూరిమున మెట్టి, మకరేభకలహంబుచునుచునొకతి
- గీ. యొకలతాంగినిజేయూఁత నోటుపటిచి, వీనులంటిజనుక్రిలఁ బూనునొకతి
సఖులుదానుశమంతల జతఁజతల, నతులగతులజలక్రీడలాడునపుడు. 169
- క. వేడుకమీఱఁగజలకము, లాడినరోవరమువెడలి యన్యోన్యంబున్
దోడయిక్క నేసిజల, క్రీడాలసలగుచునలఁరించిరి తొడపుల్. 170
- చ. కులుకుమిటారిచన్నఁగవఁ గుంకుమసంకుమదానులేపమున్
చతుకులప్రాపు నెన్నడుటఁ చామరసోదరిరేణుచిత్తకం
బలికులవేణివేణి నవహటకపింజరిమంజరీరీతిన్
గలికిపిసాలకన్నఁగవఁ గజ్జలమున్ రిచియించి రిచ్చెలుల్. 171
- చ. పాలుపుగజాగువాపసిఁడిపుట్టముగట్టి జగానిగారపున్
మెలఁపులపైతిణింతోడగి మేనిమెఱుంగులతారిహారన
స్తలవలయాదిభూచణకదంబవిడంబన మల్లసిల్లన
త్తలకినియొప్పుమీఱె ససిదీరినమారునివాలపోకన్. 172
- ప. ఇన్విధంబున నలంకృతలై. 173
- ఉ. తామరసచ్చనంబున ముదంబున వ్రాసిరి చేసిరి స్నేహిన్
గామునికానుసీయమును గాదిలిదిల్గవలమునుమాళమున్
సోమునిసోమనశ్శయమును జాక్కలయక్కలనంబు చందనా
రామలలామ్మలైఖరగ్భురదారతవారసోరమున్. 174

ప. ఇట్లు లిఖించి కిలయపీఠంబున నక్కమలపటాశంబు నిలిపి నిభృతరూపంబుల
సన్నిధిం గూర్చుండి. 175

ఉ. మొల్లలమెట్టదామరల మోదువు మొగ్గలఁ బొన్నతూపులకా
మల్లెలఁ గన్నెగన్నెరుల మామిడిగుత్తుల రాచకల్వలకా
హల్లకమాలికావళులనంబురుహాళినిహాళిఁ గేళినీ
వల్లభుఁబూజచేసి రభివంగనపూర్వముగాఁ దలొదరుల్. 176

ప. ఇవిధంబున ధ్యానావాహనాదిహేడతోపచారంబుల శంబరారింబూజించి సఖీ
జనంబు శకుంతలం జూచి యిక్కాముం గామితార్థంబు సమకూర్పం బ్రార్థించు
మని యాదేశించిన నక్కన్యాలలామంబు మ్రొక్కి మనంబున నిట్లని వినుతించె. 177

ఉ. అయ్య! రహాతనూభవుఁడవయ్య! మహానటునోర్పుమేటివీ
నయ్య! విరాగులంగలఁతువయ్య! తలంపఁగడింపజోడవీ
నయ్య! మదీప్సిరంబు వినుమయ్య! ధరావరు నన్నుఁగూర్చవే
మయ్య! దయావయోధివగుమయ్య! మరీకా దలఁతుకా రతిపతి! 178

ఉ. తుంటఁట కార్దుకంబుకిరదొట్టినతేంట్లఁట వింటినారి చే
యంటినవాడుతూపులఁట యప్పలపాలఁట కేతనంబువా
గంటిపలంగు గుఱ్ఱమఁట కాయములేదఁట నీకు లోకముల్
కొంపెతనంబునం గెలిచికోరినీ యచ్చెరియంబు వచ్చడా. 179

నీ. నీయగ్రమనికదా నెమ్మిరాఁజిలకను, బంజరమ్మనఁబెట్టి పలుకుమందు
నీతూపులనికదా నెత్తిమ్మిఁజేతుల, గాఁచెమ్మనఁగిండ్లఁ గప్పికొందు
నీచూపునికదా నీరజారినజూచి, యాననంబునఁగూర్చి నలముకొందు
నీగుచ్చుత్తనికదా నినువుదమైరనిట్లు, నాప్రాణపదముగా నమ్మికొందు

గీ. నీదుపరివారిమనికదా నీలకంఠ, మునకు నటనంబుఁగెలహంసమునకు గమన
మలికిత్రుతితోయిలకుగానమలవరింతుఁ, గోరికిలనిమ్మ మనవిఁ గైకొమ్మ మదన. 180

కా. ఏటిమాణవకాక్షియాసరణి మల్పేక్షిత్తులం గేళినీ
ప్రాణేకకా వినుతించి పూజనల నారాధించి యాచెంతఁబూ
బోణుల్ వేడుకనూడిగంబుసలుపం బూవింటిజేడేడకా
బ్రాణాచారము వడ్డలీలవిరిశయ్యంజేరి మై మ్రోర్చుడన్. 181

ప. ఆత్మగతంబున. 182

ఉ. మక్కువనక్కివెంబెడలి మాటికిమాటికి రాజరాజుతె
స్కొక్కువరేక్కువల్ దలఁప కెంతయువేడినమానసంబునం
దక్కటికంబుదోఁపమిహాయని పాయనిఁలెంత నెంతయుకా
ఁక్కివిరాలిక్కుననుఁ జెక్కిటఁజేగదియించివిన్నపై. 183

- ఉ. ఏటికివచ్చెదూమివిభుఁడీవనవాటికి? వచ్చుఁగాక నే
 నేటికిఁ బూలబంతిను నేసితి? నేనిన నేమియాఘనం
 డేటికి నన్నుఁదావలచ్చియింతలు ప్రార్థన చేసె? జేయ నే
 నేటికివాని లోఁ గొనక నెల్లదమైతిని మారుబారికిన్? 184
- క. అనుచున్ నలుగెలుఁకులుగనుఁ, గొనుచున్ వనుఁదానవిసివిగొనుచున్మీఁదె
 ట్లనుచున్ సారకునుసురకు, రనుచున్ జెలులపహసింతురని వెఱుఁగొనుచున్. 185
- ఎ. ఇట్లు నెలంతి బలవంతంబగునలవంతం బొరలునవసరంబున. 186
- చ. పులుఁగులుగూండ్లఁదూఁతె విరిబోలులయల్కులుదీరభావవో
 పలములకాఁకలాఁతెరవిపశ్చిమశైలముఁజేర విష్కలన్
 దలమగునాఁకదేరెరతినాయకుఁడమ్ములనూరెఁ దమ్ముల
 గ్గంముగవాడఁబారవిరికల్వలతేనియలూర నత్తెత్తన్. 187
- చ. కరమునురక్తుఁడై పరుషకాంతివహింపక భర్తచల్లనా
 కరముల బుజ్జగింప వినఁగానక పద్మిని మోమువాంచెనా
 కరమునురక్తుఁడై పరుషకాంతి వహింపక భర్తచల్లనా
 కరముల బుజ్జగింప వినఁగానక పద్మిని మోమువాంచునే! 188
- పీ. ఖరకాలకరవాలఖండితివాసరి, కాసరస్కంధచక్రంబనంగ
 సముదగ్రచరమవిశ్వంధరాధరిఖా, పరిపక్వదామిఘళమనంగఁ
 బశ్చిమాకావధూపటుతెర స్వతః, స్ఫూరకాశ్చిరిలేపంబనంగ
 సాయంసమారబ్ధజలధిసంధుక్షణ, త్కణదీప్తబద్ధబాముఖంబనంగ
- గీ. వింహిజనశైత్రయాత్రానుసరదనంగ, కేతినస్థితమకరదృగ్గీప్తులఁగ
 నొడలనెఱసంజకంబాయలాలయనపర, భాగముఁ జేర పద్మినీబాంధవుండు. 189
- మ. బలభిన్నీలశిలాకణంబములతో భద్రేభయూధంబుతో
 జలదశ్రేణులతో మిలిండుములతో శైవాత్యకాంకంబుతో
 లలనాసంయుతీకేశపాశములతో లక్ష్మీధరాంగంబుతో
 వలదిందీవరపాలితోఁ జెలిమి వర్వక్ బర్వఁ గ్రొంజీకటూర్. 190
- పీ. గగనగంగాతరంగములతాఁకున మింటఁ, దెములుడిండీరఖండములమాడ్కి
 వియదలత్తాపింఛవిటపచ్చటానట, జ్యోతిరింగణగఁద్యుతులభాతి
 శివతాండవక్షణోత్థిప్తాజినమునందు, నెలకొన్ననిఱుతపన్నియలపగిది
 రాజమర్దమునది గ్రామాశిరోమణుల్, చల్లునాచారిలజలవిధమున
- గీ. యామినిశిసోమునకు వివాహమునఁదనరు, చలువపందిటిముత్యాలసరులసరణి
 విష్ణుపాదముఁ గై సేయువిరులపోల్కి, కిలిమివాటించె మొలకమక్కులబెడంగు. 191

- ఉ. ఘోరతరాచ్ఛభల్ల వనకుంజరపేచకచిత్రకాయమా
ర్జారవిహారవేళలనుశంకదలంకకజారచోదలి
చ్చాగుచిరప్రవర్తనలుసల్పఁ దొడంగిరి జాంగలంబులం
దారయ వేమణుం గనక మక్కట ప్రాణముకంటె తియ్యమా. 192
- ఏ. ఆసమయంబున. 193
- చ. స్ఫురితనవోత్సలద్యుతులు చొప్పడయామినికామినీభవ
స్తరహరమూర్తియై తమముమూర్ఖుల వెన్నెలపుల్లువేలుపుం
దొరలతోసంగఁబూనినవినుత్స సుధాకలశంబుచాచ్చునన్
సరసకళావిలాసరససాంధ్రుఁడు చంద్రుఁడు దోచెఁ దూర్పునన్. 194
- చ. తుముదినిపొంగెఁ బద్మినులగోము దొలంగె నభస్థస్థింజకో
రములు చెలంగెఁ గోకనికరమ్ములంగె విధుండు పూర్వభా
గమున వెలింగె నంబురుహకాంశుఁడు కాంతి దొఱంగె నార! లో
కము తనమేలుగాఁ దలఁచుఁగా సరివారిపరాభవంబిలన్. 195
- నీ అంగభూనవమల్లికాస్త్రప్రసారంబా! విరహిణీజనతనూవిలసనంబా!
కవాలినీకమలస్కుముదినిహాసంబా! పక్ష్యజీవంజీవహాయసంబా!
స్రవదించుచుఁగణసాగనీసారంబా! త్తణచాభిసారికాస్తవపటంబా!
జారిణీతరణోత్సవనూనవర్నంబా! వియన ఊత్కలశాభివికసనంబా!
- గీ. యనఁగ బ్రహ్మాండమండపాభ్యంతరమునఁ, బాలగారయ్యెస్సెలీలమెఱసి
పుడమిపిందాఁబోసెపాలుపు మిగిలి, పండువెన్నెల నిండె దిద్దండలమున. 196
- క. ఈకరణివిధునికరములు, శ్రీకాంభాసుతునిచిపురుచీకరలగతిన్
దాకగఁజేతులనొడ్డుచు, నాకొమిరెమిటారికలికియిటుకవొలంకన్. 197
- ఉ. హాకరుణావిహీన! నలివాహిత! చింతింబుచున్నదాన నీ
వీకడఁజేరినన్న నలయించెడు నీడుమలంబునీఱుగం
గాకగుణంబు మందమగుఁగాక మురమ్ము మలీనుసంబగుం
గాకభవచ్చరీరమురుఖండములై చెరుఁగాక దుర్బలీ! 198
- ఉ. మందరమిత్తిదైత్యుల సమర్థుల నొక్క టిచేసి వాసుకిన్
బందముత్రాడొనర్చి హరి పాలసముద్రముఁ జిల్కటల్ మరు
ద్భృందముఁ బ్రోవ నా భువనభీకర నిన్ను సృజించి పాంథులన్
మందగఁజేయఁగా కహవా నల్లనివారల నమ్మవచ్చునే. 199
- ఉ. తిమ్మలనేచెనో? నెఱుసుదాల్చెనో? గౌరవహానికొగ్గనో?
యమ్మకెల్ల హలహలమణ్ణున దానినణించి యుత్తమాం

- గత్తుననిన్ను తేభరముగాఁ గొనియొక గుహవాకిరాతకుం
డిచ్చుహిలోపలకా విషమదృష్టి యెఱుంగుని తారతమ్యముల్?.
- క. నగు మొగమునకోడిన యు, పృగదీఁగ్గరుకుముదరాంధపునిట్లా
నగకుచనగియాతనికై, మిఁజులకా మొనమాపు నతనిమేరల్లునితోన్.
- పీ. ఘనజటాజూటంబుకై వడివెన్నున, రాజిల్లువేణీభరంబుఁజూచి
హాలాహలకామలార్థమైగళమునఁ, బూసినకన్దురిత్రూఁతఁజూచి
భసితానులేపంబుపగిదిసిచ్చేసెనై, గనుపట్టునంగరాగంబుఁజూచి
తళిలకాభరణంబుపరణినావలమీఁద, నైకమాగొజ్జంగి తేఱుఁజూచి
- గీ. చిటుతవన్నిలపయ్యెదగచెఱుఁగుఁజూచి, రాజితంబైనపుఁబాన్పురమణఁజూచి
పురహరునిమూర్తియనియల్కఁబూనిలేమి, యలరునిలుతుఁడ నేకశుంతలనుజాన్తు.
- ఉ. నిండినపండువెన్నిలలునెక్కినకున్నులనీరునున్నవే
రెండకువానకోర్కికృతవృత్తిఁదపవ్వీసలైనమావయిం
గాండములేయఁబూనిదపుగర్వముచేసటుగాననీరుకో
దండముఖండమైపశురభంబుమరూపఱుఁగాకదర్శక.
- ఉ. నీమధుసేవనీపభేకనిష్ఠరవృత్తినినీయనంగతక
వేమఱుఁజూడలేకదనీజనకుండటుకన్నుమూసెనీ
మామకృశించెనికాగనినమాతఁ యుఁజంచలభావమందెని
స్సీనుకరాంక యిట్టివృత్తిజీవనమేటికినన్నువేచనే.
- క. వారనియారిసమునవే, మారువైరుకారమాకుమారుకామారుకా
దురిమిటారియతనికికా, దేరై గారించుకన్నతెప్పెరతోడన్.
- ఉ. చందనకైలరాజమునఁజారుపటిరనికుంజమంజరీ
బృందమువిందువేయవిహరింపకక్రొవ్వికపాలికాలికా
లిందముఁజూడవేగదవాలెమ్మపమీరణికోర దీనమే
లందెరుత త్రమానిలసితాహిసహస్రముఖాగ్రయాయినై.
- చ. పలపులకొండదగ్గికుజవారములోనటలలు త్తరంబుగా
వెలువడివేగవేగవెడవిల్లునికార్యముగాఁగవచ్చునోఁ
జిలువలకోఱులంజిదిమిచేరువనంబులఁగంటివంతరు
మ్ములపొడకట్టెనీశకునముకావితగాగుగదామదానిలా.
- క. మకరాంకునకున్వినుకకా, బ్రకటభటార్థటులుకేర్చిపైకొనునుధులి
ట్టుకపికకాదంబమయూ, రకములకుకావెఱచి వెఱచిరమణియలకతోన్.
- పీ. ఫలభంగములనీయుపనిఁబూనిదరుగదా, కులుకులాయనిమీనుఁజిలుకలార
బలుకెఱుండితనంబుఁబాఱుఁజాలరుగదా, యెమ్మెలాయనిమీను నిమ్మలార

- కంటకోస్తుభిములై కడు మ్రోసెదరుగదా, యాటలాయవిమికులేటులార
పక్షపాతముమీఱఁ బరువై తైదరుగదా, మించులాయవిమికు నంచలార
- గీ. యింక నెన్నఁడుమాతోడహితముఁబూని, ముచ్చటాడఁగొయ్యడఁగోమోమునండుఁ
బొలయఁగోవెంబడింపఁగోబోయమరునిఁ, గూడినంత నెయిటులుపోరాడఁదగు నె. 209
- వ. అని యివ్విధంబున నిందుకందర్పమందానిలమిలిందకుకపికచక్రాంగమయూరవారంబు
లం దూఱుచు సంతకంతకు నగ్గలంబైన బెగ్గలంబున మఱియు నిట్లు వితర్కించు. 210
- ఉ. వారక పైపయింబొరలివచ్చుచుహావీరహంబురాశి నే
నేరహినిఁదుదానఁదుది నెన్నఁడు ప్రూరుఁడుమారుఁడేనియుం
వీరముమీఱ నేయఁడొక పెట్టున నెట్టివఁబోవనట్టియా
వీఱిఁడిజీవమేటికని వేమరు వేమరులేమచుండఁగన్. 211
- వ. వెండియు. 212
- శా. నీరేజాఁగిమాటిమాటియనిలున్నిందిందినిందించ
ల్లారుకొమారునిఁ గేరికేరివిరహమ్మాయ తనూయప్పియై
యారాజానయేడ్చెనెక్కుచుదృగంతాశ్రుచుట్టల్ వెక్కులక
జారింగోకిలకాకలీస్వరసుధాసారంబసారంబుగాన్. 213
- వ. తదనంతరంబ. 214
- తే. ఆకలికింతకాకలివాకలించి, చేరఁజనియారజనినిట్లుమారజనిత
తాపమున వేపమానాంగియైపాలంతి, వెచ్చనూర్పఁగ నెచ్చెలుల్పిచ్చలించి. 215
- ఉ. అన్నకచ్చెల్ల! యేటివెతలప్పు! కనుంగవనీయనించెదే
లప్పు! విరాళిజాలిగొనకప్పు! ప్రియంబునమాటలాడవే
చుప్పు! లతాంగికిట్లుదగదప్పు! సఖుల్ వివరానిగోవ్యమే
చుప్పు! మనోగతమ్ముసెవుచుప్పు! ఘటింతుముతాలికామణీ! 216
- క. రావింతుమునీజనమని, నేవింతుమునీరుకోర్కిచేకూర్పులకై
కావింతుమునీయిప్పుము, భావింతుముమీఁదితెఱఁగుచుకుముతల్లీ! 217
- వ. అని యనేక ప్రకారంబుల నెచ్చెలులు విచ్చలవిడి ననునయించి వసిండిగిన్నెలంబోని
మిఱుంగుఁజమ్మల మున్నీరై గొరంగుకిన్నీరుకనికరముల నరుగనాళికనికరములకర
ణిం బ్రభాకరంబు లగుకరంబులనద్దుమఁ దిలకింబుదిద్దుచు విమలంబని ముఖచులంబునం
గనాలునూపుచుం దెములుశ్రమజలవంబులం బల్లవంబులకొ విసరుచు మాటికిం గొన
రుచుఁజిలుకంబు నివురుచు వేసలిం దివురుచు నక్కునంజేర్చుచు మక్కువ నూరార్చు
నవసరంబున. 218
- తే. జలిదిలివిఁగారికొండొక సేదదేరి, ప్రాణసఖులార! నానడుల్ పరఁగివినుఁడు
లోననడఁచిగుట్టునాలోనపుట్టు, పఱుపరామికినింకి దాఁచజీకమేల! 219

ఉ. మొల్ల పు మొల్ల పూఁ బొదల మొగ్గలనగ్గల మైనతీవలం
 దల్లనఁజల్ల నై యొలయునందపుఁ గందపుఁగొండ గాడ్పుచే
 నల్లికబిల్లికందనరునాఘడిమామిడి క్రిందభూమిభృ
 త్తల్ల జాఁడల్ల జాలరివిధంబునఁ బొంచువారిం చెడిందమున్. 220

ఉ. నాయునుర క్తిచెప్పవలెనాయని యార్యులచాలుదానఁగా
 నాయని రవ్వకోర్వఁగలనాయని రాజులపొందుగోరనా
 నాయని తత్తఱంబుదగునాయనియింతలుసేయుదానసే
 నాయని సంధ్రమింపవగునాయని సైరణసేసితిక్కధృతిన్. 221

ఉ. అవ్వనుదారనుం గఱుకులాడఁగ నేటికి ? దాదులై నమి
 మ్మెవ్విధమించనాడ నగు హేయవివర్జితఁదాతకశ్యపుక
 య్రువ్వఁగదూఱఁగాఁదగదు పుట్టివనాఁడెనయావిహీనులై
 దవ్వలఁద్రోచివన్నతలివంద్రుల దూఱుదసారసారకున్. 222

ఉ. పిన్నటనాటనుండియును బెక్కి డుమల్ పడుచున్నదాన నా
 బన్నముఁజెప్పనేలయిది ప్రాక్షవజ్జనకృతంబు దీనికిక
 వన్నియనెట్టివటుజనల్లభుఁ డిక్కట! యెంతవేడినక
 గన్నచచేసితిత్థిలముఁగై కొనఁగంటినివేయు నేటికిన్. 223

ఆ. ఆమనోహరాంగుఁ డచురాగభరితుఁడై, వేవిధములనన్ను వేడుకొనియె
 నెంతవేడుకొనిన నెక్కనక్కములాడి, వివః శలన్వతివెలఁదులారి! 224

ఉ. నావెతఁజెప్పునేల ? నరనాథునిమేనుశిరీషకొమలం
 తీవలగాజుతూపులకునీవీరితావిడిందికాఁకకుక
 దావలమయ్యెనేరహినిదా నెనొయయ్యయ్యె ! యెంతవేడినక
 నేవిననేరన్వతివీవీతిలోచయితిక ధృవింబుగన్. 225

తే. అధిపుసేనుమునాసేనుమాకలించి, నేడుకివచూర్చియిరువురనిర్వహించి
 కినికరముపూనుపరమోపకారులెవ్వ, నీరనుక మెల్లుపైతు నేనేమిసేతు. 226

పీ. తరుణప్రసూనకేసరముద్వరంబుపా, న్నునబిసాలించిపైఁ బొరిలుదానఁ
 బ్రోదిమైనిండారుపూఁజేసికొలఁకున, దుస్సాహసముచేసిదుముకుదానఁ
 బరువంపుఁజిగురాకుబాఁకుఁ జేకొనిలేచి, హుమ్మరంచునురమ్మగుమ్మదాన
 మెయికొన్నవెలపుఁదమ్మెర కాటుచిచ్చులో, నాపన్నిసమదీఱినడవదాన

గీ. నీమరునిబాణములరాఁ లీసుధాంశు

కళలబలుకాఁక లీకురుక్మంబళంపు

జోక లీకోకిలంబులపాఁ భోర్చి

గోల ! వేయేలనికతాళఁ జాలనమ్మ!

సీ. నామ్రాలనిగతంబు నటనంబుగావించు, నిమిలియెవ్వరిమ్రాల నిలచునొక్కొ ?
నావెంటఁ బెనుదంటయై విహరమొనర్చు, కలహంసియేలీలఁ గడుచునొక్కొ ?
నాహస్తమునవ్రాలినబొప్పఁగాఁబల్కు, చిల్కయెవ్వరిచేతఁజేరునొక్కొ ?
నాచేతిమేతచేనానాటఁ బెనుపొందు, నీలేడికొదను ప్రోపెవరిదొక్కొ ?

గీ. యనుచురాజర్చి కన్యకపనవిపనవి, యలసిసాలసిప్రియంబదయంకపాలి
హలివ్రాలినదశదిశలలమెసఱుల, గమలహాహరవమ్మల కలకలమ్మ. 228

ప. ఇట్లు మూర్ఖిల్లినఁ బ్రియంబదాప్రముఖ సఖివిసరమ్మ నలుగెలంపల సక్కన్యకామణిం
బాదివికొని. 229

మ. కనుదమ్మిక్ హిమవారిపూరమునుపంగాదంచుఁదావ్యర్థన
స్తనకోకమ్మలఁజంద్రకాంతమణులంచందాళలేదంచుమై
ననకూనంబలుమారువీజనములూనకరాదటంచుకొసఖి
జనముల్ దేర్చిరి మెల్ల మెల్లనఁ జెలికొసొమ్మోపచారంబులన్. 230

న. తనవనరంబునంబ్రియంబన దిరహాసభాసురముఖి యగుచు ననసూయతో మెల్లన
నిట్లనియె. 231

సీ. పుట్టినప్పుడెగాధపట్టి గాదిలిపట్టి, జూచిపల్కినమాట మాన్యతంబు
మాలినీతలనీమగోలఁగాంచివచించు, నూర్ధ్వరేతునివాక్య ముత్తమంబు
ప్రొదిక్కి మనలఁబంపుదుఁజేయ నదితీకి, శ్యవులసంవాదంబునమ్మతంబు
తరుణిచి స్నిలచూచి దైవజ్ఞులగుఘనమ్, నిర్ణయించినమాటనిమ్మనంబు

గీ. నిఖిలరాజాధిరాజమాణిక్యమకట, తటఘటితపానవప్పడై ధరశి నాల్గు
చెరఁగులేమడుష్యంతుఁ జెట్టపట్టి, భూరిసౌఖ్యమలందునీపువ్వుఁబోణి. 232

ప. ఇట్లగుటం గాలయాపనంబునను సమయంబుగారు. నేవచ్చునంతకు నిక్కిన్యాఁరిత్నింబు
నలిప్రయత్నింబున సుతీర్ణింబుగావించునదియని యననూయాదులకు నొప్పందెప్పి
నరేంద్రస్కంధావారింబుఁ బ్రవేశించె ననినవిని జనమేజయుండు తరువాతిచరితంబు
వివరింతు ననుటయు. 233

॥ ఆశ్వాసాంతము. ॥

క. శ్రీసురపూజాస్మదపది, భాసురవాసరికిరోదపనితాలసితి
క్షుశురిరశౌచక్షుప్య, తాసురచంక్రిమాణ! వేంకటాచలవిమాణా ! 234

నాలిని. విచారికనులనేత్ర! విక్రమాకాంతమిత్ర!

ప్రమాదికచరిత్ర! ప్రస్తుతత్వప్రతిపత్త్ర!

కుమతీత్యులవిత్త్ర! కోమలశ్యామగాత్ర!

యమితగుణవిత్త్ర! యధికన్యాశరత్త్ర.

154496

235

గద్య. ఇది శ్రీమత్కౌశల్యానందన ప్రసాదసమాసాదితకవితావిదిత మైత్రేయసగోత్ర
 నృసింహగురుపుత్రకృష్ణకవిప్రణీతం ధైర్యశకుంకలాపరిణయం బహుమహావ్రబంధంబు
 నందు దుష్టతుండ్లు కణ్వాశ్రమింబుఁ బ్రవేశించుటయు శకుంతలాసంవాదంబును
 ప్రియంబదవలననమ్మహీకాంతుండు శకుంకలాజన్మప్రకారంబు వినుటయు నేనానివే
 శంబును బలకీడయుం జంద్రమన్మథాద్యుపాలంభంబును శకుంకలావిరహవేదనా
 భవంబు నైరింపంజాలక ప్రియంబద నరేంద్రస్కంధావారంబుఁ బ్రవేశించుటయు
 నను విశేషంబులు గలిగిన ద్వితీయాశ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

రమ్య వైజయంతీ
తోరణవిభాజమానదోర్నధ్యగృహ
ధారక్రీసంసేవ్యా !

గీతమణిప్రవృత్తి! శేషగీతాప్రవృత్తి !

1

వ. దేవా వైశంపాయనండు జనమేజయున కిట్లనియె నట్లు ప్రియంబవనరేంద్రస్కంధా
వారంబుఁ దఱసి తిరస్కరిణీ ప్రభావంబున సంతర్ధానగతియై మెల్లనరాజమందిరంబు
సాక్షియించి కలయంగనుంగొనవసరింబున.

2

కా. ఆరాజన్యఁడనన్యగోచరమనోజాత్రిజ్వలన్తూర్తియై
యా రాజర్షి సుతాధరాధరసుధాహరంబుపైఁగూరిమిన్
సాలస్పరచతుర్విధాన్మూలమజ్జాపాయసాపూప
బ్జారాద్యుత్తమభుక్తిమానసమునన్ లోభింపఁడించేనియనన్.

3

వ. ఇట్లు శకుంతిలావితహానలసంతప్యమానమానసుఁడై యమృతవేశ్యయందు.

4

నీ. ఉదయదించు ప్రభాభ్యుదయసంపదలకుఁ, తిలమూపనోపక తిలగి తిలగి
కలకంఠకులకంఠకాకలీకలంబు, కర్ణగోచరమైనఁగలఁగి కలఁగి
మరుఁడేముగేదంగివిరిక శారపువ్రేలు, వాదికగ్గలంబైనఁ గలఁగి కలఁగి
చందనాచలమనుత్కింపశంబులవారి, దురివిగాపాంబైనఁ దొలగి తొలగి

తే. తేమిఱుగఁ దల్పంబు డిగ్గిడిగ్గి, తేపతేపమనిట్టట్టుఁ దివిరితివిరి

పాలతి చెలంబంబుమాటికిఁబొగడిపొగడి, ఎసుధవ్రాయుచుమామఱవించివించి.

5

ఉ. హా! యను మానిరాజతనయా! యనుహా! యనిపల్కవేమిటా

రీ! యనురిమ్ముపమ్మవకి! యనుఁ గన్నపనేయకోలతాం

గీ! యనుఁ దాళజాలఁ గలిగి! యను మద్దివనిమ్మకీరివా

ణి! యనుజాలమేలతిరుణి! యను రాజువిరాలిబాలిచేన్.

6

వ. ఇట్లు మునికన్యకాధ్యక్షపరాధీనుడై యున్న తల్లిప్రలాపంబులఁ బొరలునన్నరవరుం
జేరంజని. 7

నీ. తివుటఁ దియ్యనితే నె దివురువాలెగండ, నుసురుసురనివెచ్చనూర్చువానిఁ
జెక్కుటద్దములపైఁజిందిజీరలువాణి, నిభృతుఁడైకిన్నీరునించువాని
గోరంతపడిఁ గన్నగుండె జల్లురసంగ, సోలసిదిక్కులుదేటిచూచువాని
మేనఁబుప్పొడియొత్తఁగానొయ్యనొయ్యని, విరులపాచుఁపుమీఁదఁ బొంబువాని

గీ. మదవతీ! మత్తకాశినీ! మంజుభాషి, చీ! మనోహరిణీ! మానినీ! మరాళ
గామినీ! యెంతవేడివఁగనికరమ్ము, బూసకేచెదవనియూర్తిఁ బొరలువాని. 8

ఉ. కాంచించతుస్సముద్రపరిభావృతభూవలయాధినాగుండ
క్రాంచనగాత్రికన్నఁ దమకమ్మునఁ జింతిలుచున్నవాఁడుభా
వింపఁగఁ దుంటవింటిదొరపీరిలయిర్వరపాండుఁ గూర్చనూ
హించెబీ! యటంచుఁబృథివిశుకకుం బొడనూపెనమ్రయై. 9

వ. ఇవ్విధంబున. 10

క. జయజయశబ్దంబులతో, భయవయముల మ్రోలనిలచుపచ్చదనాక్షి
త్రియమునఁగనుఁగొని యిట్లును, నయనయదయమానమానస్థాండుగుచున్.
మానిని, సేమమెతామరిసోదరసోదరచిత్రవిభానశాలినికి? 11

సేమమెఘాలచలాలకజాలకశీర్వదవార్యమహాలినికి? !
సేమమెఘులగువర్ణగువర్ణవిజిత్యరదీధితిమానినికి? !
సేమమెఘావజభావజరాపహాశీలవిడంబిలికేలినికి? ! 12

అ. అనుచుఁ బెక్కుమారులత్యాదరంబునఁ, గన్నీసేమమరియమన్నఁజూచి
సన్నవాణుగుమసకియప్రియంపద, పార్థివేంద్రుఁజూచి పలికె నిట్లు. 13

ఆ. తడవులేదుమాచి ధరణీశ! యింతలో, సేమమరయులైల్ల చిత్రమయ్యె
నతనుమంత్రసిద్ధులగుమహాపురుషుల, కెగ్గసేయసేమ మెట్లుగలుగు? 14

ఉ. భావజూప! నిన్నలరుబంతినగల్గినయంతనుండియై
దావలమైనభూరిపరితాపమునకొ మునికన్య భిన్నయై
పూవులదండలకొవలచుపూఁతలుసొమ్ములుభక్త్యభోజ్యముల్
కావలెనందుఁగైకొనకగాసిలుచున్నదిసూశయ్యపై. 15

ఉ. ఆదినిబుప్పబాణసనుంతిరుదంతముగ్రాచెనగ్గమై
యాదటఁవ్యసంతకుసుమాకంఠముం బ్రతికూలమయ్యెఁజం
ద్రోదయమంతకుంగఁచుచున్నది రాజన్యుగాంక సేవచే
బైదలిమేనుసౌఖ్యమునఁ బాటిలనోయసిమిమ్మువేఁడిదన్. 16

క. ముదుసగులవ్యయఁదాతయూ, వాదనునజనకుండుతీర్థయాత్రకు వెడలెక

- మదిరాస్యముడలిబడలిక, యిదమిత్థమబంచుఁ దెలియఁ దెట్లొకొమీఁడన్. 17
- సీ. బింబోష్ఠిరాజకీరంబునొయ్యనఁజూచి, చదురులాడఁగ నోడికొడుకుచుండు
నంభోజముఖరాజహంసంబు వెనుకొన, వెలవెల్లఁబాటుచువెన్నుకఁద్రొక్కు
జలధర వేణిరాజమయూర మెరుకెక్కఁ, బరిపరివిధముల బ్రమసిపాటు
రమణనుత్పలగంధి రాజబింబముఁజూచి, యాదర్శనంబోలమాసగొనును
- తే. రాజపదముద్రతపదార్థరాజియెడల, భయముగొనియున్నయదిమిమ్ముఁబరిభవించి
కానీయావయ్యతమ్ముగాదునుమ్ము, రన్నభయమిమ్ముకొప్పుకురాజమాళి! 18
- వ. ఆమచు మటుంగుపటిచి తన్నుం దోడ్కొని చన నుద్యోగించుప్రియంపదవై యాత్మం
బుంకు మనంబున మెచ్చుచుఁ గామితార్థంబు సమకూడుటం బొడముకుటుకంబు
మొగంబునందోపనీక పుయిలోటదక్కి రాజకంఠీరువుం డక్కలంకితో నిట్లనియె.
- తే. ఏటువడి గ్రుమ్మమిక్కునకిట్టులాంటి, నేసితాగానినాండుట కేమికతమే!
యగునగును మేలుమేలుగ యాళికలికి, కలికితగుంటితెరగంటికలువకంటి! 20
- తే. బాలసఖ్యం బకారణప్రహసనంబు, స్త్రీవివాచ మసజ్జనచేచ చనవు
లేనిమరిపంబు రాగంబులేనిపాంకు, కానిపరులం ద్రుబుధులునిక్కంబునూవె. 21
- ద్రుతవిలంబితప్పత్తము. ఆలవసిష్ఠమహాముని సిష్టేయిక్, గీలచుగాధిజాకామునిబాధలక్
మెలచిహూడినమేనకపట్టియై, చెలఁగులేమకుఁజేట్టువింతలే. 22
- క. సామోపక్షేపంబుగ, భూమిశ్వరిలకుఁడిట్లుపారిఁబారిఁబలుకన్
దాసురిపానయాన, తామరసము ప్రేమరసముదలకొనఁబలికన్. 23
- ఆ. బాలముద్దరాలుపసిగావుగనుగందు, కూనముద్దుగుమ్మగోలయబల
యాతాతలాడ నిట్లునోర డెనో, రామరామ! నిరపరాధనుమ్ము. 24
- ఉ. ఆగమసప్తతంబుచునాద్యులుపల్కుదుర్యులై నయ
భ్యాగతులెది నేడినఁదదర్శనుసిద్ధిలఁజేయుటలో మహా
భాగుడవివునీదయిన ప్రార్థితున్ సమకూరుని త్తిటిన్
రాగముతోడనచ్చటికిరమ్మునహ్యులుగొమ్ముకొమ్మచేన్. 25
- వ. ఇంకింగుతిరిక్కరికర్కశవాచంబులంబనిగొనదేమును బహువిధంబు లగునుపచారంబు
లాచరించితి మిద్దియూనమ్మద్దియూతనుఁజొపంబునకుం బ్రతీపంబు గాదయ్యెనట్లగుట నత
నుతాపంబనితోచుచున్నయది యదియూను యువంతరన్యాయంబున భవద్దర్శనానంతర
సంజాతంబగుట నవ్వెడఁగునకుం బుద్దర్శనం బొసంగి కనువేడుఱుదీర్చి యూరా
ర్పునది దీపసీను నాచంద్రార్కంబుగాఁ గీర్తిపాదపంబులు నెలకొను నట్లగుట
మద్వచనప్రకారింబున శీఘ్రంబ యక్కన్యా సన్నిధానంబునకురావలయునని సన్యా
జంబుగా నూచించిన నొడంబడి ప్రకృందచరణంబరాధానంబుల నలంకృతుండై
గూఢప్రకారంబు నిజస్కంధావారంబు నెలువడి. 26

సీ. ముఖపూర్ణశశియోగమునమిందురవీలీలఁ దగురత్నమకుటమాదలఁదలిర్ప
హస్తాబ్జముల వ్రాలునకులునానీలంపు, బుంగరంబులు ప్రేళ్లనొఱపు నిజప
గాత్రకాంచనయస్త్రిఘనదీప్తినిఁగోళి, చెలువునఁబచ్చుచేలజేరఁ
జివురులగౌతనఁదాల్చినకంపుజోడుల, యిరణిసంస్కృలమోచికలరహింపఁ

తే. గంకలితసరస్వతిఁగౌఁగిలిండు, నమరనదిభాతినురమునహరమడర
నంగభవమంగళాకృతి నాశ్రమంబు, తీవిమై జేరదుష్కంఠభూవిధుండు. 27

వ. ఇవ్విధంబున నాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించి చనువనసంబున. 28

సీ పోఁగూడదీదారిపుల్లచాల్లకసార, కాసారసీసారికర్దమంబు
చఁగూడదీదారిసన్నాగళన్నాగ, పున్నాగభిన్నాగసన్నతంబు
పోఁగూడదీదారిసరసంకుమదపంక, పంకిలై జాంకోపలాంకితంబు
గమిగూడదీదారిసుగుంజవలిపుంజ, పంజరీక్యశమంజుపంజలంబు

తే. నాథ! యిదికవ్వరంపుటనంటికోని, మహిష! యిదిగోస్తనీకాయమాసరణి
నృపకులగ్రణి! యిదిమాల్వీప్రవాహ, మధిప! యదెదాడుముశకుంతలావనగము, 29

వ. ఇవ్విధంబున మూచింపం బ్రియంబదావదవారివింకికంపితదమందమకరందబింగు
సంహారంబులఁ దుండలహృదయహిందోళుం దై యారాజపురందరుండు ముహూ
ర్తహురుల్లలవ్రాసినీకల్లోలఘుమఘుమారావంబు మార్దంగికవిమర్దకపరిణర్దనర్దననివం
బుగా, మధురమధురసప్రబుద్ధమగ్ధమధుకరనికరియుకారంబు శ్రుతిప్రకారంబుగాఁ
గోకికలస్వనవితానంబు గానంబుగాఁ, జిత్రం బగువాదిత్రంబునకుం బాత్రంబు
లయి మాడ్చిన్దయారకళిత్రంబులు సర్తవంబుం బ్రవర్తింప, నిలింపకుటవిల
పాంతరనిర్వృత్త్యధానుధాకరికలాపంబు కరదీప్తికాయాపంగయి నలుగెలంకులంగడలు
కొను సంధ్యాతిమిరంబుల నెడఁగలుగం జడియుదు మలయానిలవలంబులితలవ
లీలవంగలుం గాదివిధిమనుకేసరపరాగఫటలంబు మంగళాచారసముత్సారితిప్రీతి
కంబుగాఁ, గూజమ్మకనికరకాకిలీకలకలంబు పుణ్యాహఘోషంబుగా, మహోత్స
వంబున శకుంతలాభవంబుఁ బ్రవేశించునవసంబునం బ్రియంబదాప్రీతిరై తత్పరి
చారికాజనంబులు నీరాజనంబాచరించి, సప్రణయంబుగా నభ్యంతరంబునకుఁ దోడైర
నుచితపీఠంబునఁ గూర్చున్నయన్నరవాగు నర్చనపాద్యాదివిధులం బూజించి, సఖీజన
మధ్యంబున లజ్జావినయమాళి యై యున్నయక్క న్యామణిం జూచి గుప్త్యంతమహి
కాంతునితోఁ బ్రియంబద యిట్లనియె. 30

సీ. పనులనందడినైనఁబరులవీనులుసోఁకఁ, జేరలంగిడలేనిభీరుమధ్య
ప్రహసనంబున నైనబాహిరంబగునట్లు, పకపకనవ్వనిపద్మగంధి
యాసాయమభ్యాగతార్చనంబున నైన, సలసితివనిపువ్వారుఁబోడి
సతతంబులిన ప్రాణసఖులతో నైనన, భావంబుబయలుకొల్పనిలతాంగి

తే. యూర్ధ్వరేతుని పెనుపునోజగలిగి, యుభయకులమునుగఁకీర్తిన్బల్లిపల్లఁ
జేయఁగలసాధ్యులమేమిత్తపుత్తిఁ, దెలిసిపాలించుకొనుముధాత్మీకళత్తు! 31

వ. అని చిటునవ్వు దళుకొత్త గూఢప్రకారంబుగా రాజునకు శక్తిన్య నొప్పఁజెప్పి
తక్కుటియననూయాదులఁగనున్నులంగలిపికొని. 32

సీ. అదితికశ్యపులిష్టపతి వేణిమైకపవ, వినిచూడఁగకునందువెడలెనోర్తు
మొన్ననాటితి మొక్కముంతమామిడి ముక్కఁ, దోయమెత్తెవరంచుదొలఁగెనోర్తు
చిటులేటికొదమబిత్తఁపుఁజూఁకులు నేర్పి, పూరిమేపెవరంచుదోయనోర్తు
కలవంపుఁబెంచువులో గవయంపుఁబంచువులో, చూచివచ్చెవరంచుజూఁగెనోర్తు
లేతనివ్వరిదొంపులేటిపిల్లలకింపు, కాచియుండెవరంచుగవలెనోర్తు

తే. ధార్యమర పెదవనితపదాఁటెనోర్తు, వైద్యుఁబిలిచెవనిజాఱునాటెనోర్తు
మాయములుపన్నియాలిలమహిపుమ్రాలు, బాలనిడి పాలనరిగి ప్రాణసఖులు. 33

వ. ఇట్లు తన్నొక్కతెం డించి సఖీజంబు నలుగెలకులం దలఁగి నుజ్జాతంబులగు
లజ్జాభయంబుల నజ్జులజముఖి పృపాలనిపజ్జ నేకతంబ నిజవఁజాలక. 34

చ. కులుకులెసంగనబ్బరపుగుబ్బలుగుబ్బతిలంగ మేనిచా
యలుచిఁకంగఁగొనునులియంగ మొగముఁగ్రచ్చిచ్చెట్టుల్
జిలివిహంగఁబొందరునుఁజేలమెఱుంగవరంగఁగంకఁ
నలిగలుగల్గనంగఁబఱవంగ మకించెలతొంగిసిగ్గుచున్. 35

వ. ఇతైఱుగునంతరింగంబునం దుఱుంగలిగొనువెఱుంగునం గుఱుంగిలు నిజవంజాలక
చక్కురంగలలోచన మెఱుంగుదీవియకరణియైస్తంభంబులయఱుంగువను బరుంగు
నాతీనం బదత్రయచూత్రింబున నధాత్మీకళత్తుం డిక్కాంచవగాత్రిం దొట్టిచేపట్టి
కిపుంగిటికిందిగిచిన నెగిచి ద్విత్రింబున నిబ్బట్టు గినురుపఱిచి సురుచిరగతింబఱిచిం
గలిగినవరులునఁ గ్రచ్చుఁగచ్చురునంపుమొలకం బలకరించుచుం గదిసి సప్తగ్ధంబగు
నక్కన్యకామధ్యంబుఁ బిడికిటంగీలించి లాలించుచు నగ్రామృతం నాస్వాదిం
పంగమకింపం దమకింపక చంపకగంధి గంధసింధురం బాక్రమించిం జలియించుతిరు
ణకరిణీలహంబుచూడ్పునం గాడ్పునం గవలకం దళికాంబుకై వడిం గైవడి నెవ
గలుగం జడియుచు నొడంబవ నెలయించం బంచకరశరపరింపరాపరాధూతంబైన
సుహృజ్జలజాతంబులో నిట్లనియె. 36

క. పలికీపలుకవుమరుపూ, ములికీ! యాయంచగముల ముకిపంపుపూ
హలికీపరివరతరుసర, చలికీరార్చికిఁడందమలికీగలికీ! 37

సీ విగహపానోరాశివెల్లివీఁగఁదొడం, ననుదరిఁజేర్చుమునావభంగిఁ
గామాంధకారంబుభినుమైకరలిం నె, గవతేర్చుమురుదీపకలికభాతి

- మదనమాంశ్రమున నెప్పుది బోధరాదయ్యె, గావుముసంజీవకరణికరణి
 నతనుతావభరంబుమితిమీఱిసాగియించె, మనువుము శర్కరాంభములపగిది
 తే. నతులతావకరూపశేఖానురాగ, రసయురవిహరకలితజాగ్రన్తనోజ
 భూతవేదన సంతయుభీతివొడమె, యువతి! నీనూక్తిమంత్రమ్ము లాలయనిమ్ము. 38
- సీ. మొనగుబ్బులెడఁజేర్చిమోవిలేనియలిచ్చి, ముచ్చటల్ దీర్పవేముడ్డుగవ్వు!
 కొనరువై పులకవ్యకొనగోట దువ్వినా, తమివి ప్తరింపవేతలిరుఁబోడి!
 పొందిపాయగఁబాసిపాలయల్కఁజేసినా, బోధనల్ వివరఁజేపువ్వఁబోడి!
 మగచందమునఁగల్గిమామయల్ పల్కినా, మదికింపుఁ గూర్పవేమచ్చెకంటి!
 తే. పరిపరివిధంబురతులకేర్పడినమేటి, యంగములకెల్లనునికిపట్టెనబోడి
 విరులసింగాణిసురధాణివిజయధాటి, మేదిసీస్థలిఁగలుగు నేనిదునాటి. 39
- ప. అని యనేకప్రకారంబులు బ్రార్థింప సాచిన్తి తలసితంబుగా మొగంబు వాంచియొక్కిం
 చుక భావించి యక్కాంచనగాత్రి గోత్రకళత్రునితో నిట్లనియె. 40
- ఉ. అక్కట! తాతశ్యపులయావరణంబునమన్నదానన
 న్నెక్కుటినిట్లుచేకొనుటయేవివరంబిదియేటిగొండ్లిమీ
 యక్కఱిఁజీసంబిదపవాఱడిఁద్రోచెదరేలయేలనే
 నెక్కడిదానయ్యెదనుహీవరి నేవరమర్థివేడెదన్. 41
- ఉ. వైశముకణ్వులింతనునత్తురువారలయావతింగడుం
 దాలిమఁ బెండ్లియాడుముయథావిధివంతకునీను నెప్పుది
 దానికి లేక యుండింహితవుగు నేని యుగభార్యగా
 నేనుమునన్నునుత్తురుంకిమ్ముమహీవలయమ్మునమ్మతిన్. 42
- సీ. అదితిమా యన్వశ్యపుఁడుమాతాతనూ, లొలుతవారలకెల్లుదోఁచునొక్కొక్క!
 తాతశ్యపులచి త్తమకంచుపదనునూ, చుర్వస్త్రయనిప్రేమదోఱునునొక్కొక్క!
 నాప్రాణగఱులచంఁ ముచ్చురాదునూ, సుబ్బుసుబ్బులమాఱఁజాతురొక్కొక్క!
 యండిపొందినవారిలాచాపరుజనూ, బాగుగావనిబాహ్యపఱుతురొక్కొక్క!
- తే. యహహ! రాజరాజమాజవంజవసుఖా, సక్తియుక్తిసోలివాహసమున
 సీనునోరథంబు సెఱవేర్తు నేనియు, నపుల నెల్లుపైఁతురార్యజనుల. 43
- ప. అని యిట్లు బహుప్రకారంబులు బరిహరించువచ్చించుఁబోడి నుపలాలించుచు
 నిట్లనియె. 44
- శా. కానిమేరిను నెమ్మిరగ్రనుహిషింగాసంతరింతుకథవ
 త్సూనుంబట్టముగట్టుదుకొమరకుసాక్షుల్ వాసరంబుల్ నిశల్
 భానండుకొశశివంచభూతములుదిగ్భాగంబులుకాల్ గాలముకా
 శ్రీనారాయణదేవుఁడుంగలఁడుశిక్షింపంగరక్షింపఁగన్. 45

వ. అని యచ్చుద్దియ నెట్టకేలకు నొడంబటిచి సురుచిరాకల్పం బగుకేసలయతల్పంబువకుం
దిగిచి. 46

కా. కాంచుకామినికామనీయముబలాత్కారంబునంకేలగీ
లిండుకేవలచెక్కునొక్కికడుబల్లింగుబృహలిండ్లనం
కించుంగొగిటశయ్యకుందిగిచిసాక్కించుంగళావైఖరిక
గించిన్నధ్యగరంచియీసరణిభోగించెకవిభుండయ్యెడన్. 47

సీ. కొమ్మ! నీ నెటికురుల్ కొదనుతుమ్మెదలంచు, సోయగంబరుదారజూచునొకట
గలికి! నీకమ్మవికండచక్రైరయంచు, గొడగిపానకమానగోరునొకట
నెలతనీచెక్కులనిలుపుటద్దులంచు, దినమోమురహిగాంచదలచునొకట
భామ! నీపాలిండ్లుపసినిచ్చుపండ్లంచు, నీటుగాగొనగోలమీటునొకట
తే. గుఱికులమిటారి! చిలుకలకొలికివనుచు, జెలగెలిమిదీఱగొగిటజేర్చునొకట
బాల! నీలిలగరంగించిపార్థివుండు, హానినిప్తోపభోగంబులంచుచుండె. 48

వ. మఱియును. 49

సీ. కొనరివాతెనొక్కికనుగండనోయంచు, నిరతుడైమ్మంకేలనివిరినివిరి
గోటగుబ్బలుమీటివాతెనోయనుచుచా, నార్తిచేగుంకునంబలదియలది
వెలయబాన్సునందార్పివిరులాతెనోయంచు, వగపుచేరురముపైదిగిచితిగిచి
తమిదీఱభోగించిశ్రమమయ్యెనోయంచు, వెఱపుచేపిన్నలోనిసరివిసరి
తే. సోయగము గాంచితిలకించి సాబగుమించి, ములుగునెరించి కెరించి మదిగిరించి
యజుమరలు దీఱలాలించియామతించి, కలికితోలిహటమి విభుండు తులకిరించె. 50

సీ. తరసాఘనస్తనస్తబకాచయశ్లేష, చలితబాలావక్తజలరుహంబు
పతికరవ్యతికరభ్రశ్యత్పనారూఢ, వనితానవావకుంతనపటంబు
రమణసంక్రమణసంక్రమవివర్తితయోషి, దఖిలాంగసంగిభూమారవింబు
పురుషాధిగమసుఖసుఖిశామ్రులనలస, స్తగ్ధాముహుర్మేత్రముసంశంబు
గీ. రభసవిలలితయోత్తరచ్ఛనంబు, పులకనులకితవస్వతోత్ఫుల్లగల్ల
ముల్లలత్రేకపాకమన్వోన్యరాగ, నిరతిశయమయ్యెచమయవనిధువంబు. 51

కా. ఆలోలాలక మాచలత్కుచభరింబాస్వీగిల్లవ్యయం
బాలీడ్లప్రియపాణిపల్లవనితంబాశ్లేష మామీలరు
స్థిలల్లోచన మాత్రిపాధరదరస్త్రేరాసనాంభోరుహం
బాలంబాధరణంబుగానుపరతింబాలేసు సల్పిక్ గృతిక. 52

వి. ఇవ్విధంబున నాదంపతు లతులసంపవలం బొదలచు నిద్రాపారిషత్కంబునం దనకు ను
సరింబున. 53

- ఉ. తోయజువై మాసెరివిదూర్నుడెన న్నొన చేసెఁజుక్కలుం
జాయలుదీసెఁ గైరవిణిపైకమునంగను మూసెఁ బద్దినీ
నాయకకుంచువాసె రతివాధుఁడు వాలూరఁజేసెఁ గొక్కఁగో
కోయనికోడి కూసెనలకోకిని గోకముడాసె నత్తటికా. 54
- ఉ. పూవులతావులం దనరి పొందిక కందిక లియ్య శయ్యలం
దీవలవాసలం దెఁగియింపు రహింప సతుల్ పతుల్ ధృతికా
భావజకేళిఁ దేలు నెడఁ బమ్మిచెప్పులలారఁ దోరమై
వీవదోడఁనెఁంగముల వేకునఁ తేకునఁ గమ్మనమ్మిరల్. 55
- ఉ. సారలసత్నిహ స్రుకరకాఖలతో నినుఁడు గ్రమూర్తియై
ఘోరతిమమ్ములం దోరగఁగోరిం మున్నడియై యనూరుఁడుకా
ధీరతిమోఱ నయ్యిరులతేకునమా స్పెఁ దలఁచింకా మాహా
కూరులఁ జేరుభీరులును జూపుదు రుద్ధతి యుద్ధతివురై. 56
- వి. ఆసమయంబున. 57
- ఉ. గాములమేటి లోకములకన్న తమమ్ములమి త్తి యామినీ
భావతోలంగుబావి సెకవాఁకలగుండము చక్ర వాకపు
న్నోములమెట్టపంట పదినుఱులచెతులజ్జోడు పచ్చబా
బామొనయాపుతేరదొరభానుఁడు తూర్పునఁదోఁచె నత్తటికా. 58
- క. ఆలోననతా మేల్కొని, బాలారత్నింబు కూర్చిపతికాఁగిటిలో
నాల్ఱిఁయగుటఁ గడలక, మేలమ్మననంఁడె విభుఁడు మేల్కొనననుడుకా. 59
- వి. తిదనంతిరంబ మేల్కొంచినపతిం గాంచి సప్రణయంబుగాఁ దచ్చరణంబుల కెరఁగి
తదనుజ్ఞాత యై. 60
- “శా. పీఠంబాడచ నేవితోఁ గటిసలద్యేచీలహంబుతో
వాడుండేటపుష్పమాలికలతో వ్యతిర్యస్తహారాళితో
ప్రేదానమ్రముఖంబుతో శ్రమజలావిధాంగరాగంబుతోఁ
గ్రదాతిల్పము డిగ్గెబాలసురతిక్లేశావం మ్రంగియై. 61
- వి. ఆసమయంబున. 62
- శా. తానుం బానుపు డిగ్గి యగ్గటిక సద్ధాత్రీకళత్రుండు స
న్నానానూసకటాక్షపీఠామలకా మన్నించుచుకా ప్రేతుఁడై
చానంగఁగిటిలోనికిం దిగిచి విశ్వాసంబుతో నిట్లనెకా
హాసం జేటికి మద్దుగుప్తు! సెలవెమ్మా సపుత్రకా వీటికా. 63
- తే. అనుచుగవఁనోష్ఠఖండైఁ నయధిపుమోము, రాచసీరిక స్మృతిష్ఠకచూచిచూచి
ప్రాణనాయక! నన్నెడఁబాయఁజాలఁ, దోడకొనిసామ్మ నన్నునీతోడ నమ్మి. 64

మ. అనుచుం గుత్తుకదొట్టులేబలుకుతో నాకుంఁదొంగంబుతోఁ

గనుదోయి స్మిలకొన్న బాష్పములతో గాటంపునిట్టూర్పుతో

జనితస్వేదకపోలసాలికలతో జవ్వాడుమధ్యబుతో

నిసితార్త్తుము వెన్నడిన్నడువ లేవక భూవిభుం డిట్లునె.

65

క. కొమ్మ! యిన్నోట నెనెల, కొమ్మ నెచ్చెలులఁగలసికొమ్మ నెటిచే

కొమ్మకులపతియనుమతిఁ, గొమ్మ నాసేనుమరసి కొమ్మ పిదపక.

66

ఆ. అజ్ఞమీఱినదదియ్యయో! దీనికి, ఏ న్నె నెట్టిసట్లు వంచనమున

వచ్చెదేని గారవమ్మన నినుఁజూడఁ, గాకలుగుమారిమానసమున.

67

క. కోపించుంగ్రమ్మన నా, తేపించుక గానమానిచి త్తిముహూర్తిక

రూపించినగరమాదటఁ, బ్రాపింపుము హితులఁ బనుతుఁ బద్మదళాక్షీ!

68

ఎ. అని బహుప్రకారంబుల నొడంబటిచి గాఢాలింగనంబాచరించి యక్కఱతాలలా

మంబు సప్రేమంబుగా పిడుకొలుపం ప్రేతుండై యశ్రమంబున నయ్యశ్రమంబు

వెలువడి బలునడిం బయనంబు సాటించి చతురచతురంగసేవాపరిపృథుం డై హస్తీపు

రంబుఁ బ్రవేశించి యథాపూర్వకంబుగా రాజ్యంబుఁ బాలించుచుండె నంత నిక్కడి

శకుంతలావధూతియు సప్రేమంబుగా సఖులకుం ఁడనూపి యథోచితవర్తనంబునం

బ్రవర్తిల్లుదు నాత్మగతింబున.

69

సీ. నచ్చెఁబోకణ్యసేవాకుతూహలమునఁ, చొదలచాటునరాజుపాంచ నేల

పాంచెఁబోచిలకునబూ బంతినఁబువేయఁ, ఏపి మవ్యభుటోమ్మఁదవుల నేల

తివిలెఁబోయెనిమి త్తముచేసియుడయండు, భావజుష్టంబుగాఁ బలుక నేల

పలికఁబోతల్లిదండ్రులయాజ్ఞ గొనక నే, జగతీశ్వరునికూర్చులకు నేల

తే. చలిపితనిబోన్మపాలండుసంయమిం ద్రు, నాజ్ఞఁగొనినన్నుఁదోడ్కొనికరుగ నేల!

తలఁచినతలంపెదై వంబుఁ చలఁచెనకట! యెల్లుగానున్నదొకొమిఁదనీశ్వరాజ్ఞ?

70

క. అమునికులసోముఁతో, నేమనివివరింతు మట్లనునదివివరింపక

గామినిపరగామినికొఱ, గామినిజంబనుదుఁ గనల్గర్హించునొకో!

71

ఎ. అని యిత్రజంగున విచారణోలాయత్తిం బగుచిత్తింబుతోఁపుత్తకాశినితీత్రజంగునం

చలయైత్తి తన యగ్రభాగంబున.

72

సీ. పరచార్థతిత్వానుభవమువెక్కాణించు, సమధికి బ్రహ్మవచ్చసమువాని

కై వెల్యవాంఁచానుకలనంబువివరించు, వ్యాఘ్రజినోత్తరీయంబువాని

వెలియాడ్కిలోలత్వవలతిబాహిరిముగా, మనుకొన్నశాంభవీముద్రవాని

వేదములమాత్తీభవించుమేదలపించు, సముచితాధ్యయనఘోషంబువాని

తే. హుతిహుతాశనతేజుఁడై యుష్ణవాని, హరివరణాధిక్తిపుంభావమైనవాని

నాశ్రమాభిమాఖంబుగానరుగుదలచు, తాతఁగెక్కువబాడగాంచెనీరుఁబోణి.

73

వ. ఇవ్విధంబునంబొడగాంచిభయజ్ఞానంబ్రమంబులం దొట్టువడుచు నభ్యుత్థానంబాచరించి. 74

సీ. ప్రసూదాశ్రుజలముచేఁదెనులుకాటుకజీర, కులుకుఁజెక్కులజాటుకురులుగ్రమ్మ
మవ్వంపుమొలక చెన్నుటల నెన్నుదుటివై, బొరలుపాపలము తైసరులుదాఁచ
మరివంబుగులుకుపల్నానలవాతెరఁజిందు, కెంపుముక్కఁబాచుకికురుపటుపఁ
గళ్ళుకైన నెలకూగములఁజేరురముపై, రమణీయచంద్రహారములునుప

తే. నిదురవేగింపుఁగన్కింపుసవసులంపు, మొలకన్గిన్ననగపడు మొగపుదిగువ
నొడలిబడలిగరువంపుఁడలుదాఁచఁ, దండ్రీకదురేగి మొక్కనత్తిలిరుఁబోసి. 75

క. మ్రొక్కిన గాదిలిపట్టిక, మక్కువదళుకొత్తజూచినూనినునమునకా
జొక్కుమగుదివ్యదృష్టిం, గ్రక్కునభావించితెలిసెగత మున్నుఁడై. 76

వ. ఇవ్విధంబునం దనదివ్యజ్ఞానంబునం గూఁతుం దుష్యంతుండు గాంధర్వవివాహంబునం
బరిగ్రహించుటయుఁ, గన్యామణికేఁ డన్యులంబున గర్భప్రాప్తియుం గాఁగలసంపల్లా
భంబునం దలిసి కృత్యకృత్యండై కరుణార్ద్రాకటాక్షవీక్షణంబులం దత్త్విణంబ
యయ్యిధియానభియానకరసంబునాపి మధురాలాసంబు నుపలాలించుచు నిట్లనియె.

శా. అల్లుండయ్యెమహామహంశంబునదుష్యంతుండుధాత్రీరలం

బెల్లందాలుచుచక్రవర్తిసుతుఁడై యిప్పాటనీకుక్షిరా
జలైశ్చేల్లారసానివైతివిబి! చిన్నారిపాన్నారిసా
తల్లీ! ధన్యతఁగంటినిలనాదాహిత్రలాభంబునన్.

73

ఎ. అనుచు నాశీర్వచనపూర్వకంబుగా నక్కన్యామణిం దేర్చి సంబోధనం బాచరించి
ప్రియంబదాదినభీలమంబులం బిలిచి యివ్వారాలోహ దోహృదవతి యగుట నెద్దే
నియువాంఛింపందొరకిని మాధ్యంబున వాప్రవ్వంజాలకుండుం గావుననుకోంధంబరసి
సమకూర్పునది యనియాదేశించి యథానుగుణంబుగా పెర్తింపం గూఁతునాజ్ఞాపించి
తానును యథోచితవ్రతంబునం దురుచుండె నయ్యవసరంబున. 79

తే. పారవాన్యముమునకాదికారిణంబు, కన్యదోహిత్రలాభైకకల్పభూజ
మాలిజనదర్శనోత్సవమలశకుంత, లాయువతిదాత్రైదోహృదలక్షణంబు. 80

సీ. కలహోషణగుధాకలశముద్రలరీతి, నెలినాక్షిచను మిలన్లలుపులయ్యె
మనుపనాదొర గాంచుమధ్యలోకముభూతి, వెలఁదుకమధ్యంబువిస్తరించె
గర్భార్ఘకునియూర్పుగాడ్పుతోడ్పడినట్లు, స్త్రీహతీమణియూర్పులినుముడించె
నత్యజవయనిర్వచహితావళులమాడ్కి, లలితాంగివళులుకేలనమలయ్యె

తే. జురపికరాంతరాళకాసారసార, సంపదంసలహంసప్రచారచారు

తరతమభవానుభావంబుతనరులీల, నరయనరయంగఁజెలియానమలసమయ్యె. 81

తే. పంచభూతగుణంబులపట్టుగొన్న, భూరిరసవర్గములకల్లఁబుట్టినట్లు

- అనిరసారసమాత్మ జాడరయఃపలఁచి, మన్ననాచవిగాంచెన్పుధురవాణి. 82
- సీ. శరభకార్దూలాదిసత్వంబులనుబట్టి, ధీరధోరణినితోధింపఁగోరు
 శైలంబుశైలంబులీలతోనిరుగేల, నిడితాళగతులనాయంపఁగోరు
 నున్నట ప్రతిభలపూహంబుపైఁగిట్టి, యస్త్రశస్త్రములనూటాడఁగోరు
 నిద్దారుణీచక్రమేచక్రంబుగా, నింపుసాంపారఁబాలింపఁగోరు
- తే. వాజపేయధ్వరశతంబు వరుసఁజేసి, యీస్సితార్థంబు ద్విజకోటి కిడఁగఁగోరు
 నార్యవార్యమనన్దైర్యశౌర్య, దుష్కార్యకనిర్భగర్భయుక్తి. 83
- ప. ఇట్లు సంవత్సరత్రితయంబు గడచునవనరంబున. 84
- క. ప్రాంచత్తుంగస్థగ్రహ, వంచకమై యల్లసిల్లుటలుగ్నమునకే
 గాంచనగాత్రితమాధవుఁ, గాంచెన్ భరతున్ భుజోపగతలాభరతున్. 85
- మ. వసుధాచక్రమవక్రమై విలసిలెన్ నార్థున్ చెలంగెన్ నదీ
 విసరం బచ్చపముఃప్రవాహములఁ బర్వెన్ దారకానాథుఁడు
 ల్లసితుండై తనరాక దేవగణికాలాస్యంబు మీఁతెన్ దెసల్
 వెన రాణించె శకుంతలాతనయునావిర్భావకాలంబునన్. 86
- ప. తవంతరంబ యక్కుమాయండు తాతివలసం జాతకర్తాదిసంస్కారసంస్కృతుండై
 పెరుగుచు. 87
- సీ. ఆకాశకూలకమేకాశవనవాటి, నుదయించుబాహులేయువిధమున
 క్షీరపారావారభూరిపీచిమణ్లిఁ, గనుపట్టువసుధాకరునికరణి
 వాసవాశానధూవరగర్వవరణంబు, గడనిరాణించుభాస్కరునికరణి
 నిగమాగమాచారనిర్మితార్థవేదిఁ, దులకించుపీఠిహోత్రునివిధమున
- గీ. గుహజెడిలి మీఱుసింగంపుఁగొంచుపగిది, గనిఁబొడమిడేర్చుబలమానికంబుమాడ్కి
 వర్తితాతిగఫలకవిక్రీర్ణచూర్ణ, మంతలంబుడైతఁజ్జ్వాళామంతలంబుడు. 88
- సీ. సరసార్చితీమేటిశరభసాకునకోటి, వరభయంకరధాటిఁబరిభవించు
 గుంచితోరుకపోణినొంచినక్షీణపాణిఁ, బంచాసశ్రేణిఁగొంచెపలుచు
 వారణంబులఁగిట్టిపోరితోండముఁబట్టి, భూరుహమ్ములఁ గట్టికేరుచుండు
 జంపనై ఖరిమీటి కొండగోయలఁదూటి, గండకమ్ములఁజేరిండునలుచు
- గీ. రురుతఃత్తుస్థుగాలకర్దూలకోల, ముఖముఖరదుప్తపత్త్యనమూహమాహ
 మోహరింపఁగఁడగవాలీసాహసమున, డిందుపలుచుశకుంతలానందనుండు. 89
- ప. ఇవిధిధంబు నిసర్గబలానర్గభజార్గభుండై దుర్గంబులగుకాంతారమార్గంబులం గ్రుమ్మ
 రుమహాసత్వంబులను చుట్టసత్వంబులంబట్టి యక్రమంబున నాశ్రమతీరులం గట్టిపట్టు
 పలుచుశకుంతలపట్టిం జూచి వాళచయము లాశ్చర్యచర్యుండగునీశౌర్యధుర్యుండు

సర్వసమనుండునానంబునం బ్రహ్మకుండయ్యెనునది దీవించినం గాంచి కణ్ఠమహా
ముని ప్రహృష్టంతరంగుడయ్యె నిట్లుయావరాజ్యపట్టాభిషేకార్హుండగుమూరుం
జూచి తనయోగక్షేమం బారయు నెడఁ బ్రమత్తుండై యున్ననృపసత్తమవృత్తంబు
నకు విచారదోలాయుత్తంబగుచిత్తంబుతో నత్తమిల్లి వేగుతటిమేల్కొంచి ప్రియం
వదతో శకుంతల యిట్లనియె.

90

సీ. విరులపాశువుమీఁదఃఖారలుమండెడువేళ, వరదుండై నాథుండువచ్చినట్లు
నాథుండురాజూచి నగుచునిగ్గనలేచి, యెగురేగిపదముల కెరఁగినట్లు
పాదపద్మములపైఁ బడిపి మెల్లన నెత్తి, గ్రుచ్చికొనినయట్లు
గ్రుచ్చికొనినయట్లు
తే. హోయలు గాఁబాన్పుమీఁదవన్నునిచినునిచి, మరులుగెరలించిలాలించిమదిఁగరంచి
యతులగతులనురతులనునలరినట్లు, మేలుకలగంటినంతట మేలుకొంటి.

91

శా. లేమా! లేమరలేమరల్పకవిరాలిందూరిసోమాన్యయో
ద్ధామున్ గోమన నాముకొంటినటవే తానై హితాలాపముల్
ప్రేమంగోమలతోమలాత్మరముగాఁ బెక్కాడిసాక్కింపవ
క్కామిం గామిని కామినిచునసిజ్జగై కొంటివాఁగిటన్.

92

ఈ. ఉరులునురులుకొల్పియూరించియూరించి, కానిసోనిబూటకములఁ దెనులి
కలసి మెలసితానుగానివానివితాన, రాజరాజుమరల రాఁడునేఁడు.

93

మ. తలదండ్రుల్దొలుదొల్తఁగూఁతునకు నుద్వాహంబు గావించగాఁ
దలఁపుల్ పుట్టినవీర్యశౌర్యగుణవిద్యాసంపదాచారపు
స్కలమూర్తి వరుఁగూర్తురత్తెఱఁగున్ గాదయ్యెనాదైవం
డిలియెవ్వరలనొప్పవాడుగునెఱుఁగి! నిక్కమూహింపుమా.

94

క. పంపుచుహితులన్నియుగా, వింపుచుననన్యబలికివిభుండైఱఁగూ
హింపకసారిపన్నుంగా, రింపందొరఁగొనియెశమనరీతిసీతిక.

95

ప. అని యివ్వినధంబునం గజ్జలఘులఘులంబు లగుచోష్మజలంబులుచలికుచంబులంజూఱం
జారుముఖి ముఖంబు వాంచి విన్న నై వెచ్చనూర్పునన్నుంజూచి ప్రియంవదనయంబొగ
వనూనయించి కొండోకయవసంబునం గాశ్యపుల కక్కోమలినుసోభావంబు విన్న
విందుటయు.

96

తే. కాంతునానన మెప్పుడుగాంతుననుచు, గోరికలరూరుగాదిలికూఁతుఁజూచి
యావరాజ్యపట్టాభిషేకార్హుండైన, భరతునిరతశయోత్సాహభరితుఁజూచి.

97

ప. తదవంతంబ యచ్చహత్తుండు దనదేవియగుగౌతమిం కేరంబిలిచి గారవంబున శకుంత
లావఱూటిం బిలువం బనిచి సన్నిధింగూర్చున్న తనయచుద్దేశించితనవత్నితో నిట్లనియె.

- క. పెనిచితిమిపెద్దజేసితి, మనుషులుఁడుభర్తగలిగెనాత్మజాడొదవె
దనయానుజిసత్తింటికి, బనుపకయిల్లునుమఱేమిహావ్యముసాధ్య! 99
- క. తనుపందగుఁడ్రసముల, మనుపందగుఁడ్రాపణయేలనునునిహూతుం
బనుపందగుఁడ్రింటికి, ననుపందగుఁడ్రసహాయుత్తజతోడన్. 100
- న. అనుచుం దరచేవి నొడంబటిచి తత్తదనుకూలంబులగువస్తుజాలంబులం దత్క్షణంబ
సంఘటించి యాశ్రమనివాసులగుఁడ్రాసురులకు సంతోషాంబు గావించి మనుమనిం
గూతునలంకరించుటకుం బ్రయంచదాదులంబనిచిన వార లక్ష్మీరవాణిం జీనాంబరా
భగవాన్మాన్యాంగరాంబులం గైసేసి భరతుం గాంచనాభరణవిస్ఫురితుం గావించి
గౌతమియుం దారు నచ్చేడియం గంబులసన్నిధికిం దోడితెచ్చిన నచ్చెను జనిపకు
పునం దనచరణంబులకుం బ్రామిల్లి సన్నిధిని సప్రదంబుగానిలిచి గుంపంజూచి
తద్వియోగవ్యథావిధురహ్యం యుండై యుప్పునివరుం డిట్లనియె. 101
- చ. కనుఁగవబాష్పపూరములు గ్రమ్మెడుగడ్డవఖింపైయెలం
గనువునరాదునూహ్యనయమానలనుయ్యెడుమేకు మాన్వడుం
బెనిచినవానికింతవగఁ బిచ్చటిగ్రమ్మెడుకన్నవారలుం
దరయనుబంపలేకపరితాపభరంబున పట్టుపైఁతురో. 102
- తే. అనుమవెతనోగుజనుకునియారసంబుఁ, జూచియడలూస భాషించెనుందరాంగి
బాఁతిమైతాఁజపెట్టినపావకంబు, వీవసంజరఁదైపయివిసరింట్లు. 103
- సీ. బలిపుష్పములబారితోలఁగించి మనుమనీ, కోకిలార్థముతేజుగొనిసతీరు
పిన్ననాటనుగోలఁ బెనుపఁజూలై నయీ, హరిణిబాలింతరాత్రై నమేలు
నోనాటములుదీసిమానుమందిడినయీ, నెమలిసోగంటిమానిసవిధంబు
నేనాడుకాలూరమూఁదెంపైనయీ, చెంగల్వకొలనుపూచినతెఱంగు
- తే. అయ్య! మనకార్జరపునిచేనైనచిత్ర, భానుచేనైనశృంగిచేనైనఁగ్రోధి
చేనయినఁ బెప్పిపనుపుముచెప్పిపనుప, వేనివేయేలనీకునాయాసము. 104
- సీ. తోయంబుగామీసందోయమెత్తకాని, తోయంబుఁ ద్రానదీతోయజాఝీ
చివురెత్తువేడ్కమిచివురుగైసేయమీ, చివురందఁగోదీచివురుఁబోడి
కుసుసుమాపచితివన్యకుసుమంబకానిమీ, కుసుమంబుఁగోయదీసుసుమగాత్రి
ఫలదానములకై నఫలియించియున్నమీ, ఫలమంటదీమహోత్పలసుగంధి
- తే. యట్లుమిముఁ బ్రోదిలాలించియర యుదున్న, మంకకుంతలరసదుమారుతోడ
నత్తవారింటికిగేగడునాదరమున, నాజ్ఞలూఁదగువనిభూరుపాంబులార! 105
- ప. అనుచు వసతరునికరంబుఁగనుంగొని శకుంతలతో నమృతముని యిట్లనియె. 106
- మ. కలికీ! యత్రిలునిపు వోవుటెఱుంగుం గాఁబోలునిప్పాటని
క్కలంభాతరువుననుడింబడివడిం గంపించెన్వోత్పీల్చితల్

తలవాంచె న్నెఱిగూతజాతములుచింతంబల్లవ శ్రేణినో
చ్చిలుసీహారముపేరనశ్రువులుగాల్పంగంటివేకోమలీ !

107

వ. అనుచు నితైఱంగునం జనకుండునుం గుమారియు నొండొరుల నిడంబాయంజాలని
నెఱయంపవరుసల్లాపములుఁ గాలయాపంబునేయంజూచి శార్దూలప్రహులుగ
శిష్యులక్కాశ్యపులంగాంచి తత్త్వజ్ఞానసంపన్నులగుమీరలివ్యధంబున విపన్ను
భావంబునొందిన నియ్యిందుముఖి డెందంబున మఱియునుం గుందుచున్నయదియది
యునుం గాక ప్రయాణముహూర్తంబు సన్నిహితంబై యుండెం గావున ధైర్యం
బవలించిచి యిక్కాంచనగాత్రికి హితంబుపడేకించి సత్వరంబుగాఁ బనుప నవధరిం
చువది యని విన్నవించిం గొండొకనేడచేటి యచ్చునికుల శ్రేష్ఠుండు వనితాజనమూర్ధ
న్య యగునక్కన్య నీక్షించి యిట్లనియె.

108

మ. సురుశుక్రూపమునేయుమీ సవతులంగూర్చిన్విభోకింపుమీ
పరివారములఁ బ్రోవుమీ సిరులగర్వహూర్తిఁజైకొనుమీ
పురుషుండూఱుమీ సతుల్ నడచునేర్పుల్ నీనునూచించితీర్
దరునే లోకమతల్లి చేకొనవెమాతల్లి మదియొత్తులన్.

109

వ. అనిసముచిత ప్రకారంబునఁజూతుండు హితోపదేశంబుచేసి మనుమనిం గుచ్చి
కాఁగిటఁ జేర్చి మూర్ధాఘ్రాణంబాచరించియథోచితంబుగావీడుకొలిపి శార్దూల
ప్రముఖుల సహాయంబుగాఁ బరిచి తానునుం గౌతమయుం గొండొకడ వ్యవస్థి ప్ర
పుల్లహల్లకకల్వారసముల్లసితసౌగంధసమీరవిహారం బగునొక్కకాసారతీరంబున నిలిచి
నంగాంచి శకుంతలయు భరతుండునుం బునగ్నిపునగ్నిప్రణామంబు లాచరించి
సంప్రీతు లగుజనసీజనకులచేతం గ్రమ్మఱ నకుజ్ఞాతులై కతిపయప్రయాణంబులం జని
చని గగనకూలంక మభరణంబు లగు ప్రతిప్తకార్తస్యభాస్వరసరణంబులను, కన
త్కనకఖచితకాశ్చీరహీరకశ్చిచ్ఛటాసనాథంబు లగుసౌధంబులను, విద్రుమలతావితాన
మానితజాలకంబు లగుగోపురాటాలకంబులను, మదకల స్తంభేరసుగమనాగమనదుర్గంబు
లగురాజమార్గంబులను, నానావిధభవ్యద్రవ్యసన్నివేశంబు లగువిపణిదేశంబులను,
నయనాభిరామంబై యున్నయక్కరివగరంబుఁ బ్రవేశించియరుగుచున్నయిక్కాంచన
గాత్రింగాంచి యచ్చుతరిసావేశంబున నప్పరపురంద్రీనికరంబు తమలోన.

110

సీ. నిలనాటిరేటిపిల్లలకుఁ బాదుకలుదిద్దు, కలికిలి తరపుఁగన్నులబెడంగు
వనలెత్తుపవడంబునకుఁ గెంపురహినింపు, తెఱవమవ్యంపునాతెఱతెఱంగు
నిర్దంపుటద్దంపునిపురుదీర్ఘగ నేర్పు, కులుకుమిటారిచెక్కులమెఱుంగు
నిసుపురేఁజీనిమేనికిగళల్ దులకించు, లలనాలలామఘాలముసౌబగు

తే. పసిడికినివన్నియలువెట్టుభామమేను, చదలునకుసత్పథంబునుచానకాను

క్రికినవకంబునాటించుచెలియవీను, లహహ జగదేకమాహం బతివసాబగు. 111

ప. వెండియు.

112

సీ. నెఱసిటుగలవాడు నిద్దంపుటద్దంపు, డంబూనుగల్గద్యయంబునాడు

మాడజక్కనివాడు సురరాజకరిరాజ, కరింజదురుదోర్మగంబువాడు

కలికియాపులవాడు చెలువంపుబలుకెంపు, లలినింపుసధరపల్లవమువాడు

మొలకనవులవాడు మురిపెంపుసిరిపెంపు, మురివింపఁ గులుకు నెమ్మొగమువాడు

తే. హాయిలుగలవాడువెడలుపుటురమువాడు, సమధికతవక్రవర్తిచిహ్నులువాడు

హవణిమరటదుప్యంతుడనఁగఁజాలు, బాలుఁడీబాలికామణిబాలుఁడెట్లో. 113

కా. ఈలీలావతిదేవిగాఁగొనుజనుండేధన్యమార్థన్యఁడో

రోలంబాలక బాలకుండుమునిపుత్రుల్ వెంటరానొంటిరా

వై శంభేమొకొత్తలియుంజనకుఁ డివ్వామాక్షికవ్వారలో

వాలాయంబుగవచ్చుచున్నయదియవ్వాల్గంటినింగంటిరే.

114

మ. అనుచుంబారులుబారులై నిలిచియున్నబ్రాహ్మీనీక్షింపన

వ్వనితొంత్నముగాంచె గాంచనమణిద్వారసుసూర్యోపుష్

ఘనదాభీలగభీరభేరిపటసాధ్వానప్రతిధ్వానద

భినినాదంబగురాజసౌధమవియన్విస్తారసంరోధమున్.

115

ప. ఇవ్విధంబున శకుంతలరాజమందిరద్వారంబు సొచ్చి యువో విచిత్రంత్నప్రభా

రవ్యంబు లగుహర్ష్యంబులం గనుంగొనుచుఁ గన్యంతరంబులుగడచి యొక్కయొడ

విరచితకాంచనపాంచాలికాసంచయోదంచితంబులును, బ్రకటముకురినికురుంబవిషం

బితిప్రతిబింబశోభాభిరామంబులును, గనత్కినకఖచితమణిప్రభాపటలజటిలంబులు

నగువిచిత్రేభీత్రిఫలకంబులవలనను సుసంభృతశాతెకుంభస్తంభసంభావితవితానంబులవల

నను నత్యంతరమణీయంబు నతివిశాలంబును నగుసభాభవనంబునందు వేదవేదాంగ

విత్తము లగుభూసురోత్తములును, చిర్కమీమాంసాదిశాస్త్రప్రసంగభోరణీపరిణత

ప్రశంసు లగువిద్వాంసులును, గావ్యనాటకాలంకారనైపుణీనిస్తంధు లగుకవీంద్రు

లును, భాగ్యోదయనిశాంతు లగుసామంతులును, నిజభుభార్గవోనర్దిశైఖరీసముష్ఫల

లగువీరభటులును, మొదలగునుచితపరివారంబు పరివేష్టితం గనకంకణకణికీర్ణుణ

త్కిర్యాయాసంకులంబ గాఁ బంకజముఖు లిరుగెలంకుల వింజామరమ్ములు పివ సమున్నతి

రిత్నసింహాసన్నుననాసీపండ్లై యున్నయ్యునరేంద్రునిం జూచి భయలజ్జాకలంకితస్యాం

తియై యాత్మగతంబున.

116

ఉ. ఈమహానీయమూర్తిసభకీర్తిఁ జేఁగవచ్చుఁజేరినే

నేపనిపల్కు దాఁజనులెల్లనునవ్వఁగఁ బూర్వవృత్తమీ

ధీమశిరోఽపచించుటకు దీమసమేయ్యదియెట్టులైననా

హా! మదిగట్టునాపడఁతులందొకదానిఁగనక దలంపరే.

117

ఉ. ఇత్తటిమానియేకతిమయేవిభుఁ జూడఁదలంతు నేనిన

త్యుత్తమరత్నశోభితసమున్నతసాధములన్వసించును

ద్యృత్తమేఱుంగఁజేయుటకు నేరి నెఱుంగ నిఁకేమిసేయుదుక

గ్నోత్తలఁజేరనిత్తురె సరోజము ఖుల్ గలచెందఁజేయున్.

118

క. తనలోనని తైఱంగున, వనితపతిర్కించియుపుడవసుధాధిపునె

మ్మనమునఁగలతెఱఁగెఱిఁగెద, ననిక్రమృతనాత్మనిశ్చయముదకుకొత్తన్.

119

తే. మృదులపనలీలమదహంసిగదలిపోవు, పాడవుదకుకొత్తమెల్లవనడుగులిడుచుఁ

జవవిధునిచెంతవఁజేయు స్తంభమొకటి, తనకుఁజూచాటుగానిల్వెఁ జలిరుఁబోఁజి.

120

వ. అయ్యవనగంబున.

121

సీ. కనుదోయిగాదిదిక్రమృతుమైదగఱుల్, దొరలకుండినతప్పివిరులుగాని

మేనుగాదిదవఃస్మనూనఁగోయిల, దగరఁగాననిమ్రానిచిగురుగాని

మోముగాదిదిక్కొధామమైయేనాడుఁ, బామెఱుంగనిచందమామగాని

కమ్మైవిగాదిదీపమైనరాచిల్లు, పిండుగాననిదొండపండుగాని

తే. చెక్కులివిగావునిద్దంపుఁజికిలిసొప్పి, తద్దయు నెసంగుమించుటద్దులుగాని

దివ్యమోహినియిటుకునేతేరనోపు, ననుచునీక్షించెనవటిసభ్యవ్రజంబు.

122

క. అపుడొకపరిక్రేగంటక, నృపమణితనుఁజూచిచూడనివిధంబునఁదా

విపరీతిస్థితినుండినఁ, జవరీతక్షణఁడెందమందుసందియమందెన్.

123

వ. మఱియు నాత్మగతంబున.

124

తే. ఆకటకట! చూచిచూడనియటులుకేట, చేయుచున్నాఁడెఱుంగకయోయెఱంగి

యోయెఱుంగఁటంబులోనొదవుశంక, రాజబింబాస్థయన్మహారాజుఁజూచి.

125

మ. జగతీవల్లభ! నన్నిఱుంగవే! గజాశ్వస్యందనశ్రేణిలో

మృగయా సంగతి నేగుచెంచిపుత్రవోర్తివ్రాతిముండించియొం

టిగఁగఱ్ఱాశ్రవభూమిఁజొచ్చితమిఁజూడ్కింజేరిగాంధర్వమిం

పుగఱ్ఱెంచుచునన్వరింపవే! నభోభూదేవతిల్ సాక్షిగన్.

126

మ. అపుడేకా విలసత్కటాక్షులతాస్మశ్రీవిలాసంబుతోఁ

గృపమిఱ్ఱుననుఁజూచివేగఁదగువారింబంతునీవస్వదీ

యపురిఁత్నవిచిత్రహర్షములనుద్యల్లీలఁగ్రీడింపర

మ్ముపయోజాక్షి! మదగ్రపత్నివనిసమ్మోదంబునంబల్కువే!

127

క. నేటికి నెవ్వరింబనుపక, నాటివోరచనమనగువాటకనన్న

దోష్టు నెనిలిపితిసుయశరి, పాటవమున నెసఁగుభూమివతికిదితగునే.

128

క. ఆపలుకులుదుష్టంత, త్వాపాలుఁడువినిహసించిజలజదశాక్షి !

నీపాడయెఱుంగఁగఁమరిమరి, నాపోషకపాముమున్నువచ్చినత్రోసన్.

129

వ. ఇవిధిధంబున.

130

క. బాలుఁడుతనబాలుండని, బాలానుజితనదుధర్మపత్నియనిమహీ

పాలుండెఱిఁగియు నెఱుంగని, వై శంబునఁబలికెలోకవాదచలితుఁడై.

131

వ. ఇవిధిధంబున నారాజముఖి యస్తుహారాజుపలుకుననాదరవచనంబులకు నల్లంబుజల్లన వెల్లనై వెచ్చనూర్పును మున్నీరై తొరంగుకన్నీరుపయ్యెదచెఱుంగున నొత్తుచుఁ గటాక్షవీక్షణంబున నారాజునుపలక్షించి మహారాజా ! నీవేలయెఱుంగవెఱింగియునేన కాని యన్యులెఱుంగరని తప్పంద్రోచెదవు ధార్మికులగుమహాపురుషులకు నిట్టిదుర్వృత్తంబు యుక్తంబగునె? పురుషుండు నడచునాచారంబులకువేదంబులను ధర్మంబును సంధ్యయు సంతరాత్నయు యముండును జంద్రసూర్యులును నహారాత్రంబులును సాక్షులైయుండుటండేసి నిచ్చలు తన్ను మ్రుచ్చిలసగార్థండ్లెట్లు? నీచేసినతొంటి సమయంబు తప్పి నాయెడ నెఱ్ఱ నేయఁదగునె? ప్రజావతియు గుణవతియును కువ్రత యుండుకులసతి నమాణిండుట మహాపాతకంబు. అదియునుం గాక ధర్మార్థకామంబుల కుపకరణంబనియును, జారిత్రపరీశీలనంబునకాచార్యకంబనియును, నన్వయస్థితికిమా లంబనియును, సంసారంబునకుఁ గారణంబనియును, హృదయతోపణంబునకుఁ బోషకంబనియును దద్దయుండెదల భార్యాపరీగ్రహంబుఁ బెద్దచేసెద రట్లుగుట నాయెడల ననుగ్రహంబునేయుట మీకు సర్వార్థసాధకంబు.

132

క. నీపాపంఁగీపాపం, దీపాపనిమ్రోలనద్దమిడికనుఁగొనుమీ

దీపంబునదీపంబభి, రూపంబగునట్లునదృశరూపుఁడునీకున్.

133

క. పారుష్మంబులుపల్కునేలన్యవతీ? పన్నీరకర్పూరక

ర్పూరస్ఫూరపటీకసౌరభసయ్యభూరంబుచంద్రాతపం

బారామానిలసేవనంబుమును మీ రిత్రాంతముం గాంతురౌ

హేరాళంబుగఁబుత్రాత్రమిళసంబెట్లుండునోచూడుఁడా.

134

వ. అనఘుఁడువాజపేయశతసర్పిఁకుటిండుమహామహుండుపా

వనచరితుండుశౌర్యనిధివంశకరుండగునీతనూభవుం

డనియశరీరబాలునుదయంబుతఱినివ్వనించెఁగూర్చిఁగ

న్దోనుమననీశ! సర్వదమనుండనిపల్కిరివీనిభేదరుల్.

135

క. పట్టపుదేవింగాఁజే, పట్టుదునినుండనయ్యరాజ్యభారవిహుంగాఁ

బట్టముగట్టుదుననివని, బట్టుపఱుచునాఁటిసత్యపథమెడలకుమీ.

136

నీ. వినులంబులై నమాపములునూజిటికంఁబై, బరికింపనొకనడబావిమేలు

హవణిచేనడబావులరయనూజిటికంఁబై, గఁబుతింపనొక్కనక్కైతువుమేలు

- ఘనతమైనట్టియాగములునూటికికంటె, సుగుణాధ్యుడగునొక్కనుతుఁడుమేలు
సుగుణాధ్యులగునట్టినుతులునూర్వులకంటె, సనీనొక్కసత్యభాషణముమేలు
తే. వానృతాత్పాతకంపరమనుచునుచు, వేదవాదులవచనంబువినవొమున్న
వినియునుఁచితివోకాక వేదబమున, నేచదలఁచితివోధారుణీశ! నన్ను. 137
- ఆ. సత్యమశ్వమేధశతముఁ ద్రాసునఁబెట్టి, తూన్పుముల్లుసూపెఁడులకుసత్య
మట్టిసత్యమునకు నఖిలవేదంబులు, సకలధర్మములునుసాటిరావు. 138
- క. కావునసత్యముగుఱిగా, భావింపుముయానిరాజ్యపట్టస్ఫుటల
క్షీవిలసితుఁ గావింపుము, గావింపఁగధర్మపత్నిగాననుఁగనుమీ. 139
- క. మేఁకకుంఁగొళికునకు, నేనుదయించితినిగఁబునింటఁబెరిగితిఁ
మానవనాయక యన్యతివి, ధానంబుఘటించునంతెధర్మతరనే. 140
- వ. అని బహుప్రకారంబులంబ్రార్థించునప్పుంజుభాషిణిసంభాషణంబులుసత్యంబులనితోఁ
చియునపురావిదులగుటసభాసదులెద్దియుందోచకమిన్నకుండెచ్చునవపతి యచ్చునవతి
సంప్రార్థనంబుఁ బెడసెవులంబెట్టి వెండియు నిట్లనియె. 141
- క. ఎక్కడినుతుఁడెక్కడినీ, వెక్కటి నేనన్యతవాదమేటికిఁగలిగే
చక్కఁదనంబునమత్సము, నొక్కని నెదురొడ్డిపలుకుటచితమేనుకున్. 142
- వ. అనిన నద్దేవి నిట్టూర్పునిగిడించుచుం గొండొకదడవూరకుండెక్రోధారుణంబులగుకటా
క్షుంబుల నప్తహిపతి నెవ్వూముఁజూఁచుటంజూచుచు గాంధర్వవివాహంబునంబరిగ్రహిం
చునప్పటిపలుకు లగ్గడించి కపటధార్మిక యప్పునప్పాటినొప్పంజెప్పియిప్పుడిప్పినిగి
దప్పంద్రోచిననానోఁచిననోముసఫలంబుగాఁగలదేని నీయడిగినసాక్షులుసాక్షాత్కరింప
కుండుదురేయని యెలుగుగుల్పపింబలికి యక్కలికినఁగొలంకులంజారుబాష్పజల
పూరంబుఁ గరతలంబులనొత్తికొనుచునృపసన్నిధానంబుననిలువనునురిలిపోవనుందోచక
యాత్మగతంబునఁ గొండొకవితిర్గించి లోకసాక్షియగువుండెరికాక్షుండు దక్కం
చక్కరులిక్కిఁజూతఁ దీర్పంజాలరని తలంచి శ్రీహరిమద్దేవించి యిట్లని వినుతించె.
- క. శ్రీభూనీశలతోఁబరాత్పరతరాజిల్లంజతుర్యూహిపై
శోభిల్లవిభవావతారములమెచ్చుల్ గూర్చుసర్వాంతరిం
గాభోగంబునిహింపఁబూజలనుద్యంతరైన త్తింపనీ
సాభాగ్యంబుబుధైకభోగ్యతమనూసత్యంబునారాయణా. 144
- క. కణిసాధునిఁగాచిన, కరుణావరుణాలయుడవుగావునయున్న
చ్చరణారుణాంబురుహముల, శరణమువేడితినిసర్వసాక్షివధీశ. 145
- క. పుట్టంబుట్టఁగఁగల్గిదండ్రులడవిఁబోఁద్రోచిరీవైఖరిఁ
బొట్టంగట్టినప్రాణనాయకుఁడుపోపాప్తంచునోనాడెడిక

గట్టా కోయిలపిల్లచందమునబల్లాసి న్వేణంగొంటిన

న్నిట్టట్టుంగిగురింపజూచెదవొకుయ్యాలింపవే శ్రీహరీ.

146

సీ. పురుడుదీఱకమున్నపూపప్రాయపుదానిఁ, గావలొఁద్రోచిరికన్నవారు

కోరికూడినభర్తఁజేరుమింతనటంచు, గొడఁగిపంచరిపెంచుకొన్నవారు

నీవేడవేవేడఁద్రోసివట్టుచుటంచు, మన్నింపరైరేలుకొన్నవారు

పాపపుణ్యమురేఱుపటిచిచెప్పఁగలేక, మిన్నకుండిరిచుట్లనున్నవారు

తే. సాక్షిగామిమ్మరూపించిజనవిభుండు, నట్టడవిలోననన్నట్టుపట్టుపటిచి

వెడలిపొమ్మనుచున్నాఁడువేడబయన, నశరణశరణ్య యాలింపుమాఁడుకురులు. 147

వ. అని యివ్వధంబునం బ్రార్థించునమ్మించుఁబోడియలకుటఁ దీర్పందలంచి.

148

మ. ఫలదుండైతగుపార్వతీరమణుఁడుభాసావధూనాథుఁడు

బలభిద్యహ్నిముఖాఖిలామరవరుల్పార్వ్యంబులంజుట్టిరా

లలదత్తుంగవశింగరాజరఘుండైలక్ష్మీసమేతంబుగా

జలజాత్ముండుశకుంతలావరఘుండై సాక్షాత్కరించెకరహిన్.

149

వ. ఇతైఁంగున నమ్మత్తకాశిసత్యంబునకుం బాత్రీవ్రత్యంబునకు మెచ్చి యచ్చెరుపాటున

వియచ్చరులు పొగడుకలకలం బాలించుచు నీకుండును వాగీకుండునులొనుగాఁగ

దిగ్యపురుషులు సొంగసా యుగసపరివారంబుగా నలుగెలంకులంబలసి నిలువ శ్రీభూ

నీకాసమేతంబుగా గరుడవాహనారూఢుండై కిరీటకటకైవేయకేయూరకాంచీ

ముఖభూషణస్థగితమణికిరణప్రభాజాలంబు నలుగడలంగడలుకొన నద్వేదేవుండు

సాక్షాత్కరించినంగాంచి సామంతయంత్రపురోహితప్రముఖపరివారసహితంబుగాదిగ్గన

లేచి దండప్రణామంబు లాచరించి ముకుళితకరకమలుండై యెద్దియుంబలుక నేరక

మిన్నకున్నుంచి యాపన్నశరణ్యుండు నగునప్పన్నగిశయానుండు నరనాథునిముఖంబునఁ

గరుణాతరంగితంబులగునిజకటాక్షవీక్షణంబులాలయ మృదుమధురగంభీరస్వనంబునఁ

నిట్లనియె.

150

కా సత్యంతానఫలామరద్రుమముసంసారక్రియామాలమా

పత్యంపత్నదృశావలంబనముసౌభాగ్యాలవాలమ్మని

త్యోత్సాహంబులపట్టుఁగొచ్చునుకృత్యోగానుసంధానమో

వత్సా యిట్టిపతివ్రతాతిఁకమున్వంచించెదేదేలవై.

151

ఆ. నీమనోరథంబు నెఱవేర్చిపిదపనీ, నేమమరయఁగోరికోమలాంగి

బాలులొడవిక్కుఁబ్రాపింపనచ్చిన, నవగణింపఁదగు నెయవనినాథ.

152

సీ. అభినవస్వర్గక్రియారంభముననుగ్ర, దీక్షఁగావించుగాధిజాఁడుతండ్రి

లొకొకకారాధమాకాశికునితపస్థితిమాన్యుమేనకాదేవితల్లి

సాష్టాదుఁగావింపవా! గుజ్వైజ్ఞవైజ్ఞ హజ్జనిమ్మజ్జగంబుజ్జగింపఁబలికవేడవా! జానుద
 గ్నుండవై ఘోరధారాసమువ్యక్తుత్తారంబుచేఁబూనియ్యెడుమాఱుల్ మహాక్రో
 ధులక ధారుణీనాగులంగూల్పుముఁసాధులక వైభవామోదులంజేయవా! రామయాపం
 బునక భీమకోపంబునక లోకవిద్రావణుకరావణుకధాటిచేఁ గీటణంగింతువంచుక,
 మహిం గామపాలుండవై శ్యామచేలుండవై సామలోలుండవై భీమశీలుండవై శత్రుహా
 లాహలంబుక లలింబూని పోరంబ్రలంబాదులక మేదినింగూల్తువంచుక, మరుత్వ
 స్థఖప్తార్థనాబద్ధరోపంబునకబుద్ధవేపంబునక దానవప్రీనవామోదసంధాయి వైదేవతా
 జీవితంబుల్ ధృతిం గాతువంచుక, గలింగలిభావంబునక బలరవాల్మజ్జుపువైటిరాహు
 త్రవై హత్తిదుర్యోత్తులౌమత్తులక గుత్తుకల్గత్తియవ్వెత్తుగక గోసిబాహులస్థోరణీ ధా
 రుణీక బ్రోతువంచుక, బురాగంబులక శాస్త్రముల్ వేదముల్ వేదశీర్షంబులక బ
 ల్కనంచుక మహాయోగివర్యుల్ రుచింపక వచింపక వినం గాంతునబ్బేదరాసంవిదే
 కాంతమై యాద్యమై పౌద్యమై భవ్యమై దివ్యమై యాగమాగమ్యమై సౌమ్యమై నిర్ద
 లంబై నిరాకారమై సారమై శుద్ధమై బుద్ధమై నిష్కలంబై జయంబై నిజంశౌభవద్దివ్య
 తేజం బిరాపింగశామధ్యపీఠిన్నిరోధించి భావించి సేవించుధీరుల్ గదానిత్యనూరుల్
 సదాంద గోవింద మావిందవై యిందిరాదేవిలోనందిరాశీవిలో నిందురా నెప్పుడుర్వింది
 రంబై కడుక సుందరంబయ్యె మద్గోత్రముక బాత్రమయ్యెక మదాచారముక సం
 తతోగారమయ్యెక గృతార్థుండవై తిక్ ద్రుయితత్త్వ పారాయణా యాదినారాయ
 ణాదేవతుభ్యన్నమస్తేనమస్తేనమా.

157

వ. అని యనేక ప్రకారంబుల వినుతించి వెండియు నిట్లనియె. 158

క. దేవాకాశ్యపు వాశ్రమంబునకు నర్థింబోవనీలేమతో
 దైవంబుక బెరచేపఁగానొదవె గాంధర్వక్రమోద్వాహమీ
 భానంబున్య బ్రహ్మంగమిక్ వెఱచితక బాలామణిక్ గైకొనక
 నావృత్తాంతము నేనెఱుంగనటవేనాగీకపత్రేక్షణా.

159

ఉ. ఏనికఁజేనికట్లభయమిచ్చితిరిచ్చలు నిచ్చులక బరి
 ధ్యానపరాయణుండనక తావకపాద పయోజ యుగ్మమి
 మ్మనినిసాక్షిగా నొడివియత్సహచారిణీయయ్యె నయ్యెడక
 దినశరణ్య మీరి లయదంబుటచిత్తమెతత్రసాక్షివై.

160

క. మెచ్చితిరాత్తక సాక్షికి, ఎచ్చితిరిందుల జవాపవాదము దీఱక
 చెచ్చితిరి మాకువిశ్రుతి, నిచ్చితిరభయప్రదానమిష్టానినిన్.

161

వ. ఇత్రైఱుంగున హరిమద్దేకించి పలుకుచు సగౌరవంబుగా శకుంతలం గలిపికొని శ్రీభూ
 నీరాసహితుం డగునదేవదేవునకు బ్రహ్మణమహాస్కారంబు లాచరించి.

162

ఉ. దండముపార్వతీపతిః దండమువాగ్రమణీవిసోదికిఁ
దండమువాసవాగ్నియమ దానముఖ్యుదిగీశరాజికిఁ
దండమునారదారులకు దండముచారణనిర్దకోటికిఁ
దండమటంచుదేవియునుదానును మ్రొక్కెను దీపతాళికిఁ.

163

వ. ఇవిధిధంబున నవ్యధూపరులు హరిహరవిరించిబృందారకమునిబృందారకబృందంబులకుం
గ్రమంబున పంచనంబులాచరించి సవిషయంబుగా భరతుని మ్రొక్కంబనిచిన నక్కు-
మారుండును విష్ణుదేవునకుం బ్రణమిల్లి పశుపతికిం బ్రణిపాతంబుగావించి చతురాననునకు
దండప్రణామంబాచరించి యింద్రుని దిక్పాలకకుం జోహారుగావించి నారదాది
మహామునులకు ననుస్కరించిన నద్దేవదేవుం డమ్మమారకంశీరవుగాంభీర్వర్ధై ర్యాదా
ర్యాదివిశేషంబులకు మెచ్చి శకుంతలాదుష్యంతులం గాంచి యితండు వాజపేయాధ్వర
శతంబుగావించి యస్త్రదశద్యౌపణులం చనశాసనంబు నిరర్థకంబుగా వర్తిలంజేయు
చు నంశకర్తయై కీర్తిపారుషంబులు సంపాదించుగలవాడని యాదేశించికరుణాతరం
గితకటాక్షవీక్షణంబులం గృతార్థులం గావించి యంతి నయ్యవంతుండు సపరివారిం
బుగా నంతర్ధానంబుచేసె నయ్యవసరంబున.

164

క. ఆడిరింభారులరిహిఁ బాడిరిగానంబునూనఘణితిఁ ఖచరుల్

వీడిరిభేదముపారులు, కూడిరిదుష్యంతుండునుశకుంతలయుధ్యుతిఁ.

165

వ. ఇవిధిధంబున దుష్యంతుండును శకుంతలాసమేతుడై కుమారునకు యానరాజ్యపట్టా
భిషేకోత్సవంబు నిర్వర్తించి బ్రాహ్మణులవానావిధమహర్నవస్తుప్రదానంబులందనిసి
మహోన్నతివిధంబున శకుంతలయుండానును యశేష్టభోగింబులందెనరుదు రాజ్యంబు
పాలించుచుండెనని వైశంపాయనుండు ననమేజయునకుంజెప్పి వెండియు నిట్లనియె

— ఘ ల శ్చు.తి. —

సీ. ధర్మార్థులకుధూరిధర్మప్రదంబగు, సర్థార్థులకునగుసర్థిదంబు
కామార్థులకుధన్యకామప్రదంబగు, మోక్షార్థులకునగు మోక్షదంబు
పరిణయాధ్యక్షును బరిణయప్రసంగుఁ, బుత్రార్థులకునగుబుత్రదంబు
సంపదార్థులకునగుసంపత్ప్రదంబగు, విజయార్థులకునగువిజయకరము

తే. వేష్యజేదవినప్రాసించినయట్టి, ఘనులకభిలాషలాంబుగిలుగుమందు
నవనివాచంద్రతారార్కమలఘురీలఁ, బరిఘిల్లు శకుంతలాపరిణయంబు.

167

తే. అనిశకుంతలాకల్యాణమనువుమాఁ, మానివాఘుండు నెప్పివమమజవిధుండు
ఏమలారంగవిమమండివిప్లయమునఁ, బొంగిసంతోషభరితాంతరింగుడయ్యె.

168

— ఆశ్వినాంతము. —

చ. హరిహరివాగవాగవశతార్థకావ్యకావ్యకావ్యకా

శరశరిదుకుండహరిచందనచందనభారభారిత

పరపరవాజివాజిరథవాసభనాసమృణాళనాళవి
స్తరతరకీర్తికీర్తితసదానసదానసవేంకటేశ్వరా.

169

భుజంగప్రయాతము. —

కృపాధారదాసేరకృష్ణార్తిదూరా, విపశ్చిజ్జనారోధ్యవేదాంతబోధ్యా
కవాలిస్తుతిస్థేమకల్యాణధామా, రిపుద్వాంతఃకుప్రేక్షావేంకటేశా.

170

గద్య. ఇదిశ్రీమత్కృష్ణల్యానందనప్రసాది సమాసానితకవితా విచిత్రమైత్రేయసగోత్ర.
సృసింహగురుపుత్ర కృష్ణకవిప్రణీతం ధైర్యశకుంతలాపరిణయం బనుమహాప్రబంధంబు
నందు శకుంతలాదువ్యంతరసంవాదంబును శ్రీవిష్ణుసాక్షాత్కారంబును శ్రీవిష్ణుసంకీర్త
నంబును భరితయావరాజ్యపట్టాభిషేకంబును శకుంతలాదువ్యంతరిపునస్సుభోగోపా
ఖ్యానంబు ననుకథలంగలసర్వంబును దృతీయాశ్వాసము.

శకుంతలాపరిణయము

స మా ప ము.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

క్ర.తి 1-కి రు. అ.

ఆంధ్ర భారతము—

ఆది, సభావర్ణములుగల సంపుటము ,,	...	1 12
ఆరణ్యవర్ణముగలసంపుటము ,,	...	1 12
విరాటోద్యోగవర్ణములుగలసంపుటము,,	...	1 12
కాంతివర్ణము ,,	...	1 12
ఆదిపంచకము, 2.కి సే.సంపుటము ,,	...	5 0
ఆంధ్ర భారత విమర్శనము	...	0 8

(గ్రంథము 7 సంపుటములలో పూర్తియగును.)

లంకావిజయము, సటిక	...	1 8
కృష్ణరాయవిజయము, కుమారి. భూర్జటి	...	0 8
భాస్కరరామాయణము, చక్కనికూర్పు	...	2 8
నిర్వచనోత్తరరామాయణము	...	1 4
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి. పాపరాజప్రణీతము, చక్కనికూర్పు	...	1 8
అచ్చతెనుగురామాయణము, శుద్ధప్రతి	...	1 4
రంగనాథరామాయణము, ద్వీపవ, చక్కనికూర్పు	...	2 8
గోపినాథరామాయణము, శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైనపద్యకావ్యము	...	4 9
మొల్లరామాయణము, చిన్నపెజాన పెద్దక్షరములతో చక్కగముద్రితము	...	0 8
వసుచరిత్ర విమర్శనము, అర్థ్యద్భుతములగు క్రొత్తివిషయము లనేకములిందుగలవు.	1	0
వసుచరిత్ర, సవ్యాఖ్యానము	...	2 8
రాఘవపాండవీయము, సటిక, చక్కనికూర్పు	...	1 8
కృంగారపైపథము, శ్రీనాథకవిది	...	0 10
కాశీఖండము ,,	...	1 4

ఆంధ్ర భాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన

ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది	...	3 0
డిటో మేలుప్రతి, చక్కనిబైండు	...	4 0
డిటో అత్యుత్తమప్రతి	...	5 8

వీరభద్రవిజయము, బప్పె. పోతనామాత్యప్రణీతము

వసుచరిత్ర, సటిక

ప్రభావతిప్రద్యమ్ము, క్రొత్తకూర్పు

వావిళ్ల. రామస్వామికాపుట అండ్ సన్స్, 192, ఎస్.ప్లేస్ డి, చెన్నపురి. ఈ.

ఆముక్తమాల్యద, సటీక, చక్కనిప్రతి	...	3	0
కళాపూర్ణోదయము, దశసరికాగితములు	...	1	8
నరసభూపాలీయము, అట్టబైండు	...	0	8
విజయవిలాసము, చేనుకూర. వేంకటకవి	...	0	4
హరవిలాసము, శ్రీనాథకవి	...	0	10
బిల్వణీయము, చక్కనికూర్పు	...	0	8
వైజయంతీవిలాసము,,	...	0	8
రింగరాయచరిత్ర, దిట్టకవి. నారాయణకవిప్రణీతము	...	0	8
రామాభ్యుదయము, అయ్యలరాజు. రామభద్రకవికృతము	...	1	8
నీలాసుందరీపరిణయము, కూచిమంచి. తిమ్మకవికృతము	...	0	8
రసికజనమనోభిరామము, శుద్ధప్రతి	...	0	8
రుక్మిణీపరిణయము,,	...	0	8
రాజశేఖరవిలాసము, కూచిమంచి. తిమ్మకవి	...	0	6
పారిజాతాపహరణము	...	0	6
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకరకవిప్రణీతము	...	0	8
అనిరుద్ధచరిత్ర, కనుపత్తి. అబ్బయనాథకృతప్రణీతము	...	0	8
విక్రమార్కచరిత్ర, జక్కనకవిప్రణీతము	...	1	4
వేంకటాచలమహాత్మ్యము, తిరిగొండు. వేంకటప్రణీతము, చక్కనికూర్పు	...	0	14
పంచరింత్రము, నారాయణకవికృతము	...	0	12
క్షమినిభారతము, అశ్వమేధపర్వము, చక్కనికూర్పు	...	0	12
సారంగధరచరిత్ర, చేనుకూర. వేంకటకవికృతము	...	0	8
నిరంకుశోపాఖ్యానము	...	0	6
శకుంతిలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము	...	0	10
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱాప్రగడ	...	0	12
ఉత్తరహరివంశము, సోమనాథకృతము	...	1	4
రుక్మాంగదచరిత్ర, ఏకాదశీమహాత్మ్యము	...	0	8
సులక్షణసారము, సటీక	...	0	8
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము	...	4	0
దివ్యరామదర్శములు	...	0	1
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు,			
టీకానుక్రమణికాసహితము, కాలికోటైండు	...	0	12
అష్టకవీయము, చక్కనికూర్పు, అట్టబైండు	...	1	0
డిటో కాలికోటైండు	...	1	10
బసవపురాణము, పిడుపత్తి. సోమనాథకృతము	...	2	0
వేమనపద్యములు, చక్కనికూర్పు	...	0	4
దిటో శ్రావణదొంగారి ఇంగ్లీషుతో	...	1	0

మాతృశతకము	...	0	1
సప్తమస్కంధము, సటీక, చిన్నపైజా	...	1	0
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	...	0	4
డిటో ,, గట్టుప్రభువుకృతము	...	0	6
సుమతిశతకము, సటీక	...	0	2
కుమారీశతకము ,,	...	0	2
దాశరథీశతకము ,,	...	0	4
మానసబోధశతకము ,,	...	0	2
భాస్కరశతకము ,,	...	0	3
కలువాయితకము	...	0	2
జగన్నాయకశతకము	...	0	2
కవిదాడప్పశతకము	...	0	2
నృసింహశతకము	...	0	2
చంద్రశేఖరశతకము	...	0	1
రామలింగేశశతకము, అడిదము. నూరికివిడి	...	0	2
కాళహస్తీశర్వరశతకము, ధూర్జటికవిడి	...	0	2
కుక్కుటేశశర్వరశతకము, కూచిమంచి. తిమ్మకవిడి	...	0	2
దేవకీనందనశతకము	...	0	2
కృష్ణశతకము	...	0	2
నారాయణశతకము	...	0	2
కాళహస్తీశతకము ('నాంబశివా నుహప్రభో')	...	0	2
సింహాద్రినారసింహశతకము	...	0	2
భద్రాద్రిరామశతకము, పావులూరి. మల్లనకృతము	...	0	2
ప్రసన్నరాఘవశతకము	...	0	2
చిత్తబోధశతకము	...	0	3
భోగినీదండకము, బమ్మెర. పోతరాజప్రణీతము	...	0	1
గజేంద్రమోక్షము, సటీక, చక్కనికూర్పు	...	0	6
రుక్మిణీకల్యాణము, సటీక, చక్కనిప్రతి	...	0	6
సలోపాఖ్యానము, సటీక, చిన్నపైజా	...	0	6
నలచరిత్ర, ద్వీపద	...	0	14
రూపలి, రాజపుత్రశ్రీసాహసపుకథ, శ్రీ ఎనమండ్ర. నారాయణమూర్తిగారిది	...	0	8
శ్రీనాథునిపీఠసాటకము	...	0	2
రాజయోగసారము, ద్వీపద	...	0	4
కన్యాశుల్కము, శ్రీగుర్జాడ. అప్పారాయకృతము	...	0	12

వావిళ్ల. రామస్వామికాస్ట్రులు అండ్ సన్స్, 192, ఎస్.ప్లస్. రోడ్, చెన్నై. ఈ.

కృష్ణకుమారి నాటకము, శ్రీ సీతారామకవిగారిది

... 0 12

— వచన కావ్యము —

ఆంధ్రవచనభాగవతము, 3 సంపుటములు

... 7 8

సంగ్రహరామాయణము, సులభశైలి, శ్రీ శేషాద్రిశర్మకృతము

... 0 8

సంస్కృతనాటకకథలు, శ్రీ సీతారామకృష్ణకృతము, సులభశైలి

... 0 12

దశకుమారచరిత్రము, శ్రీ ఎననుచింతల. సంజీవరాయకృష్ణకృతము

... 1 4

శివాజీచరిత్ర

... 0 6

శ్రీరామమహాచార్యచరిత్ర

... 0 2

శ్రీశంకరాచార్యచరిత్ర, ప్రతిమతో

... 0 2

రామకృష్ణపరమహంసచరిత్ర

... 0 2

బాలగంగాధరతిలకుగారిచరిత్ర, ప్రతిమతో

... 0 2

దాదాభాయినాథోజీచరిత్ర

... 0 1

ఆనిబిసెంటుచరిత్ర

... 0 1

వివేకానందస్వామి జీవితము, ప్రతిమతో

... 0 1

శ్రీకృష్ణదేవరాయచరిత్ర

... 0 2

స్వామిరామతీర్థజీవితము

... 0 2

సూరకుకాశ్యపునృపనాథసములు

... 0 2

శ్రీగైకొయ్యగారి ఉపన్యాసములు

... 0 2

శాలివాహనచరిత్ర

... 0 2

శ్రీబుద్ధచరిత్రము

... 0 4

సోదరిని వేడితజీవితము

... 0 2

లాద్లుక్లెవు జీవితము

... 0 6

దక్కనుపూర్వకథలు, శ్రీ సీతారామకృష్ణకృతము

... 1 4

మర్యాదరామన్నకథలు, చక్కనికూర్పు

... 0 2

పరమానందశిష్యులకథలు

... 0 3

తెనాలిరామలింగనికథలు, జీవితము

... 0 4

రేయక్కవగటియక్కథలు

... 0 2

మైరావణచరిత్ర

... 0 2

ఈసబునీతికథలు, కొత్తకూర్పు 1-వ భాగము

... 0 6

,, ,, 2-వ భాగము

... 0 8

షేక్స్పియర్ నాటకకథలు, సులభశైలి

... 1 4

అరేబియన్ షెట్స్ కథలు, చక్కనికూర్పు

... 1 4

శ్రీగురుబాద. శ్రీరామమూర్తిగారి ఆంధ్రకవిజీవితములు

... 2 8

తారాభాయి, చక్కనినవల

... 0 12

ఆనందనుజ, నవల, నూతనముద్రితము

... 0 12

నావిక్. రామస్వామికృష్ణులు అండ్ సన్స్. 192, ఎస్ వేల్ నేడ్, చెన్నపురి. ఈ.

వివస్థా, నవల	...	0	6
మదాలస ,,	...	0	10
టిప్పుసుల్తాన్, నూతనకవిత్వాశైలిని, శ్రీ ఉమాకాంతముగారిచేవిరచితము	1	4	
సీతారాముడు, శ్రీ తల్లా ప్రగ్గడ. నూర్యనారాయణరావుగారిది	...	1	0
ఉవ్వాదిని, నవల	...	0	4
రాధారాణి ,,	...	0	4
దుర్గేశనంధవి, నవల	...	0	10
నీతిచంద్రిక, చిన్నయనూరిగారిది, చిన్నపైజా	,,	0	6
పంచరంత్రిము, పంచము, సులభశైలి	,,	0	6
రామదాసచరిత్ర, చక్కనికూర్పు, మంచికాగితములు, ఇందు శ్రీ రామదాసుగారి ప్రతిసుసూడకలదు	,,	0	8
ఆంధ్రశబ్దచింతామణి, సటీక, కుద్ధప్రతి	,,	0	6
ఆంధ్రభాషాభూషణము	,,	0	2
ఆంధ్రభాషార్ణవము, చక్కనికూర్పు	,,	0	12
ఆంధ్రచంద్రలోకము, సటిష్ఠము	,,	0	6
బాలవ్యాకరణము, చిన్నయనూరిగారిది	,,	0	12
ప్రాచీనవ్యాకరణము, శ్రీ సీతారామాచార్యకృతిము	,,	0	12
ఆధార్ రామాయణకీర్తనలు, చక్కనిప్రతి, చిన్నపైజా	...	0	6
అద్వైతసంగ్రహము, పంచము	...	0	2
వాసుదేవమననము, పంచము, చక్కనికూర్పు	...	0	14
శబ్దార్థచంద్రిక, అకారాది ఆంధ్రనిఘంటువు	...	2	8

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

192, ఎస్ వన్ నెడ్, చెన్నపురి. ఈ.

బివన్నో, నవల	...	0	6
మదాలస ,,	...	0	10
టిప్పసుల్తాన్, నూతనకవితాశైలిని, శ్రీ ఉమాకాంతముగారిచేవిరచితము	1	4	
సీతారామము, శ్రీతల్లా ప్రగ్గడ. సూర్యనారాయణరావుగారిది	...	1	0
ఉచ్చాదిని, నవల	...	0	4
రాధారాణి ,,	...	0	4
దుర్గేశ్వరందని, నవల	...	0	10
సీతీచంద్రిక, చిన్నయసూరిగారిది, చిన్నపైజు	,,	...	0 6
పంచతింత్రము, నవలము, సులభశైలి	,,	...	0 8
రామదాసచరిత్ర, చక్కనికూర్పు, మంచికాగితములు, ఇంగ్లీషు శ్రీరామదాసుగారి ప్రతిమనుగూడకలగు	,,	...	0 8
ఆంధ్రశబ్దచింతామణి, సజీవ, శుద్ధప్రతి	,,	...	0 6
ఆంధ్రభాషాభూషణము	,,	...	0 2
ఆంధ్రభాషాద్వైపము, చక్కనికూర్పు	,,	...	0 12
ఆంధ్రచంద్రాబోకము, సటిష్ఠము	,,	...	0 6
కాలవ్యాకరణము, చిన్నయసూరిగారిది	,,	...	0 12
ప్రాచీనవ్యాకరణము శ్రీసీతారామదాస్వ్యాకృతిము	,,	...	0 12
అభాత్తరామాయణోద్దేశము, చక్కనిప్రతి, చిన్నపైజు	...	0	6
ఆర్యైతిహాసగ్రహము, నవలము	...	0	2
వాసుదేవవిజయము, నవలము, చక్కనికూర్పు	...	0	14
శబ్దార్థచంద్రిక, అకారాది ఆంధ్రనిఘంటువు	...	2	8

వావిళ్లి. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

192, ఎస్. వల్లసేడి, చెన్నపురి. ఈ.

10889

